

ประวัติศาสตร์ไทย

แค่
มวลดสตรทถูกกคขทวโลก

กองทุนศรัทธา
ChangeFusion สสส.

จัดพิมพ์ **ชมรมหนังสือแสงดาว**

จัดจำหน่าย

ปยุชน

499/9 สีแยกราชเทวี กรุงเทพฯ

โทร. 820434

พิมพ์ที่:

สมชายการพิมพ์

270/77 ซอยวิมลสรกิจ

ตลาดใหม่บางยี่ขัน กรุงเทพมหานคร

นายสมชาย ขาวศรี ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา 2519

ประวัติศาสตร์สตรีไทย

สารบัญ

คำนำ

✓ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของสตรีตามที่เป็นมาในประวัติศาสตร์

กุหลาบ สายประดิษฐ์

1

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของสตรีตามที่เป็นมาในประวัติศาสตร์

อินทรายุทธ

54

✓ อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของสตรีไทย

ทิพย์ศรี

83

เทพที่ประชาชนปรารถนา

สมชาย ปรีชาเจริญ

162

ประวัติศาสตร์สตรีไทย ก็คือความชัดเจนในการต่อสู้ทาง
สังคมของสตรี ซึ่งแน่นอนที่สุดการต่อสู้ทุกยุคทุกสมัยของสตรี
ไทยย่อมจะดำเนินอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์อันแน่นอนของสังคมนั้น
คือการต่อสู้ทางชนชั้น และดำเนินไปพร้อมกับการคลี่คลาย
ขยายตัวของเผ่าพันธุ์ไทยเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทย

นานแสนนานมาแล้วที่หญิงไทยต้องมีชีวิตอยู่กับน้ำตา ถูก
ดูถูกเหยียดหยามว่าเป็นเพศที่โง่เขลาและต่ำต้อย สักจะไม่ยอมให้
โอกาสผู้หญิงในอันที่จะมีอำนาจทางการเมือง ความคุมเศรษฐกิจ
หรือกำหนดวัฒนธรรมร่วมกับชาย กลับตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิง
กล่าวคือใช้อำนาจทางการเมืองกดขี่ ใช้ระบบเศรษฐกิจขูดรีด และ
มอมเมาด้วยวัฒนธรรม หญิงไทยมิได้ทำการต่อสู้มิได้คัดค้านระบบ
สังคมอันหยาบโหดนี้เลยกระนั้นหรือ หากมิได้ เธอได้ร่วมกับประชาชน
ผู้ถูกกดขี่ทั้งมวลต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตลอดมา มิฉะนั้นฐานะ
ของสตรีก็คงจะมีได้ถูกยกระดับขึ้นตามพัฒนาการของการต่อสู้ทาง
ชนชั้นโดยเด็ดขาด

(๒)

ประวัติศาสตร์บอกให้เราเห็นว่า การที่สังคมมนุษย์มีการกดขี่
ขูดรีด โดยคนส่วนน้อยสมคบกันกระทำแก่คนส่วนใหญ่ นั้นมีต้นตอ
มาจากการครอบครองกรรมสิทธิ์เอกชนนั่นเอง การแปรเปลี่ยน
ความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน จากกรรมสิทธิ์ รวมหมู่มาเป็นกรรมสิทธิ์
เอกชน เป็นการพลิกสังคมมนุษย์จากหน้ามือเป็นหลังมือทีเดียว
เป็นการแปรความสัมพันธ์ระหว่างคนต่อคนด้วยกันจากความเสมอ
ภาคไปสู่ความเหลื่อมล้ำต่ำสูง

เริ่มจากการเอาเชลยลงมาเป็นทาส แล้วทำต่อทาสดุจดัง
สัตว์เลี้ยง เพื่อเพิ่มพูนความมั่งคั่ง เพื่อให้ตนครองทรัพย์สินอัน
มหาศาล เพื่อความสุขสบายของตนเอง นี่คือการเข้าสู่ยุคทาส เมื่อ
นายทาสยังความสุขสบายอยู่ด้วยแรงงาน และเลือดเนื้อของเชลยทาส
ก็สร้างกลไกอำนารัฐให้รุดกุมขึ้น มันคงขึ้น สำหรับกดขี่ข่มเหง
กักกันและลงโทษพวกทาส และรับใช้พวกนายทาสให้เสวยสุข เส้น
แบ่งระหว่างมนุษย์เกิดขึ้นอย่างเด่นชัด การกดขี่ทางชนชั้นเกิดขึ้น
อย่างไม่ปราณีปราศรัย

ส่วนทางด้านครอบครัว การกดขี่ทางเพศก็ได้ถือกำเนิด
จากการครอบครองกรรมสิทธิ์เอกชนเช่นกัน โดยอาศัยความ
แตกต่างของงานระหว่างหญิงชายเป็นเงื่อนไขในการที่ชายกดขี่เพศ

(๓)

หญิง กล่าวคือแต่เดิมเมื่อยังอยู่ในยุคชุมชนบุรพกาล คือกรรมสิทธิ์รวมหมู่ ทุกคนในสังคมเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์อันได้จากการล่าสัตว์ เพาะปลูก หรือประติษฐิ^๕ขึ้นร่วมกัน ความแตกต่างของการแบ่งงาน ที่ให้หญิงดูแลบ้านและทำการเกษตรกรรม ส่วนชายล่าสัตว์นั้น ไม่ได้ทำให้เกิดปัญหาการกดขี่ทางเพศแต่อย่างใด จนกระทั่งความสัมพันธ์ทางสังคมเปลี่ยนไปเกิดทรัพย์สินเอกชนขึ้น เนื่องจากชายเป็นฝ่ายล่าสัตว์และเป็นนักรบ จึงเป็นเจ้าของเชลยซึ่งแปรเป็นทาส ในที่สุด กำลังการผลิตสำคัญอยู่ที่แรงงานทาส ดังนั้นผลผลิตทั้งปวง จึงตกอยู่ภายใต้การครอบครองของนายทาสชาย **นายทาสชายจึงใช้เงื่อนไขที่ตนครอบครองปัจจัยการผลิตที่มีอำนาจเหนือกว่านายทาสหญิง กดกรรยาตนไว้ให้กลายเป็นเพียงทรัพย์สิน** สำหรับครอบครอง ใช้สอย ประดับประดา และยังประโยชน์อื่นๆ แม้ นายทาสหญิงจะสามารถกดขี่ข่มเหงมวลทาสหญิงชายของสามีตนได้ แต่ก็ต้องสยบอยู่ภายใต้อุ้งมือของนายทาสชาย และถูกกีดกันออกจาก การเคลื่อนไหวทางสังคม นี่คือการกดขี่สตรีซึ่งมีต้นตอ เกี่ยวกับการกดขี่ทางชนชั้น นั่นคือการครอบครองทรัพย์สินเอกชนนั่นเอง

(๔)

ในสังคมไทย เมื่อพ้นสังคมชุมชนบุรพกาล ได้เกิดสังคม
ทาสทวารวดีขึ้น สตรีไทยก็เช่นเดียวกับชาย คือส่วนข้างมากของ
สังคมจะถูกกดลงเป็นทาส มีแต่ กระบอง ไซ้ตรวน ไม้เลียงดูและ
ป้องกันกรหลบหนี **ทาสหญิงนอกจากจะต้องทำงานหนักให้**
นายทาสจนถึงทาสชายแล้ว ยังต้องบำเรอตัณหาหาคะ และ
ทำหน้าที่เป็นแม่พันธุ์ให้นายทาสชายด้วย ข้างฝ่ายนายทาสหญิง
แม้จะไม่พอใจก็ไม่อาจโกรธซึ่งต่อนายทาสชายได้ ดังนั้นทาสหญิง
จึงยังตกเป็นเบี้ยล่างให้นายทาสหญิงโขกสับหนักมีขึ้น นี่เป็นการ
กดขี่ทางเพศที่ชนชั้นนายทาสกระทำต่อทาส ดังนั้นในตัวของมันเอง
จึงเป็นการกดขี่ทางชนชั้นไปด้วยอย่างเบ็ดเสร็จ เป็นการกดขี่ที่ส่ง
ผลสะท้อนสร้างความเจ็บช้ำน้ำใจให้แก่มวลทาสทั้งมวลทั้งหญิงและ
ชาย ทาสหญิงนั้นหนักหน่วงกว่า เนื่องจากถูกกดขี่โดยตรง ส่วน
ทาสชายแม้ไม่ถูกกดขี่ทางเพศโดยตรง แต่ย่อมจะเจ็บช้ำน้ำใจ และ
เคียดแค้นต่อการกระทำที่เพื่อนร่วมชนชั้น อันได้แก่ แม่, บ่า, น้ำ,
อา, พี่สาว, น้องสาว, ลูก ถูกข่มเหงจากนายทาสอย่างหยาบคาย
ในสังคมศักดินาซึ่งเกิดจากความขัดแย้งระหว่างพลังการผลิต
กับความสัมพันธ์ทางการผลิตและการต่อสู้ของมวลทาสหญิงชาย จาก
สุโขทัย อยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์ หลักฐานต่างๆ ปรากฏชัดว่า

(๕)

ชนชั้นศักดินา ได้ควบคุมประชาชนด้วยกลไกที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น
หลอกลวงมากขึ้น โดยแจกจ่ายยาพิษเคลือบน้ำตาลให้แก่ประชาชน
ซึ่งในสมัยนั้นได้แก่ ไพร่ ทาส และไท ใช้วัฒนธรรมมอมเมา
ประชาชนต่าง ๆ นานา เพื่อให้ยอมรับการกดขี่ขูดรีดเอารัดเอาเปรียบ
จากพวกตนแต่โดยดี เพื่อพวกตนจะได้เสวยสุขบนหยาดเหงื่อแรง
งานของไพร่ของทาส หากขัดขึ้นไม่เชื่อฟังก็ถูกลงโทษทัณฑ์จาก
กฎหมายบ้านเมือง อาจต้องโทษจองจำ ถูกเขียนตี หรือมีฉันทันก็
ถูกฆ่าตาย สุดท้ายหากศักดินาจะเห็นสมควร

สำหรับหญิงไทยได้ถูกชนชั้นปกครองศักดินาทำระยำตำบอน
อย่างแสนสาหัส เมื่อพอใจลูกเขาเมียใครก็นำมาบำเรอตัณหาหาคะ
ของตน ปากก็พร่ำว่าเป็นบุญวาสนาของหญิงนั้นที่พวกตนทำหยาบ
ซำนำมาบำบัดความหื่นกระหาย แต่หัวอกของพ่อแม่ของหญิง
เหล่านั้น และเจ้าตัวเล่าใครจะรู้ เหล่าไพร่ฟ้าหน้าซีกจะขัดขึ้น
หรือในมือของพวกศักดินาก็ถือหอกถือดาบส่วนปากก็คาบกฎหมาย
และขนบธรรมเนียมประเพณี

และจากการครอบงำของชนชั้นปกครองศักดินาได้กำหนด
โครงสร้างสังคมให้หญิงต้องขึ้นต่อสามี เป็นช้างเท้าหลัง ใช้วัฒนธรรม
จารีตประเพณีมอมเมาให้เกิดทัศนคติว่า หญิงอ่อนแอ

(๖)

ทำอะไรไม่เป็น เหมาะสมเพียงการเป็นวัตถุบำบัดความใคร่ เป็น
ทาสรับใช้ในเรือนเบี้ย ต้องสงบเสงี่ยมเจียมตัว รู้ปรนนิบัติ และ
ภักดีต่อสามีเหนืออื่นใด ด้วยการครอบงำตั้งกล่าว หญิงไทยทั้งมวล
จึงต้องอยู่ภายใต้อำนาจสามีซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนหัวหน้า
ครอบครัวก็ต้องขึ้นต่อนายบ้าน พันจ่า นายบ้าน, พันจ่าขึ้นต่อ
เจ้าขุนมูลนาย แต่ในจำนวนทั้งหมดนี้ต้องมีสังกัดมูลนายขึ้นต่อ
เจ้าขุนมูลนายไม่คนใดก็คนหนึ่งไม่ว่านี่คือการแบ่งแยกแล้ว
ปกครองนั่นเอง หากแต่หญิงถูกกระทำหลายชั้นหลายซ้อนหนัก
หน่วงกว่าชาย ถูกแยกสลายพลังสตรีด้วยการทำให้แทนการต่อสู้กับ
ความอยุติธรรมก็หันเหให้สตรีไปอิงฉา รัชยากันเอง แต่ยอมขึ้น
ต่อชายและชนชั้นที่เหนือกว่า

จะเห็นได้ว่าการกดขี่ทางเพศได้รับใช้การกดขี่ทางชนชั้น
ตลอดมาจนแม้ในปัจจุบัน หญิงไทยก็ได้ถูกจักรพรรดินิยม
อเมริกาคดขี่ขูดรีดทั้งทางการเมืองและวัฒนธรรม ยังถูกค่านิยม
จารีตประเพณีของศักดินาบังคับ ประนามหยาดเหยียด ยังถูก
นายทุนอ้างความเป็นหญิงกดค่าแรง และบังคับให้ทำงานในเวลา
อันยาวนานเกินกว่าที่ กฎหมายกำหนดจากเท่าครึ่งถึงสองเท่าอีก
ด้วย

(๓)

สตรีไทยจะพ้นจากบ่วงและโซ่ตรวนอันทรนาคได้ก็มี
แต่จะต้องขึ้นต่อสู้เท่านั้น

ปัญหาที่ข้อจะต่อสู้อย่างไรและใครเป็นแกนนำในการต่อสู้

ปัญหาการกดขี่ทางเพศ เป็นปัญหาที่ผู้หญิงในทุกชนชั้น
ล้วนถูกกดขี่ทั้งสิ้น ทุกวันนี้มีกลุ่มผู้หญิงคุณนายตัวเองเป็น
ตัวแทนสตรีขึ้นมาต่อสู้เพื่อสิทธิสตรี จริงอยู่ผู้หญิงคุณนายเหล่านั้น
มองเห็นถึงความไม่เป็นธรรมที่ผู้หญิงได้รับอยู่บ้าง แต่ด้วยสายตา
อันคับแคบ จึงต่อสู้ได้แต่เพียงปรากฏการณ์เล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับ
ข้อกำหนดทางกฎหมายบ้าง เนื่องจากความจำกัดทางชนชั้น เพราะ
ตนดำรงฐานะอยู่ในกลุ่มเดียวกับชนชั้นปกครอง จึงไม่มีทางจะมอง
เห็นถึงปัญหาของมวลสตรีไทยได้ และยังเป็นไปไม่ได้ที่คนกลุ่มนี้
จะสามารถต่อสู้เพื่อปลดปล่อยสตรีได้ ในเมื่อการกดขี่ทางเพศขึ้นต่อ
และรับใช้การกดขี่ทางชนชั้นอยู่ มีแต่การทำลายการกดขี่ทาง
ชนชั้นลงจึงจะสามารถปลดปล่อยสตรีได้ ดังนั้นนับวันพวก
ผู้หญิงคุณนายเหล่านั้นก็มีแต่จะเดินทางเข้าไปในตรอกตันอันอับทึบ
แต่เพียงกลุ่มเดียว

(๘)

เมื่อเราเข้าใจประวัติศาสตร์ และฐานะของสตรีไทยใน
ปัจจุบันเราก็定会เห็นแนวทางอันแจ่มชัดว่า มีแต่ ^{ชั้น}ชนชั้นกรรมมา-
ชีพเท่านั้นที่จะนำการต่อสู้ ทำลายการกดขี่ทางชนชั้น และ
สามารถปลดปล่อยสตรีไทยออกจาก การกดขี่ทางเพศได้ในที่สุด
นี่คือแนวทางที่ถูกต้องแต่ประการเดียวเท่านั้น นี่คือนหนทางอัน
รุ่งโรจน์ของประวัติศาสตร์สตรีไทย มีแต่หนทางนี้เท่านั้นหญิง
และชายจึงจะเคียงบ่าเคียงไหล่สร้างสรรค์สังคมอย่างสง่างาม.

วิภาภรณ์ แดนสูงเนิน

ฐานะของสตรีตามที่เป็นมาในประวัติศาสตร์

บทปาฐกถาของ

กุหลาบ สายประดิษฐ์

๔ พฤษภาคม ๒๔๘๕

กล่าว ณ

มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

๑ มิถุนายน ๒๔๘๕

เมื่อทางประธานแผนกปาฐกถาของคณะกรรมการ
นักศึกษาประกาศไปว่า ข้าพเจ้าจะแสดงปาฐกถาว่าด้วย
เรื่องฐานะของสตรี ก็ได้มีผู้ถามข้าพเจ้าว่า ปาฐกถาของ
ข้าพเจ้าเรื่องนั้น จะตอบปัญหาข้อที่ว่า ผู้ชายมีเมียน้อยไม่
ผิดศีลธรรม แต่ถ้าผู้หญิงมีชู้ละก็จึงจะผิดศีลธรรม ดังที่ท่าน
ข้าราชการไทยชั้นผู้ใหญ่คนหนึ่งได้ประกาศวาทีอันนอก
มาเมื่อเร็ว ๆ นี้หรือไม่ ข้าพเจ้าได้ตอบไปว่า การที่จะตอบ
ปัญหาข้อหนึ่งข้อใดนั้น บางทีก็มีปัญหามากนอกมากขอทเรา

จะต้องตอบเสียก่อน จึงจะให้คำตอบแก่ปัญหาที่เป็นประเด็น
ได้ มิฉะนั้นการตอบปัญหาที่เป็นประเด็น ก็จะเป็นการให้
คำตอบที่เลื่อนกลาง, ตบตา, งมแงย หรือมีอาการโง่แกม
หยงรวมอยู่ด้วย ซึ่งล้วนเป็นลักษณะที่ไม่มีใครอยากจะให้
ปรากฏอยู่ในคำตอบของตัว

ข้อที่ว่าผู้ชายมีน้อยไม่ผิดศีลธรรม แต่ถ้าผู้หญิงมีชู้ละก็ผิด
ศีลธรรมนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าก่อนที่จะไปถึงขั้นนั้น เราจำเป็นจะต้อง
ตอบปัญหาว่า ไม่ผิดหรือผิดศีลธรรมของใคร? ศีลธรรมของยุค
สมัยใด? ศีลธรรมที่ใครประชุมกันบัญญัติขึ้น? ศีลธรรมที่ผู้หญิง
ได้เข้าร่วมการบัญญัติ และได้เข้าร่วมการเชิดชูด้วยความเต็มอก
เต็มใจหรือ? ในตัวบทกฎหมายมีการบัญญัติเรื่องศีลธรรมอันดี
ชะรอยจะมีศีลธรรมอันเลวปะปนอยู่ด้วย ไม่น้อยกระมัง

ข้าพเจ้าได้บอกแก่สหายผู้หนึ่งว่า ปาฐกถาของข้าพเจ้าจะตอบ
ปัญหาที่เขาสนใจหรือไม่นั้น ก็ขอให้เขามาฟังดูเองเถอะ

นิสัยของคนเรานั้นโน้มน้ามนำไปในทาง makkelijk เรามักจะยอม
รับเอาสิ่งที่เราได้พบ ได้เห็น ได้เคยชินมาในชีวิตตั้งแต่เกิดอย่างว่า
นอนสอนง่าย เรามักจะยอมรับเอาภาวะ หรือฐานะ หรือกฎเกณฑ์
ข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีอยู่ก่อนที่จะเราได้เกิดมา โดยไม่สอบสวนทวน
พยาน โดยไม่ศึกษาหาความจริงและเหตุผลว่า มันเป็นมาอย่างไร

ทำไมมันจึงเป็นเช่นนั้น ทำไมมันจึงไม่เป็นเช่นนั้น ใครเป็นคนทำให้มันมีขึ้นและดำรงอยู่มาได้ เรามักจะยอมรับสิ่งต่าง ๆ เพราะเหตุแต่เพียงว่ามันได้เป็นมานานแล้ว และมันได้เป็นอยู่ เพราะฉะนั้นมันก็ต้องเป็นไปเช่นนั้นตลอดชั่วแสนกัลป์อนันตชาติ เรามักจะรับเอาสิ่งต่าง ๆ ที่มีมาก่อนเราเกิดว่า เป็นสิ่งที่ฟ้าดินหรือพระผู้เป็นเจ้ากำหนดตราตรึงไว้เช่นนั้น มนุษย์จะไปแตะต้องเปลี่ยนแปลงหาได้ไม่ แม้ว่าสิ่งนั้น ๆ จะเป็นสิ่งที่ไร้เหตุผล ไร้ความเป็นธรรม เป็นสิ่งสะอิดสะเอียนน่ารังเกียจอย่างเห็นได้ชัด ๆ เราก็ยังยอมรับเอาไว้ เพราะเหตุว่ามันได้เป็นมาแล้วเช่นนั้น และมันกำลังเป็นอยู่!

การณ์ได้เป็นไปเช่นเดียวกัน ในเรื่องฐานะของสตรีและกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ผูกมัดสตรี พวกสตรีเองมักจะยอมรับเอาฐานะและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เขาผูกพันพวกเธอเข้าไว้ตั้งแต่เกิดมาโดยไม่ปริปากว่าอะไรเลย แม้ว่ากฎเกณฑ์บางข้อจะดูพิกลพิการ และอยู่ติธรรมเพียงใด พวกเธอก็มักจะรับเอาไว้โดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด เมื่อโลก (คือโลกที่ประกอบด้วยบุรุษเพศเท่านั้น) เขาบอกว่า เธอเป็นเพศที่อ่อนแอ เธอก็รับเอา เมื่อเขาบอกว่าเธอเป็นข้างต่ำหลัง เธอก็รับเอา เมื่อเขาบอกว่า เธอเป็นบุพผาสำหรับที่โลกจะได้เหยียบ (ก็โลกของ

บุรุษอีกนะแหละ) เธอก็รับเอา แม้กระทั่งการประกาศวาทะอัน
 ครึกโครมเมื่อเร็วๆ นี้ว่า ผู้ชายมีเมียน้อยหรือมีเมียหลายคน ไม่เป็น
 การผิดศีลธรรมแต่อย่างใด นอกจากว่าไม่คัดค้านแล้ว ท่านสุภาพ
 สตรีชั้นสูงผู้หนึ่ง ยังได้แสดงการยอมรับออกมาว่า กฎเกณฑ์เช่น
 นี้ น่าจะสอดคล้องกับวัฒนธรรมของไทยแล้ว และเธอยังกล่าว
 เสริมต่อไปว่า เธอเห็นใจพวกผู้ชายในข้อนี้ คือในข้อที่จะต้องมี
 เมียน้อย เหตุผลของเธอก็คือเพราะว่าผู้ชายมีธรรมชาติอันร้อนแรง
 การยอมรับเอาอย่างง่ายดายเช่นนี้ ทำให้โลกของบุรุษเพศเย็นยวว่า
 เป็นความอ่อนโยนน่าเอ็นดูของสตรี แต่บางคนก็เห็นว่าเป็นความ
 น่ารักใจและน่าเวทนาเสียจริง ๆ

ข้าพเจ้าคิดว่า เวลาได้สิ้นสุดไปนานแล้ว ที่คนเราจะยอม
 รับเอาสิ่งต่างๆ ตามที่เราได้เป็นมาและเป็นอยู่ โดยปราศจากการ
 วิพากษ์วิจารณ์ โดยไม่ศึกษาสอบค้นคว้า มันได้เป็นมาอย่างไร
 และทำไมจึงจะรับเอามันเป็นสิ่งที่จะต้องตราตรึงอยู่ตลอดไป รวม
 ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับฐานะของสตรีที่เรากำลังพิจารณากันอยู่นี้ด้วย
 ข้าพเจ้าทราบดีว่า มีสตรีอยู่ไม่น้อยในประเทศของเรา ที่ได้พินิจ
 ฐานะและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เขากำหนดไว้สำหรับพวกเธอด้วยความ
 ไม่ไว้วางใจ และก็ได้เคยแสดงหรือต้องการจะแสดงข้อวิพากษ์ของ

เธออยู่ สำหรับท่านสตรีที่น่านับถือและมีความคิดในทางก้าวหน้า เหล่านี้ การแสดงปาฐกถาของข้าพเจ้าในวันนี้ จะเป็นการร่วมมือกับท่านเหล่านั้น เพื่อศึกษาสอบค้นถึงเรื่องราวของเพศท่านที่ได้เป็นมา ณ อดีต ที่กำลังเป็นอยู่ และที่ควรจะเป็นไปอย่างไรในอนาคต เราจะร่วมมือกัน ในอันจะกล่าวคำวิงวอนต่อสตรีทั้งหลาย ไม่ว่าจะสังกัดอยู่ในชนชั้นใด ให้หยุดพักจากการเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่มีใช้เป็นตัวของเธอเอง ให้หวนกลับมาเป็นตัวของเธอเองชั่วขณะหนึ่ง ให้หยุดพักจากการเป็นช่างทำหลังมาเป็นเท้าหนึ่งในเท้าคู่หน้า ให้หยุดพักจากการเป็นบุปผามาลาหอมหวล จากความอ่อนแอและอ่อนน้อมที่สุด ที่โลกของบุรุษเขาห่อคลุมเอาไว้ด้วยผ้าคลุมอันวิจิตรที่มีชื่อว่า ความน่าเอ็นดูด้วยประการต่าง ๆ ให้หยุดพักจากความหลงเพลินอยู่ในความฉกฉวยอันไร้แก่นสาร ขอให้หยุดพักจากการเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่มีใช้เป็นตัวของเธอกลับมาเป็นตัวของเธอสักชั่วขณะหนึ่ง และสงบอารมณ์ศึกษาเรื่องราว และปัญหาต่าง ๆ ของเธอเองสักชั่วขณะหนึ่ง

ทำไมเธอจึงจะไม่สนใจศึกษาเรื่องราวของพวกเธอเล่า ในเมื่อพลเมืองของโลกที่มีอยู่ทั้งสิ้นราว ๒,๔๐๐ ล้านนั้น มีพวกผู้หญิงอยู่ถึงครึ่งหนึ่ง ทำไมเราจึงจะไม่ศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ทั้ง ๑,๒๐๐

ล้นแล้ว ถ้าสิ่งที่ถูกสมมุติให้เป็นดอกไม้เหล่านี้ ได้กลับมาเป็น
ตัวตนของเธอจริง ๆ โดยไม่ไปมัวเพลิดเพลिनอยู่กับความเป็นดอกไม้
เสียแล้ว เธอก็มีอำนาจใหญ่หลวงพอจะกวาดล้างความชั่วร้าย
และความทุกข์ยุคเช็ดูต่าง ๆ ที่มนุษย์ผู้ชายจำพวกหนึ่งได้รวมหัวกัน
สร้างขึ้นไว้ในโลกนี้ ให้หมดสิ้นหรือเบาบางลงได้ และพวกเธอ
จำนวนมหาศาลเหล่านี้ก็จะสามารถห้ามสงครามโลกครั้งที่สามได้โดย
ไม่ยากเลย

(๕) ฐานะของสตรีนั้นมีจุดตั้งต้นและคติกลายออกมาจากฐานะ
ทางครอบครัว หรือฐานะทางชีวิตสมรส เพราะฉะนั้น เราก็จะเริ่ม
การศึกษาของเราจากจุดนี้ เรื่องฐานะทางครอบครัวหรือชีวิตสมรส
ของสตรีนี้ มีปัญหาอยู่หลายข้อที่เราควรจะศึกษา เป็นต้นว่า
อิสรภาพที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย กับอิสรภาพในชีวิตตามความจริง
เป็นอย่างหนึ่งอย่างเดียวกันหรือว่าแตกต่างกันไกล และอะไรเล่าที่
เป็นมูลเหตุให้เกิดความแตกต่างเช่นนั้น การสมรสในแบบที่เรียกว่า
ผัวเดียวเมียเดียวนั้น มีกำเนิดมาจากมูลเหตุอันใด และเหตุใดใน
ทางปฏิบัติ การสมรสแบบนั้นจึงไม่ได้ผลสมชื่อ เหตุใดจึงกลาย
เป็นว่าสตรีต้องผูกมัดตนเองแต่ฝ่ายเดียว เหตุใดจึงเกิดหญิงโสเภณี
ขึ้น เหตุใดบุรุษจึงมีอำนาจเหนือสตรีในชีวิตสมรส เป็นเพราะ

ความแข็งแรงของบุรุษเพศ และความอ่อนแอของสตรีเพศหรือว่าเป็นเพราะเหตุอื่นใด ภาวะทางเศรษฐกิจหรือระบบเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับชะตากรรมของสตรีในชีวิตสมรสหรือไม่ หรือมีอยู่อย่างไร เพียงใด ปัญหาเหล่านี้รวมทั้งปัญหาอื่นๆ อีก เป็นเรื่องที่เราจะศึกษาพิจารณากันต่อไปเท่าที่จะทำได้ในช่วงเวลาอันจำกัด

ในเบื้องต้นเราจะพูดถึงถึงรูปแบบของการสมรส ในปัจจุบันนี้ การสมรสที่เรารู้จักเป็นการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียวหรือแบบ Monogamy นอกจากการสมรสแบบนี้แล้ว ดูเหมือนว่าเราจะได้รู้จักการสมรสแบบอื่นอีกเลย อาจมีผู้ท้วงว่ายังมีการสมรสอีกแบบหนึ่งที่เรารู้จักกันดี คือการสมรสแบบมีเมียหลายคน แต่ชีวิตสมรสแบบนี้เราไม่ถือว่าเป็นแบบอย่างหนึ่ง เพราะชีวิตสมรสแบบนี้เป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่ในสายตาของกฎหมาย เป็นการสมรสเถื่อน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นสินค้าเถื่อน เช่นเดียวกับฝิ่นเถื่อน

นอกจากการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียวที่เรารู้จักกันแล้ว อันที่จริงในตำนานของมนุษยชาติยังมีการสมรสแบบอื่น ๆ อีก แต่ได้มีมนุษยชาติมา เรามีการสมรสซึ่งอาจแบ่งออกเป็นแบบใหญ่ๆ ได้สามแบบ แบบที่หนึ่งได้แก่การสมรสหมู่ (Group marriage) แบบที่สองได้แก่การสมรสคู่ (Pairing marriage) ต่อจากนั้น

จึงมาถึงแบบผัวเดียวเมียเดียว (Monogamy) ซึ่งเป็นแบบ
 ทตาม

ตามตำนานของมนุษยชาติเท่าที่ได้มีผู้สอบสวนลงความ
 สันนิษฐานกันไว้นั้น ในขั้นดั้งเดิมทีเดียว การสมสู่ระหว่างเพศ
 เป็นการสมสู่อย่างล่าส่อน คือ ในระหว่างกลุ่มชนที่รวมกันเข้า
 เป็นหมู่เหล่าเรียกว่า ชชาติกุล หรือ Tribe นั้น ถือกันว่าผู้หญิง
 ทุกคนเป็นของผู้ชายทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ไม่มีใครที่มีสิทธิยิ่ง
 ไปกว่าคนอื่น ๆ และในทำนองเดียวกันผู้ชายทุกคนก็เป็นของผู้
 หญิงทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ในยุคเดิมของมนุษย์ไม่มีปัญหา
 เรื่องเมียหลวงเมียน้อย มนุษย์ไม่รู้จักเรื่องการมีคู่ ในยุคดั้งเดิม
 นั้น มนุษย์ไม่รู้จักข้อจำกัดใด ๆ เกี่ยวกับการสมสู่ระหว่างเพศ

นักปราชญ์ในเรื่องนี้ชี้แจงว่า การที่มนุษย์ยุคดั้งเดิมดำเนิน
 ชีวิตสมสู่แบบล่าส่อนเช่นนั้น หาใช่เป็นเรื่องที่เขากะทำกันไปโดย
 ไร้เหตุผลไม่ การที่จะสอบสวนกันควาเรื่องการสมสู่ของมนุษย์ยุค
 ดั้งเดิม โดยเปรียบเทียบกับ การสมสู่ของสัตว์นั้น ท่านว่าเป็นการ
 เปรียบเทียบที่ผิดและใช้ไม่ได้ เท่าที่ทราบกันนั้น สัตว์ที่อยู่ใน
 วิวัฒนาการขั้นสูง เช่น สัตว์จำพวกที่มีกระดูกสันหลัง (Vertebrate)
 มีการสมสู่ที่ก่อรูปครอบครัวขึ้นสองแบบ คือ การสมสู่ชนิดที่สัตว์
 ตัวผู้มีเมียหลายตัว และการสมสู่ที่แยกกันเป็นคู่ ทั้งในสองกรณีนั้น

สัตว์ตัวเมียจะมีคู่ที่เป็นตัวผู้ได้แต่ตัวเดียว (สัตว์ตัวผู้ไม่อยู่ในข้อผูกพัน) ความหึงหวงของสัตว์ตัวผู้ในบรรดาเมียของมัน เป็นทั้งเครื่องผูกพันครอบครัวและเป็นการชี้แนะให้เกิดสภาพครอบครัวขึ้น ดังนั้นรูปแบบสังคมของสัตว์จำพวกนี้ จึงขยายจากหน่วยครอบครัวไปสู่หน่วยที่เป็นฝูงได้ยาก เพราะถูกกีดกันด้วยการหึงหวงตัวเมียของสัตว์ผู้ตัว

อาศัยความจริงข้อนี้ ท่านได้ชี้แจงว่า ระเบียบสังคมของสัตว์ในรูปครอบครัวเช่นนั้น จึงหาลงรอยกับสภาพสังคมของมนุษย์ดั้งเดิมไม่ ท่านว่า มนุษย์ดั้งเดิมซึ่งหลุดพ้นออกมาจากภาวะของสัตว์นั้น ยังหารู้จักเรื่องครอบครัวในรูปใด ๆ ไม่ อย่างดีที่สุดก็รู้จักเรื่องครอบครัวในรูปที่ไม่เคยมีอยู่ในหมู่สัตว์ การที่มนุษย์ซึ่งได้กำเนิดมาจากสัตว์จำพวกที่ไม่มีเขี้ยวเล็บ และอยู่ในสภาพที่ไม่อาจคุ้มครองป้องกันตนเองได้เมื่ออยู่แต่ลำพัง จะแยกกันอยู่อย่างโดดเดี่ยว โดยไม่จับกลุ่มกันเข้าเป็นหมู่เป็นฝูงนั้น ย่อมยากจะสืบพันธุ์และขยายวงศ์วานให้แพร่หลายต่อมาได้ เพราะฉะนั้นเพื่อที่จะอยู่กับสัตว์ทั้งหลายให้ปลอดภัยและเพื่อชดเชยกับการปราศจากเขี้ยวเล็บ มนุษย์จึงได้คิดอ่านสร้างเสริมกำลังของตัวขึ้น ด้วยการ

รวมกันอยู่เป็นหมู่เป็นฝูง เพื่อจะได้ใช้กำลังที่รวมกันเข้านั้น กลุ่ม
ครองและอำนาจความปลอดภัยแก่กันและกัน

หากว่ามนุษย์ตั้งเดิมที่กำลังผ่านจากสัตว์ภาพ มาสู่มนุษย์ภาพ
ยังจะคงมีความหึงหวงแก่งแย่งกันในเรื่องตัวเมียอยู่แล้ว มนุษย์ก็ไม่
อาจจะรวมกันเข้าเป็นหมู่เป็นฝูงได้ และหากว่าเป็นดังนั้นแล้วมนุษย์
ก็ไม่อาจคุ้มครองตัวเองให้อยู่รอดมาจนสามารถขยายวงศ์วานให้แพร่
หลายใหญ่โตออกไปได้ เพื่อที่จะรวมกันเข้าเป็นหมู่เป็นฝูง ให้เกิด
กำลังเกรียงไกรพอที่จะคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ตนได้ มนุษย์
ผู้ชายซึ่งเปลี่ยนแปลงมาจากสัตว์ตัวผู้ จึงจำต้องอบรมคุณธรรมอัน
หนึ่งขึ้นในเพศของตน ได้แก่ความถ้อยทีที่มีความอดกลั้นต่อกันอัน
เป็นคุณธรรมที่สามารถจัดเสียได้ ซึ่งความริษยาหึงหวงในระหว่าง
พวกผู้ชายด้วยกัน คุณธรรมความอดกลั้นหรือนัยหนึ่งขันติธรรมนี้
จึงนับว่าเป็นเงื่อนไขข้อแรกของการที่มนุษย์ได้ควบคุมกันเข้าเป็น
หมู่เหล่าใหญ่โต และสามารถดำรงหมู่เหล่าให้ยั่งยืนมาได้ คุณธรรม
ข้อนี้เท่านั้นที่ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงจากชั้นของสัตว์มาสู่ชั้นของ
มนุษย์ประสบความสำเร็จอย่างเต็มขนาด

ดังนั้น รูปแบบของครอบครัวที่เป็นรูปแบบเก่าที่สุดและ
ดั้งเดิมที่สุดในหมู่มนุษย์ยุคดึกดำบรรพ์ จึงเป็นรูปแบบที่คนใน

สมัยปัจจุบันไม่เคยรู้จักและยากที่จะนึกเห็นไปได้ รูปแบบของ
 ครอบครัวที่พวกนักปราชญ์ได้ค้นพบว่า มีอยู่ในสมัยดึกดำบรรพ์นั้น
 มิใช่รูปแบบที่เป็นหน่วยเล็ก ๆ ดังที่เรารู้จักกันในบัดนี้ รูปแบบ
 ของการสมรสที่เป็นบ่อเกิดของครอบครัว ในยุคดึกดำบรรพ์นั้น
 เป็นรูปแบบการสมรสหมู่ (Group marriage) คือผู้ชายทั้ง
 หมดและผู้หญิงทั้งหมดในหมู่บ้านชายรวมกันนั้น ต่างก็เป็น
 คู่เป็นเมียของกันและกันเสมอหน้ากันหมด ด้วยรูปแบบการ
 สมรสเช่นนี้ ความริษยาหึงหวงในเรื่องเพศจึงยากที่จะเกิดขึ้นได้
 หมู่มนุษย์ทั้งหมู่จึงรวมกันเป็นครอบครัวอันหนึ่งอันเดียว เป็น
 พี่น้องสังญาติกันไปทั้งหมด พวกผู้ใหญ่ชายหญิงต่างก็ถือว่าเด็ก ๆ
 ที่เกิดจากการสมรสของเขาทั้งหลายเป็นลูกเต้าของเขาทุกคน ความ
 ริษยาหึงหวงเป็นเรื่องที่แทบจะไม่รู้จักกันเลยในหมู่บ้านชายปวงดึก
 ดำบรรพ์ ท่านนักปราชญ์ผู้สอบค้นเรื่องนี้ได้บันทึกไว้ว่า ความริษยา
 หึงหวงนั้น เป็นอารมณ์ที่ได้คลคลายออกมาจากหมู่บ้านชายในปาง
 หลัง

จากการสมรสแบบส่ำสอน ที่มนุษย์ชายหญิงในปางดึกดำ
 บรรพ์ได้ปฏิบัติกันมาเพื่อความดำรงอยู่ยืนนานของเผ่าพันธุ์มนุษย์
 นั้น จึงได้เกิดมีรูปแบบของครอบครัว ที่นับเอาทุกคนในหมู่เป็น
 วงศ์วานสังญาติกันทั้งหมด ซึ่งเราอาจเรียกได้สั้น ๆ ว่า ครอบครัว

ครัวแบบสังคยาติ (Consanguine family) ครอบครัวแบบนี้

นับว่าเป็นครอบครัวชั้นแรกของมนุษย์ ซึ่งได้มีการวางระเบียบอย่าง
หลวม ๆ ขึ้นไว้บ้างแล้ว คือ ได้กำหนดการสมรสหมู่ไว้ตามรุ่นของ
บุคคลในหมู่หนึ่ง กล่าวคือ พวกปู่ ตา และย่า ยาย ต่างก็เป็นผู้
เป็นเมียกันทั้งหมด พวกรุ่นพ่อแม่ซึ่งเป็นลูกชายหญิงของปู่ ตา
ย่า ยาย ต่างก็เป็นผู้เป็นเมียกันทั้งหมด และในทำนองเดียวกัน
ลูกชายหญิงทั้งหมดของพ่อแม่ทั้งหมดต่างก็เป็นผู้เป็นเมียกัน คนทั้ง
หมดในสามรุ่นนี้ซึ่งการสมรสหมู่ของเขาแบ่งออกเป็นสามหมู่ ต่างก็
ประกอบกันเป็นครอบครัวใหญ่ ซึ่งเรียกว่าครอบครัวแบบสังคยาติ
(บุคคลในหมู่เดียวกันแต่ต่างรุ่นกันจะสมรสกันไม่ได้)

ความคลี่คลายในขั้นต่อมาของการสมรสหมู่ ได้ก่อให้เกิด
ครอบครัวอีกแบบหนึ่ง ซึ่งชาวพื้นเมืองของเกาะฮาไวเรียก
กันว่าครอบครัว Punaluan family จากความคลี่คลายขั้นแรก
เราได้ทราบว่า ได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ให้พ่อแม่กับลูกชายหญิง
สมรสกัน ในขั้นต่อมา คือขั้นครอบครัวแบบ Punaluan family นี้
ได้มีข้อห้ามมิให้พี่น้องชายกับพี่น้องหญิงสมรสกัน ข้อห้ามการ
สมรสหมู่ในบรรดาชายหญิงที่มีอายุไล่เรียงกันนั้น นับว่าเป็นการ
เปลี่ยนแปลงก้าวหน้าในขั้นสำคัญ และก็นับว่าเป็นเรื่องที่ยากด้วย

การเปลี่ยนแปลงจึงดำเนินไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในขั้นนี้การ
 สมรสก็ยังเป็นการสมรสหมู่อยู่ กล่าวคือ พี่น้องหญิงทั้งหมด คง
 เป็นเมียของผัวทั้งหมดที่มีอยู่ และผัวทั้งหมดก็เป็นผัวของเธอ
 แต่ละคนด้วย เว้นแต่พี่น้องชายของเธอเท่านั้น ที่เธอจะเป็นเมีย
 หรือรับเขาเป็นผัวไม่ได้ (โดยที่ได้มีข้อห้ามมิให้พี่น้องชายหญิง
 สมรสกัน พวกผัวเมียหมู่ในครอบครัวแบบ Punaluan family จึง
 มิใช่พี่น้องกันดังแต่ก่อน ผู้ร่วมการสมรสกับชายหรือหญิงหมู่เดียว
 กันต่างเรียกกันว่า Punalua ซึ่งหมายความว่า เป็นสหายนิก หรือ
 คู่สมรสหมู่เดียวกัน)

ข้อที่พึงสังเกตในลักษณะของครอบครัวที่เกิดจากการสมรส
 หมู่ทุกรูปแบบก็คือ ใครเป็นบิดาของเด็ก เป็นเรื่องที่รู้แน่ไม่ได้
 แต่ในส่วนที่ว่าใครเป็นมารดาของเด็กนั้น เป็นเรื่องที่รู้กันได้ ใน
 ครอบครัวหมู่เช่นนั้น ถึงแม้สตรีแต่ละคนจะเรียกเด็กทุกคนใน
 ครอบครัวว่าลูกของเธอและเธอต้องปฏิบัติภาระของมารดาต่อเด็ก
 ทุกคนก็ตาม แต่เธอแต่ละคนก็ทราบว่า เด็กคนไหนเป็นลูกที่เกิด
 จากอุทรของเธอ เพราะฉะนั้นในยุคที่การสมรสของมนุษย์ชายหญิง
 อยู่ในระดับที่เป็นการสมรสหมู่นั้น เราจึงได้พบกฎเกณฑ์ที่สำคัญข้อ
 หนึ่งว่าการที่จะทราบว่าเด็กเป็นบุตรของใครนั้น จะสอบสวนได้ก็แต่

ทางมารดาเท่านั้น ดังนั้น จึงมีแต่การสืบสายโลหิตทางฝ่ายหญิงเท่านั้น ที่รับนับถือกันในสมัยนั้น เนื่องจากการยอมรับนับถือการสืบสายโลหิตของอนุชนทางฝ่ายหญิงนี้ ในเวลาต่อมาจึงได้เกิดสิ่งที่อาจเรียกได้ว่า “สิทธิทางมารดา” (Mother-right) ขึ้น

๕๕๗ เป็นกรณีที่มีอยู่ตลอดยุคของพวกคนป่า Savagery และยังมีอยู่ต่อมา ในยุคของอนารยชน Barbarism ขึ้นต้น แต่ในทุกวันนี้เราทำนุรู้จักกันดี ในเรื่อง สิทธิอันกว้างขวางของสามี และในเรื่อง “ลูกไม่มีพ่อ” เพราะกฎหมายไม่ยอมให้มีพ่อ ทั้งที่แม่และลูกต่างก็รู้ว่า พ่อคือใคร วัฒนธรรมของสมัยปัจจุบัน จึงต่างกว่าวัฒนธรรมยุคคนป่า ในยุคคนป่า เด็กอาจไม่รู้จักพ่อแท้ ๆ ของตนว่าเป็นใคร แต่เด็กไม่ว่าเหว่ ทั้งยังอุ่นใจว่ามีผู้ใหญ่ทุกคนในครอบครัวของตนเป็นพ่อและเป็นแม่ของตน

เรื่องราวของการสมรสหมั้นนั้นยังมีอีกมาก แต่เพราะว่าปรากฏของเรานั้นมิใช่การบรรยายตำนานการสมรสของมนุษยชาติ เพราะฉะนั้น จึงกล่าวถึงเรื่องการสมรสหมู่ของมนุษย์ยุคดึกดำบรรพ์อย่างรวบรัดพอเป็นแนวทางที่เราจะได้พิจารณาความคลี่คลายเรื่องราวของสตรีในลำดับต่อไป จากการศึกษาเรื่องการสมรสหมู่ เราได้ความรู้ที่น่าสนใจอย่างน้อยสองข้อ ข้อหนึ่งเราได้ทราบว่า

เมื่อแรกคุณกันเข้าเป็นหมู่เป็นฝูงนั้น ความริษยาหึงหวงระหว่างเพศ
เป็นสิ่งที่มนุษย์แทบจะไม่รู้จักกันเลย ความริษยาหึงหวงได้คลี่คลาย
จำเริญขึ้นในหมู่มนุษย์ในภายหลัง ข้อสองเราได้ความรู้ว่า “สิทธิ
ทางมรดก” นั้นเป็นสิทธิที่มีมาก่อน “สิทธิทางบิดา”

บัดนี้ จะได้กล่าวถึงการสมรสแบบที่สอง คือ การสมรสคู่
(Pairing marriage) เนื่องจากได้มีกฎเกณฑ์ห้ามการสมรสระหว่าง
เครือญาติ และกฎเกณฑ์นั้น ได้ขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ ทำให้การ
สมรสหมู่รัดตัวแคบลงเป็นลำดับ จึงเกิดการสมรสคู่ขึ้น การสมรส
แบบมีคู่^๗นั้น ได้มีอยู่บ้างแล้ว พร้อมกันกับการสมรสหมู่ คือ ใน
ระหว่างภรรยาจำนวนมากนั้น สามีได้ยกภรรยาคนหนึ่งไว้ใน
ตำแหน่งภรรยาเอก และภรรยาก็ถือว่าเขาเป็นสามีเอกของนางใน
บรรดาสามีอีกหลายนายที่มีอยู่ การปฏิบัติเช่นนี้ บางรายก็ปฏิบัติ
เป็นระยะเวลายาว บางรายก็ปฏิบัติในระยะสั้น พันธะในการสมรส
แบบมีคู่^๗นี้ยังเป็นพันธะหลวม ๆ อาจเลิกล้างได้อย่างง่าย ๆ จากทั้ง
สองฝ่าย บุตรที่เกิดจากการสมรสคู่ คงถือการสืบสายโลหิตจาก
มารดาตั้งแต่ก่อน

การสมรสคู่หรือครอบครัวที่เกิดจากการสมรสคู่^๗นั้น ยังมี
ฐานะไม่มั่นคงพอที่จะคงครอบครัวของตนให้เป็นอิสระโดยแยกออก

มาจากหมู่เหล่าของตนได้ ครอบครัวแบบมีคํายังไม่สามารถจะหา
 ถึงตนเองอย่างอิสระได้ เพราะฉะนั้น เมื่อเกิดมีการสมรสคู่ขึ้น
 แล้ว การสมรสแบบนั้น ก็ได้ทำลายระเบียบครอบครัวแบบ
 Communistic household หรือ ครัวเรือนสหชีพ ซึ่งมีมาแต่ดั้ง
 เดิมให้สูญไป (ครอบครัวแบบสหชีพหรือ Communistic household
 นั้น ประกอบด้วยคู่ผู้เมียหลายคู่ ซึ่งร่วมเผ่าพงศ์กัน รวมทั้ง
 บุตรของคู่ผู้เมียเหล่านั้น ทรัพย์สินทั้งหมดของครัวเรือนเป็น
 สมบัติร่วมกันของทุกคน สมาชิกในครัวเรือนมีสิทธิใช้สอยร่วมกัน
 ครัวเรือนแบบสหชีพนี้เป็นการใช้ชีวิตที่เรียกว่าร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน
 จริง ๆ คืออดก็อดด้วยกัน มีกินก็มีกินด้วยกัน การดูแลปกครอง
 ครัวเรือนอยู่ในมือของพวกผู้หญิง ซึ่งการทำงานของเธอนั้นมี
 ลักษณะเป็น Public function ส่วนพวกผู้ชายมีหน้าที่ออกไปหา
 อาหาร การเปลี่ยนแปลงลักษณะครัวเรือนแบบสหชีพ ได้มีขึ้นเมื่อ
 เกิดครอบครัวแบบ Patriachal family และเปลี่ยนแปลงหนักขึ้น
 เมื่อมาถึงยุคของครอบครัวแบบ Monogamian family ครอบครัว
 แบบสหชีพนี้ ได้มีมาจนถึงตอนปลายสมัยกลางของยุคอารยชน คือ
 ยุคที่ถัดจากยุคของคนป่า)

ฟังเป็นที่สังเกตว่า ระเบียบครอบครัวแบบสหชีพนั้นหมายถึง การยอมรับนับถือว่า สตรีมีอำนาจสูงสุดในครอบครัว เช่นเดียวกับการยอมรับนับถือการสืบสายโลหิตของเด็ก โดยอาศัยหลักฐานที่แน่นอนแต่ทางมารดาผู้ให้กำเนิดแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้น ข้อนี้ก็นับว่าเป็นการเชิดชูฐานะของสตรีหรือของมารดาไว้ด้วยความยกย่องอันสูง

ข้อที่กล่าวกันว่า สตรีได้ตกเป็นทาสของบุรุษมาตั้งแต่แรกเริ่มมีสังคมมนุษย์นั้น (ความเห็นของปราชญ์ในสมัยศตวรรษที่สิบแปด) นักปราชญ์ผู้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ได้คัดค้านว่า เป็นการแสดงข้อคิดที่น่าขบขันอย่างพิลึกพิลั่นอันหนึ่ง ในบรรดาข้อคิดที่ได้มีผู้แสดงไว้ตั้งแต่ศตวรรษที่สิบแปดเป็นต้นมา

ท่านนักปราชญ์ผู้บรรยายเรื่องนี้ ได้ยืนยันว่า ตั้งแต่มนุษย์ยังอยู่ในยุคที่เป็นคนป่า และในยุคที่เป็นอนารยชนในตอนกลางนั้น สตรีคนป่าและอนารยชนเหล่านั้น ไม่แต่เพียงจะได้ดำรงฐานะที่เป็นอิสระเท่านั้น หากว่ายังได้รับความเคารพยกย่องอย่างสูงจากสหายบุรุษที่เป็นคนป่าและอนารยชนของเธอด้วย

ท่านมิชชันนารีผู้หนึ่งซึ่งได้ ไปใช้ชีวิตอยู่กับพวกเซนเนกาเอียโรควา (คือพวกคนป่าในอเมริกาสกุลหนึ่ง) เป็นเวลานานปี

ได้บรรยายฐานะของผู้หญิงที่เกิดจากการสมรสคู่ไว้ว่า ผู้หญิงได้นำชายผู้สามีจากชาติวงศ์อื่น (Clan) เข้ามาอยู่ในชาติวงศ์ของตัว ตามปรกติพวกผู้หญิงเป็นผู้ปกครองครัวเรือน สิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนถือเป็นสมบัติร่วมกันของทุกคน แต่ถ้านายสามีแสดงความทิ่มแทงเกินไปในการทำหน้าที่แสวงหาอาหารมามอบให้แก่ครอบครัว เขาก็จะได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมนัก ไม่ว่าผู้ชายจะมีลูกแล้วก็คนและมีทรัพย์สินสมบัติอะไรอยู่ในบ้านบ้างก็ตาม เขาอาจจะได้รับคำสั่งจากแม่บ้านให้เก็บผ้าห่มและถูกเฉดหิ้วออกไปจากบ้านได้ทุกเวลา และเมื่อได้รับคำสั่งเช่นนั้นแล้วก็ไม่ว่าจะเป็นการปลดปล่อยแก่เขาที่จะพยายามขัดขืนคำสั่ง เพราะเขาจะพบว่าในบ้านมีความรุ่มร้อนเกินไปที่เขาจะอยู่ต่อไปได้ และเขาก็ได้แต่จะถอนตัวกลับไปอยู่ในชาติวงศ์เดิมของเขา หรือมิฉะนั้นก็จะเร่ร่อนไปแสวงหาผู้หญิงคนใหม่เพื่อการสมรสใหม่และเข้าอยู่ในชาติวงศ์ของภรรยาใหม่ ในบรรดาชุมนุมของคนพวกนี้สตรีเป็นผู้ทรงอำนาจยิ่ง

ครัวเรือนแบบสหชีพ, ซึ่งผู้หญิงทั้งหมดหรือแทบทั้งหมดในครัวเรือนนั้นสังกัดอยู่ในชาติวงศ์ (Clan) เดียวกัน, เป็นรากฐานทางวัตถุแห่งความเป็นใหญ่ของสตรีอันมีมาแต่บุพพกาล

สาเหตุแห่งการแบ่งงานกันทำระหว่างเพศชายกับเพศหญิงของมนุษย์โบราณต่างกับสาเหตุแห่งการแบ่งงานที่กำหนดฐานะของสตรีแห่งสังคมในยุคใหม่ ในหมู่ชนที่ผู้หญิงต้องทำงานหนักเกินกว่าที่คนในยุคใหม่จะเห็นว่าเป็นการสมควร ผู้หญิงมักจะได้รับความเคารพยกย่องอันแท้จริงยิ่งกว่าที่สตรีแห่งสังคมในยุคใหม่จะได้รับ ท่านนักปราชญ์ในเรื่องนี้ได้ชี้ไว้เมื่อปลายศตวรรษที่แล้วว่าฐานะทางสังคมของท่านสุภาพสตรีแห่งอารยยุคซึ่งได้นำตัวทางเหินออกมาจากการงานที่แท้จริง และคู่ประหนึ่งว่าแวดล้อมอยู่ในความเคารพนั้นเป็นฐานะที่ต่ำต้อยกว่าอย่างที่จะเปรียบกันไม่ได้เลยกับฐานะของสตรีผู้ทำงานหนักแห่งยุคอนารยชน สตรีเหล่านั้นได้รับการยกย่องในหมู่ชาติวงศ์ของเธอว่าเป็นสุภาพสตรีที่แท้จริง (Real lady) และเธอได้ฐานะอันเป็นที่เคารพเช่นนั้น โดยการทำงานของเธอแท้ ๆ

นักปราชญ์บางท่านได้แสดงการสอบค้นไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงรูปการสมรสจากการสมรสหมู่ หรือจากลัทธิที่ถือเอาผู้หญิงทั้งหมดเป็นภรรยาร่วมกัน (Hetaerism) มาสู่รูปแบบการสมรสชนิดผัวเดียวเมียเดียว (Monogamy) นั้น สตรีเป็นตัวการหรือมีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวันนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศแบบดึกดำบรรพ์ค่อย ๆ เปลี่ยนไป อันเป็นผลจากความคลี่คลายของภาวะการณ์

ทางเศรษฐกิจ กล่าวคือระเบียบเศรษฐกิจดั้งเดิมที่ถือทรัพย์สินเป็นสมบัติส่วนกลางได้ค่อยๆ หดตัวเข้าและจำนวนผู้คนได้เพิ่มทวีขึ้น ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ พวกผู้หญิงคงจะได้เผชิญกับความเลวทรามต่ำช้า และความบีบคั้นจากพวกผู้ชายหนักขึ้น ด้วยเหตุนี้ พวกผู้หญิงก็คงยังปรารถนาจะได้มีสิทธิในอันจะรักษาความบริสุทธิ์ของเธอไว้ ปรารถนาจะได้มีสิทธิในอันจะสมรสกับผู้ชายเพียงคนเดียว จะเป็นการสมรสชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งหรือตลอดกาลก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าดังกล่าวนี้จะเกิดจากความจำเป็นของพวกผู้ชายมิได้เลย เพราะว่าพวกผู้ชายไม่เคยสนใจถึงเรื่องที่จะลดความสำราญที่เขาได้รับจากการสมรส

โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงแบบการสมรสหมู่มาสู่การสมรสแบบมีคู่หนึ่งเท่านั้นเอง ที่ในเวลาต่อมา ผู้ชายก็ได้ฉวยโอกาสนำการสมรสแบบ Monogamy คือแบบผัวเดียวเมียเดียวอย่างเข้มงวดมาใช้แทนที่การสมรสแบบมีคู่ (Pairing marriage) ซึ่งเป็นการมีคู่อย่างหลวมๆ ยังไม่มีการผูกพันอย่างหนักแน่นในระหว่างคู่สมรส แต่การที่ผู้ชายได้นำการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียวอย่างเข้มงวดมาใช้นี้ ก็ได้เกิดจากเมตตาจิตหรือความหวังดีของผู้ชายต่อผู้หญิงแต่อย่างใดเลย เพราะว่าพันธะในการสมรสที่จะมีคู่ ได้

แต่เพียงคนเดียว^๕ เป็นพันธะที่ผูกมัดผู้หญิงฝ่ายเดียว เพราะ
 ฉะนั้นการเสนอแนะการสมรสแบบ Monogamy ขึ้นมา จึงเป็น
 การเสนอแนะด้วยความรู้สึกเห็นแก่ตัวอย่างแรงกล้าของผู้ชายใน
 อารยยุค ซึ่งเป็นความเห็นแก่ตัวในขนาดที่ต่ำทราม ซึ่งผู้ขาย
 พวกคนป่าหาได้เคยปฏิบัติต่อผู้หญิงของเขาไม่

การสมรสแบบมีคู่^๖นั้น ได้จำเริญขึ้นมาในตอนหัวต่อระหว่าง
 ยุคคนป่า (Savagery) กับยุคอารยชน (Barbarism) จึงกล่าวได้
 ว่าการสมรสแบบ^๗นี้เป็นลักษณะของการสมรสหรือของครอบครัว
 ในยุคอารยชน ในทำนองเดียวกับที่การสมรสหมู่เป็นรูปแบบการ
 สมรสของมนุษย์ในยุคคนป่า และการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว
 เป็นลักษณะของยุคอารยธรรม

ครอบครัวในรูปมีคู่^๘ คือในรูปการสมรสอย่างหลวม ๆ ของ
 ชายหนึ่งและหญิงหนึ่ง^๙ มิได้เกิดขึ้นโดยลำพังตัวของมันเอง หาก
 ได้เกิดขึ้นโดยอาศัยกำลังความผลักดันอันใหม่ทางสังคม

ในสมัยที่การสมรสคู่ได้อุบัติขึ้น^{๑๐}นี้ การเลี้ยงสัตว์และการ
 เพาะสัตว์ได้ขยายตัวออกไปจนถึงขั้นที่เห็นกันว่า งานประเภทนี้จะ
 เป็นบ่อเกิดแห่งโภคทรัพย์อันสำคัญทางหนึ่ง และบ่อเกิดแห่งโภค-
 ทรัพย์อันใหม่^{๑๑} ก็ได้สร้างความสัมพันธ์ทางสังคมอันใหม่ขึ้นด้วย

บัดนี้ เราจะพิจารณากันว่า ความเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าในเรื่อง
โภชนาการนี้ ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับอิทธิพลในเรื่องฐานะของคู่สมรส
ได้อย่างไร

แต่ดั้งเดิมมาจนกระทั่งถึงยุคอารยชนขั้นต้น มนุษย์มีทรัพย์สินแต่โดยจำกัด คือว่ามีที่อยู่อาศัย มีเครื่องนุ่งห่ม มีเครื่องประดับที่ทำขึ้นด้วยฝีมืออย่างหยาบๆ มีเครื่องมือเกี่ยวกับการหาอาหารและทำอาหาร เช่น เรือ, เครื่องมือที่ใช้เป็นอาวุธ และเครื่องมือในการครัวชนิดที่เป็นของธรรมดาสามัญอย่างที่สุด การแสวงหาอาหารเป็นกิจที่จะต้องกระทำกันวันต่อวัน พอเริ่มวันใหม่ ก็จะต้องออกไปหาอาหารมากินกันเป็นวัน ๆ ไป มนุษย์ในเวลานั้นยังไม่รู้จักการสะสมหรือคิดประกอบการต่างๆ เพื่อความมั่นคงในการดำรงชีพเพื่อไว้วันหน้า เมื่อผ่านยุคนี้มาแล้ว มนุษย์จึงรู้จักการเลี้ยงสัตว์ไว้ใช้เป็นอาหารสำรอง แทนนั้นมาจึงเกิดมีฝูงม้า อูฐ แพะ แกะ และหมู

ถ้าเราต้องการจะทราบว่า ความเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าในการทำมาหากินของมนุษย์อันเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมยินดีนี้ ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับเปลี่ยนแปลงฐานะของสตรีอย่างไรแล้ว เราก็จะต้องถามว่า ทรรศนะใหม่ ๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นในสมัยของการเลี้ยงสัตว์นั้น

ไปตกอยู่ในความครอบครองของใครเล่า? ในขั้นต้นทีเดียว ททรัพย์สินใหม่ ๆ เหล่านี้คงจะตกเป็นสมบัติของชุมชนชาติวงศ์ไม่เป็นที่สงสัย คือเป็นของกลางที่สมาชิกของชุมชนได้ใช้สอยร่วมกัน แต่การครอบครองทรัพย์สินเป็นส่วนตัว ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับฝูงสัตว์เลี้ยงก็คงจะได้คลี่คลายออกไปตั้งแต่ในระยะแรก ๆ ของการเลี้ยงสัตว์ด้วยเหมือนกัน เกี่ยวกับเรื่องการครอบครองทรัพย์สินนี้ข้อที่รู้แน่กันข้อหนึ่งก็คือ ในสมัยที่ย่างเข้าสู่ยุคที่มนุษย์ได้มีประวัติศาสตร์เป็นหลักฐานนั้น เราได้พบว่า บรรดาหัวหน้าครอบครัวทั่ว ๆ ไปต่างก็มีฝูงสัตว์เป็นส่วนสำคัญของตน รวมทั้งเครื่องใช้อื่นๆ เป็นต้นว่า เครื่องใช้ในการประกอบอาหารที่ทำด้วยโลหะ, เครื่องใช้ประเภทฟุ่มเฟือยและในที่สุดยังมีทรัพย์สินอีกชนิดหนึ่ง คือ มนุษย์ที่มีสภาพเยี่ยงวัวควาย ได้แก่พวกทาสนั่นเอง

การถือเอามนุษย์เป็นทาส (Slavery) นั้น ก็เป็นสิ่งที่มนุษย์ได้ประดิษฐ์ขึ้น ในสมัยที่มนุษย์เจริญก้าวหน้าในการเลี้ยงชีพนั่นเอง ถึงตรงนี้เราควรจะได้ระลึกว่า สิ่งที่เราเรียกว่าความเจริญก้าวหน้าในการเลี้ยงชีพของมนุษย์ หรือการส่งเสริมให้ชีวิตมนุษย์มีความสะดวกสบายด้วยประการต่าง ๆ นั้น มิใช่จะพ้องกับความดีงาม ที่มนุษย์จะรับเอาไว้เป็นทางปฏิบัติเสมอไป เราจะเห็นอยู่บ่อย ๆ ว่า

ความสะดวกสบายของชีวิตมนุษย์นั้น บางทีก็ได้มาจากการกระทำ
 อันชั่วร้ายของมนุษย์นั่นเอง ความสะดวกสบายของชีวิตมนุษย์
 ส่วนหนึ่ง มักจะได้มาจากการที่เอาชีวิตมนุษย์อีกส่วนหนึ่ง หรือ
 ส่วนมากลงไว้ ในความทุกข์ทรมาน แล้วมนุษย์ส่วนที่ได้รับความ
 สำราญ ความสะดวกสบายของชีวิตอย่างเต็มเปี่ยม ก็ร้องประ-
 ภาศว่า นี่แหละคือความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติ! แม้จน
 กระทั่งในสมัยปัจจุบันนี้ซึ่งกล่าวกันว่าโลกมีความก้าวหน้าอย่างมหศ-
 จรรย์ในทางวิทยาศาสตร์และในทางอื่นๆ ท่านก็คงจะเห็นว่ามีกร
 กระทำบางอย่างของมนุษย์ที่แสดงถึงจิตใจที่กักขฬะโสมม ถ้าซ้ายิ่งกว่า
 จิตใจของมนุษย์คนป่าเสียอีก ท่านจะเห็นว่าความเจริญก้าวหน้าใน
 ทางวิทยาศาสตร์นั้นได้นำมาใช้ในการประดิษฐ์อาวุธสังหารที่เต็มไปด้วย
 ด้วยความน่าสยดสยองอย่างไรบ้าง การประดิษฐ์อาวุธสังหารอัน
 ร้ายกาจต่างๆ นั้น แน่แน่นอนที่เราจะได้ยินว่าเป็นการประดิษฐ์
 ขึ้น เพื่อป้องกันมิใช่เพื่อการรุกรานผู้ใด แต่เมื่อเราได้ศึกษา
 ต่อไปเราก็จะได้พบว่า สิ่งที่เราเรียกว่าการป้องกันนั้น บางทีก็หมาย
 ถึงการป้องกันความเป็นเจ้าขุนมูลนายเหนือคนอื่นให้ดำรงอยู่
 ตลอดไปบางทีก็หมายถึงการป้องกัน มั่งคั่งอันมหาศาลที่ได้มา
 จากการกดขี่ขูดรีดคนอื่นให้คงอยู่ตลอดไป บางทีก็หมายถึงการ

ป้องกันมิให้มนุษย์ที่เคยถูกกดไว้เป็นทาส ได้เปลี่ยนแปลงไปสู่
ฐานะใหม่ บางทีก็หมายถึงการป้องกันความอยุติธรรมความโลภ
ตะกละตะกลาม ความเห็นแก่ตัวอย่างร้ายแรงให้ดำรงคงอยู่
ตลอดไปเพื่อจะปกป้องจิตใจกักขฬะโสมนมเช่นนั้น มนุษย์ก็ประดิษฐ์
ถ้อยคำที่ไพเราะจับใจขึ้นใช้พูดกัน ดังที่เราได้ยินได้ฟังอย่างกลบหู
ในทุกวันนี้ ภาวะอันน่าขยะแขยงผิดวิสัยมนุษย์เช่นนั้น เป็นผลของ
การที่มนุษย์ได้มีความรู้ล้ำหน้าศีลธรรมไปมาก ดังนั้นเมื่อเราได้ฟัง
การหรือคดีพจน์ของนักการเมืองบางจำพวกในโลกทุกวันนี้ บางทีก็
ทำให้เขาขนลุก เพราะความน่าสยดสยองและน่าสะอิดสะเอียน ดัง
เช่นที่เขาว่า จะต้องทำสงครามเพื่อให้โลกมีสันติภาพ! จะต้องข่ม
พวกเมืองขึ้น พวกคนโง่ คนยากลงไว้ด้วยกำลังอาวุธ เพื่อรักษา
ไว้ซึ่งความมั่นคงของโลกแห่งเสรีชน!

เราจะกลับไปสู่เรื่องของเราที่พูดมาถึงตอนที่ว่า ความเจริญ
ก้าวหน้าในการหาเลี้ยงชีพของมนุษย์ ได้นำมนุษย์ให้มารู้จักกับการ
ถือเอามนุษย์ด้วยกันลงเป็นทาสในยุคอนารยชน ในขั้นต้นนั้นมนุษย์
ยังไม่มีความคิดที่จะเอามนุษย์ด้วยกันลงเป็นทาส เพราะว่าทาส-
มนุษย์ยังไม่มีประโยชน์อะไรแก่การทำมาหาเลี้ยงชีพของมนุษย์ใน
ยุคนั้น เพราะว่ามนุษย์ยังรู้จักการสะสม ดังนั้นเมื่อคนป่าสองเผ่ารบ

กัน ฝ่ายที่มีชัย ถ้าไม่ฆ่าศัตรูเสีย ก็รับเอาศัตรูเข้าร่วมเป็นพี่น้อง
 ในเผ่าของเขา สำหรับพวกผู้หญิงก็รับเอาไว้เป็นภรรยา กำลังงาน
 ของมนุษย์ในยุคนั้น ยังมีได้สร้างสิ่งของเครื่องใช้เหลือเฟือนอก
 เหนือไปจากความต้องการที่จะครองชีพไปวันหนึ่งๆ ครั้นในเวลาต่อ
 มา เมื่อมนุษย์ได้รู้จักวิธีการเลี้ยงชีพใหม่ คือการเลี้ยงสัตว์ การ
 ประดิษฐ์เครื่องใช้จากโลหะ การทอผ้า และในที่สุด รู้จักประกอบ
 กสิกรรม รูปการณ์ต่างๆ ก็เปลี่ยนแปลงไป เช่นเดียวกับการมีภรรยา
 ซึ่งในยุคนั้นเป็นของที่ได้มาอย่างง่ายดายเหลือเกิน ต่อมาภรรยาก็
 เกิดเป็นของมีราคา เกิดมีการซื้อขายกันขึ้น ความเปลี่ยนแปลงนี้
 ได้เกิดมีกำลังแรงงานเช่นกัน เฉพาะอย่างยิ่งภายหลังที่ฝูงสัตว์
 เลี้ยงได้เปลี่ยนสภาพจากสมบัติของส่วนรวม มาเป็นสมบัติของหน่วย
 ครอบครัวย่อยๆ เมื่อครอบครัวได้เข้าครอบครองทรัพย์สินสมบัติเช่น
 ฝูงสัตว์เป็นส่วนสำคัญของตัวขึ้นแล้ว ปัญหาจึงเกิดขึ้นจากเหตุที่ว่า
 สมาชิกในครอบครัว ไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทัดเทียมกับจำนวน
 สัตว์ที่เพิ่มขึ้น จึงเกิดความจำเป็นที่จะได้ผู้คนมาช่วยกันเลี้ยงดูฝูง
 สัตว์ที่ขยายใหญ่โตออกไปอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้มนุษย์ในยุคที่
 กล่าวนั้น เมื่อจับศัตรูหรือเชลยได้ จึงไม่ได้ปฏิบัติต่อศัตรูของเขาถึง
 เช่นที่เคยปฏิบัติมาในสมัยก่อน มนุษย์ได้เริ่มมองเห็นประโยชน์จาก
 การที่จะเอามนุษย์ด้วยกันลงเป็นทาส เพราะเหตุที่จะได้เพิ่มพูนความ

มั่งคั่งและความสุขสบายส่วนตัวของเขา เขายังมองเห็นต่อไปว่า
 ทาสมนุษย์ที่เขาได้มานั้นยิ่งอาจเพาะให้มีจำนวนมากมายขึ้นได้ เช่น
 เดียวกับการเพาะสัตว์เหมือนกัน มาถึงตอนนี้นักนับว่า ความเจริญ
 ของมนุษย์ได้นำมนุษย์ไปสู่การคิดค้นเครื่องมืออันอุบาทว์ขึ้น เพื่อ
 ก่อทุกข์ทรมานขึ้นในบรรดาเพื่อนมนุษย์ด้วยกันนั่นเอง

ความมั่งคั่งที่มนุษย์ได้มาจากเลือดเนื้อของทาสสัตว์ และ
 จากเลือดเนื้อของทาสมนุษย์นั้น เมื่อได้ตกเป็นสมบัติส่วนตัวของ
 ครอบครัวและได้เพิ่มพูนทวีขึ้นอย่างรวดเร็วแล้ว ความมั่งคั่ง
 ส่วนตัวดังกล่าวนี้ได้หวนเอาสังคมที่มีรากฐานแห่งการสมรสคู่ และ
 การยกย่องเชิดชูสิทธิของมารดาขึ้นสะท้อนไป

พึงเป็นที่เข้าใจว่าการสมรสแบบมีคู่หนึ่ง ได้นำของใหม่มาสู่
 ครอบครัวอย่างหนึ่ง คือว่า เคียงคู่ไปกับมารดาผู้ให้กำเนิดบุตร
 หรือที่เรียกว่ามารดาตามธรรมชาติ มิใช่สมมุติมารดาตามประเพณี
 ของการสมรสหมู่, การสมรสคู่ได้ก่อให้เกิดบิดาตามธรรมชาติขึ้น
 คือว่าการสมรสคู่ได้ทำให้บุตรรู้จักบิดาแท้ ๆ ของเขาได้ ในขณะที่
 การสมรสหมู่ไม่อาจทำให้รู้จักได้ ตามขนบการแบ่งงานกันทำใน
 ครอบครัวที่มีการสมรสคู่ การหาอาหารเป็นหน้าที่ของผู้ชาย ดังนั้น
 เครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการนี้จึงตกเป็นสมบัติของผู้ชาย หากว่ามี

การแตกแยกเกิดขึ้นฝ่ายชายก็มีสิทธิจะนำเครื่องมือหากินไปกับเขาด้วย ส่วนผู้หญิงก็ควรครอบครองเฉพาะส่วนที่เป็นของใช้ในบ้านทั้งนี้ตามประเพณีของสังคมในสมัยการสมรสคู่ ฝ่ายชายจึงเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือเลี้ยงชีพที่บังเกิดขึ้นใหม่ ได้แก่เป็นเจ้าของปศุสัตว์ที่เลี้ยงไว้ และต่อมาได้เป็นเจ้าของเครื่องมือแรงงานใหม่ คือเป็นเจ้าของทาสที่มีอยู่ทั้งหมด

ตามขนบประเพณีของสังคมในเวลานั้น บุตรยังไม่มีสิทธิได้รับมรดกจากบิดา ทั้งนี้เนื่องมาจากการสืบสายโลหิตของเด็กมิได้นับจากบิดา หากนับจากมารดาเป็นเกณฑ์ เด็กจึงรับมรดกจากมารดาและจากญาติสนิทฝ่ายมารดา ส่วนทรัพย์สินสมบัติของบิดานั้นเมื่อหาชีวิตไม่แล้วจะกลับไปตกอยู่แก่ชาติวงศ์ (Clan) ของเขา และผู้ที่ได้รับมรดกก็คือน้องชาย และน้องสาวของเขาและบุตรของน้องสาว

อย่างไรก็ดี ความเพิ่มขึ้นของโรคทรัพย์ได้สร้างเสริมฐานะของผู้ชายขึ้นสองทาง ในทางหนึ่งได้ทำให้ฐานะของผู้ชายในครอบครัวมีความสำคัญล้นหน้าฐานะของผู้หญิง และอีกทางหนึ่งเมื่อผู้ชายได้สำนึกในความสำคัญของตนซึ่งถูกเชิดชูขึ้นมาจากการที่ได้ครอบครองทรัพย์แล้ว ผู้ชายก็มีความกำเริบเสิบสาน คิดเล็กถ้าง

ชนบประเพณีการสืบมรดกที่มีอยู่เดิม คือคิดจะให้ทรัพย์สินมบัติ
 ของตนได้ตกอยู่แก่บุตร แทนที่จะให้ไปตกอยู่แก่ชนนุญาติวงศ์
 ของตน แต่ความคิดข้อนี้ไม่อาจดำเนินไปได้ตราบโศกที่การสืบสาย
 โลหิตของบุตรยังคงนับจากมารดาอยู่ ดังนั้นผู้ชายจึงได้คิดเลิกล้าง
 ประเพณีการสืบสายโลหิตเสียก่อน

การเปลี่ยนแปลงสองข้อ เพื่อประโยชน์แห่งความยิ่งใหญ่
 ของผู้ชายนี้ พวกผู้ชายได้จัดการให้เป็นไปตามปรารถนาของเขาได้
 โดยไม่ยาก การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงอันนี้ นับว่าเป็นการปฏิวัติอัน
 ยิ่งใหญ่ที่เพศชายได้กระทำต่อเพศหญิง นักปราชญ์ในเรื่องนี้ได้ชี้
 ไว้ว่าการเลิกล้างสิทธิทางมารดา ได้มีการก่อตั้ง "สิทธิทางบิดา"
 อันเป็นการปราชัยอย่างย่อยยับของสตรีเพศต่อบุรุษ การปฏิวัติ
 อันนี้เป็นผลให้ผู้ชายได้เข้าถืออำนาจการปกครองในบ้าน ฐานะ
 ของผู้หญิงได้ตกสู่ความต่ำทราม แต่นั้นมาผู้หญิงก็ได้รับการ
 ปฏิบัติประหนึ่งเป็นทาสสำหรับบำเรอราคะของผู้ชาย แต่นั้นมา
 ผู้หญิงก็ได้กลายเป็นแต่เพียงเครื่องมือสำหรับใช้ในการเพาะ
 มนุษย์ขึ้นมาเท่านั้น

ผลข้อแรกที่ยังเกิดจากการที่ผู้ชายได้เข้ายึดครองอำนาจ
 ในครอบครัวนั้น จะเห็นได้จากความเป็นอยู่ในรูปแบบของแบบ
 ครอบครัวที่เรียกว่าครอบครัวพ่อบ้าน Patriachal family ครอบครัว-

ครัวแบบนั้นประกอบด้วยบุคคลที่เป็นทั้งทาสและเป็นอิสระ อยู่ภายใต้การปกครองของประมุขผู้เป็นพ่อบ้าน ตัวประมุขผู้หรือพ่อบ้านนี้มีภรรยาหลายคน ส่วนพวกทาสมีภรรยาได้คนเดียว และก็มีบุตรสืบพันธุ์ทาสของตนต่อไป ความมุ่งหมายในการจัดรูปครอบครัวแบบนั้น ก็เพื่อที่จะได้แรงคนทั้งหมดทั้งที่เป็นทาสและมิใช่ทาสไว้ใช้ในการดูแลฝูงปศุสัตว์ ลักษณะสำคัญของครอบครัวแบบนี้มีได้อยู่ที่ว่า ประมุขของครอบครัวมีภรรยาหลายคน หากอยู่ที่ว่าได้ผูกพันพวกทาสเข้าไว้กับอำนาจการปกครองที่บิดามีต่อบุตร

ครอบครัวแบบพ่อบ้าน เป็นหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวแบบมีคู่ไปสู่ครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียวดังที่เรารู้จักกันอยู่ในปัจจุบันนี้ ในครอบครัวแบบพ่อบ้านนั้น เป็นระยะเวลาที่ผู้ชายได้ขึ้นสู่การเถลิงอำนาจอันสูงสุด ผู้หญิงได้ตกอยู่ในกรงเล็บของผู้ชายอย่างไม่มีทางกระดิกกระเด้ง เพื่อจะเรียกร้องให้ผู้หญิงจงรักภักดีต่อผู้ชายตลอดกาล จึงมีประเพณีว่าหากหัวหน้าครอบครัวประหารชีวิตภรรยาของเขา ก็ไม่ถือว่าเป็นการฆาตกรรม แต่ถือว่าเป็นการใช้สิทธิของเขาในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเท่านั้น

กฎหมายผัวเมียของไทยเราเพียงในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ก็ได้ทิ้งร่องรอยการใช้อำนาจของผู้ชายข่มผู้หญิงไว้มิใช่เล่น กฎหมาย

ผู้เมียในรัชกาลที่ ๑ ได้บัญญัติลักษณะเมียไว้ถึง ๓ ประเภท ได้แก่
 เมียกลางเมือง (คือเมียหลวง) เมียกลางนอก (คือเมียน้อย) และ
 เมียกลางหาญ (คือพวกทาสที่ขายไถ่เอามาเป็นเมีย) กฎหมายให้
 อำนาจสามี “ปราบปรามตีโบย” ภรรยาได้ โดยภรรยาจะเอาโทษ
 แก่สามีมิได้

ใน ร.ศ. ๑๒๓ (พ.ศ. ๒๔๔๗) คือเพียงในเวลาราว ๕๐ ปี
 มา^{ขึ้น} ท่านเทียนวรรณยังได้วิจารณ์ฐานะของสตรีไทยไว้ว่า “เหตุ
 ว่าในสมัยกาลทุกวันนี้ เอ็ดเตอรัได้ตรวจดูทั่วแล้วเห็นว่าผู้หญิง
 ไทยยังตกต่ำอยู่มากนักหลายประการที่สุดเช่น กฎหมายลักษณะ
 ผู้เมีย ผู้หญิงยังเสียเปรียบผู้ชายอยู่มากนัก เช่นผู้เมียมาอยู่
 ด้วยกันไม่มีทุนสินเดิม ครั้นทำมาหาได้ด้วยกันก็เป็นของผู้ของ
 เมีย แต่ผู้เมียอำนาจที่จะจัดจ่ายทรัพย์ได้ โดยมีอิสรภาพ ครั้น
 โกรธซึ่งแต่กร้าวกันจนถึงตัดรอนหย่าขาดจากผู้เมีย ท่านก็ไม่
 ตัดสินให้หญิงได้ส่วนสินสมรสเช่นนี้ แม้ในระหว่างผู้เมีย ผู้
 ชายก็ค่อนข้างจะข่มเหงได้มากนัก ในผู้หญิงที่ไม่มีผู้ใหญ่อยู่
 ใกล้เคียงถือผู้หญิงคล้ายควายผู้ชายจะขายเสียไม่ให้อารู้ตัวก็ได้ มา
 ในรัชกาลที่ ๔ จึงได้ โปรดเกล้าฯ ให้มีกฎหมายว่า ถ้าหญิงมิได้
 ยินยอม ชายจะขายหญิงนั้นไม่ได้”

ก่อนจะไปสู่การสมรสในรูปแบบปัจจุบันคือแบบ Monogamy หรือแบบผัวเดียวเมียเดียวนั้น เราควรจะพูดถึงที่มาของการมีภรรยาหลายคนไว้สักเล็กน้อย ควรเป็นที่เข้าใจว่าการที่ผู้ชายคนหนึ่งรวบรวมเอาผู้หญิงจำนวนหนึ่งมารวมไว้เป็นภรรยาหรือนางบำเรอของตนโดยเฉพาะนั้นมนุษย์จำพวกคนป่าหาได้กระทำไม่ สิ่งที่มีมนุษย์คนป่าปฏิบัติต่อกันนั้นคือ ความเสมอภาคระหว่างชายหญิงที่จะมีภรรยาและสามีพร้อมกันได้หลาย ๆ คน ซึ่งเรารู้จักในรูปแบบของการสมรสหมู่ การมีภรรยาหรือนางบำเรอหลายคนที่ผู้ชายคนหนึ่งสงวนไว้เฉพาะตัวคนเดียวนั้น ได้เกิดขึ้นต่อเมื่อความคิดอันอุปาทาได้มาคลุ้มคลั่งให้ถือเอาเพื่อนมนุษย์ด้วยกันลงเป็นทาส แต่ถึงเช่นนั้นก็ดี การที่ผู้ชายคนหนึ่งเอาผู้หญิงจำนวนหนึ่งมาเป็นนางบำเรอของตนก็เป็นสิ่งที่กระทำอยู่ในวงจำกัด ในครอบครัวพ่อบ้านของบางชาติผู้ที่มีภรรยาได้หลายคนก็มีแต่ตัวพ่อบ้านเองเท่านั้นอย่างมากที่สุดสิทธิในการมีภรรยาได้หลายคนก็อาจได้แก่บุตรชายคนหนึ่งของผู้เป็นพ่อบ้าน ส่วนผู้ชายคนอื่นจะมีภรรยาได้แต่เพียงคนเดียว กล่าวโดยทั่วไปแล้ว ชนส่วนใหญ่มีภรรยาแต่เพียงคนเดียว การมีภรรยาเป็นคู่หนึ่งนั้นเป็นเอกลักษณ์ของคนมีงู ของพวกคนใหญ่คนโตหรือพวกผู้ดัดสูง การสะสมรวบรวมภรรยาของคนส่วนน้อย

เหล่านี้ ได้มาจากการช้อทาสผู้หญิง เราจะเห็นว่าความชั่วร้ายอันหนึ่ง
 มักจะเป็นต้นเหตุให้เกิดความชั่วร้ายอื่นๆ ติดตามมา เป็นต้น เมื่อได้
 เกิดความคิดเอาคนลงเป็นทาสแล้ว จึงได้มีการเอาทาสผู้หญิงเป็น
 ภรรยาเป็นฝูงชน เราจะเห็นความจริงอีกข้อหนึ่งว่า ต้นตอแห่ง
 ความชั่วร้ายนั้นมักจะมาจากความมั่งคั่ง ความใหญ่โต ความมี
 อำนาจราชศักดิ์ สามัญชนคนธรรมดาเป็นแต่คอยรับเชื้อโรคที่
 แพร่ออกมาจากเบองบนเท่านั้น

บัดนี้เรากำลังมาถึงเรื่องครอบครัวที่เกิดจากการสมรสในรูป
 แบบ Monogamy หรือผัวเดียวเมียเดียว ครอบครัวแบบนี้ได้มี
 กำเนิดสืบต่อจากครอบครัวแบบสมรสคู่ หัวต่อหัวเดียวของครอบ
 ครัวสองแบบนี้อยู่ในตอนกลาง และตอนปลายของยุคอารยชน
 ชัยชนะขั้นสุดท้ายของครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียวนั้นนับว่าเป็น
 เครื่องหมายอันหนึ่งของการตั้งต้นยุคอารยธรรม

ครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียวนั้นมีรากฐานอยู่ในข้อที่ว่า
 ผู้ชายได้เข้าถืออำนาจสูงสุดในครอบครัว ความมุ่งหมายอันเปิดเผย
 ของการสมรสแบบนี้ในขั้นต้นก็คือฝ่ายชายต้องการจะให้เป็นที่รู้แน่
 ชัดลงไปว่า ใครเป็นบิดาของบุตรที่เกิดขึ้นมา ความต้องการข้อนี้ได้
 เกิดขึ้นก็เพราะว่าฝ่ายชายต้องการจะให้มรดกของเขาได้ตกทอดแก่

บุตร ครอบครัวแบบผิวเดียวเมียวเดียวต่างกว่าครอบครัวแบบสมรส
 คู่ในข้อที่ว่า ความผูกพันทางครอบครัวตามแบบผิวเดียวเมียวเดียว
 นั้นมั่นคงแข็งแรงกว่าแบบการสมรสคู่มาก ครอบครัวตามแบบผิว
 เดียวเมียวเดียวอันเป็นแบบที่ก้าวหน้าออกไปอีกขั้นหนึ่งนี้ คู่สมรสจะ
 เพิกถอนการสมรสกันง่าย ๆ ตามความพอใจของแต่ละฝ่าย ดังที่เป็น
 อยู่ในการสมรสคู่หาได้ไม่ การสมรสแบบผิวเดียวเมียวเดียวที่ก่อตั้ง
 ขึ้นในขั้นต้นถือกันว่ามีแต่ฝ่ายสามีเท่านั้นที่จะบอกการล้างสมรสและ
 ขับไล่โสภณภรรยาไปได้ ผู้ชายมีสิทธิในการนอกใจภรรยา ถ้ามิใช่
 โดยการรับรองของกฎหมาย แต่อย่างน้อยก็ โดยชนบทประเพณี
 ประมวลกฎหมายนโปเลียนถึงแก่บัญญัติมอบสิทธิ นอกใจภรรยาให้
 แก่ฝ่ายชายอย่างโจ่งแจ้งทีเดียว มีข้อแม้ไว้หน่อยหนึ่งว่า ถ้าผู้ชาย
 จะไม่นำเมียน้อยหรือนางบำเรอเข้ามาอยู่ในบ้าน

และก็จะเห็นจะเป็นเพราะอาศัยหลักกฎหมาย และประเพณี
 โบราณ ที่ผู้ชายได้บัญญัติขึ้นตามอำเภอใจอันนี้ดอกกระมัง จึงได้
 มีการกล่าวอ้างกันเมื่อเร็ว ๆ นี้ว่า ผู้ชายมีเมียน้อยเท่าไร ๆ ก็ไม่ผิด
 ศีลธรรม แต่ถ้าผู้หญิงมีชู้ละก็เป็นผิดแน่ ๆ ที่เดียว !

ฐานะของผู้หญิงต้องเผชิญกับความเสื่อมทราม ความต่ำ
 ทรอนับแต่ผู้ชายได้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือในการ

เลี้ยงชีพเป็นส่วนสัดของตนเอง ครั้นแล้วผู้ชายก็พยายามบั่นทอนอำนาจของผู้หญิงลงไปจนกระทั่งได้วางกฎเกณฑ์ให้ผู้หญิงต้องยอมรับว่า ถ้าเธอเป็นภรรยาของเขา เธอก็จำเป็นต้องมอบความจงรักภักดี ให้เขาตลอดชีวิต แต่ความเป็นสามีของเขาไม่ต้องรับข้อผูกพันในความจงรักภักดีต่อเธอเลย!

ในสมัย Heroic Age ของกรีก (อยู่ในตอนปลายของยุคอนารยชน) เราก็ได้พบว่าความเสื่อมแห่งฐานะของผู้หญิงเนื่องมาแต่การครอบครองอำนาจของผู้ชาย และการประชันขันแข่งกันในการครอบครองทาสผู้หญิง ในสมัยนั้นผู้หญิงกรีกที่เป็นภรรยาตามแบบผิวเดียวเมียเดียว มีหน้าที่เป็นผู้ดูแลทาสผู้หญิงในครัวเรือนทั้งหมด ฝ่ายสามีนั้นมีสิทธิที่จะเลือกเอาทาสหญิงคนใดคนหนึ่งมาเป็นเมียน้อยหรือนางบำเรอของตนได้ตามความพอใจ ระบบทาสกับระบบการสมรสแบบผิวเดียวเมียเดียว ได้มีอยู่คู่เคียงกันมาซึ่งหมายความว่าทาสหญิงนอกจากจะต้องรับใช้งานทุกอย่างตามบัญชาของนายทาสแล้ว ทาสหญิงที่ยังสาวและมีรูปร่างงามก็ยังต้องพร้อมที่จะอุทิศตัวบำเรอกามารมณ์ของนายทาสผู้ชายด้วย เพราะฉะนั้น นับตั้งแต่เริ่มต้นมา การสมรสในรูปแบบที่เรียกกันว่า ผิวเดียวเมียเดียว หรือ monogamy จึงมีลักษณะประจำตัวอันแท้จริง

ของมันว่าลักษณะ “คนเดียว” ของการสมรสแบบนี้ใช้บังคับแต่เฉพาะผู้หญิงเท่านั้น หากได้ใช้บังคับผู้ชายด้วยไม่ ถึงแม้ว่าตามชื่อของมันจะเป็นการบังคับทั้งสองฝ่ายก็ตาม

นี่แหละคือลักษณะอันแท้จริงที่เพศชายได้กำหนดขึ้นไว้ ในการก่อตั้งการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว ซึ่งฟังก์แต่ชื่อก็อาจทำให้หลงไปว่า ผู้ชายได้ก่อตั้งการสมรสแบบนี้ขึ้นด้วยจิตใจอันกว้างขวางเพื่อความเสมอภาคและยุติธรรมแก่มนุษย์ทั้งสองเพศ และเพื่อระเบียบอันดีในการก่อตั้งครอบครัว แต่ความจริงนั้นการก่อตั้งการสมรสแบบนี้ มิได้มีความมุ่งหมายที่จะแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้หญิงเลย มิได้มีความมุ่งหมายที่จะประสิทธิประสาทสันต์แก่ผู้หญิงเลย ความเสมอภาคและยุติธรรมให้แก่ผู้หญิงเลย

อาจมีผู้หลงเข้าใจว่าการก่อตั้งการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียวขงมานานนี้ ก็เพื่อที่จะเลิกล้างเล่ห์การมีเมียมากของผู้ชาย แต่เมื่อเราได้ศึกษาถึงกำเนิดการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว ตามที่เป็นมาในประวัติศาสตร์ (และยังคงเป็นอยู่แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้) แล้วเราก็จะเห็นว่าความคิดที่จะเลิกล้างเล่ห์การมีเมียมากไม่เคยมีอยู่ในการสมรสแบบนี้เลย ความจริงเรากลับทราบว่าการมีเมียมากหรือการมีนางบำเรอไว้เป็นส่วนสำคัญของผู้ชายโดยเฉพาะนั้น ได้งอกงามจำเริญขึ้น

ภายใต้การสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว^๕เองทีเดียว · เราจะเห็นว่า
ความเอาเปรียบและการเห็นแก่ตัว ที่ผู้ชายได้แสดงออกไว้ในการก่อ
ตั้งการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว^๕ ยังคงทิ้งรอยอัปลักษณ์ไว้แม้
กระทั่งในทุกวันนี้

การปรากฏตนของการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียวในประ-
วัติศาสตร์นั้น หาเป็นไปเพื่อเกื้อกูลความปรองดองระหว่างเพศ
ชายกับเพศหญิงไม่ ตรงกันข้ามกลับเป็นการแสดงถึงการข่มเพศ
หนึ่งลงไว้ได้การบังคับของอีกเพศหนึ่งอย่างราบคาบ กลับเป็น
การประกาศความขัดแย้งกันอย่างแรงระหว่างเพศทั้งสอง ซึ่ง
มนุษย์หญิงชายคนป่าดั้งเดิมไม่เคยรู้จักกันเลย

เราอาจสรุปได้สั้น ๆ ว่ามูลเหตุบังเอิญให้ก่อตั้งการสมรสแบบ
นี้มาจากความเห็นแก่ตัวของผู้ชาย ที่ได้เบ่งพองออกไปตามความ
เจริญของการหาเลี้ยงชีพ เมื่ออำนาจครอบครองทรัพย์สินและ
อำนาจของการครอบครองของผู้ชายได้ทวีขึ้น จนสามารถทำให้ผู้
หญิงตกเป็นเบี้ยล่างอย่างกระดิกตัวไม่ได้แล้ว เขาจึงตั้งกฎเกณฑ์
ต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งล้วนแต่มีความมุ่งหมายเพื่อปรนปรี้อความเห็นแก่
ตัวของเขาเท่านั้น

เพราะฉะนั้นเมื่อเราได้ยินได้ฟังกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม
หรือวัฒนธรรมใดที่มีมาแต่โบราณ และที่ได้มีผู้อ้างขึ้นมาพูดข่ม

คนผู้เคราะห์ร้ายทั้งหลาย เราจจะรังที่จะไม่หลงรับเอาอย่าง
งมงาย เราจงฟังด้วยการสำเหนียกศึกษาว่า มันก่อตั้งขึ้นมาด้วย
มูลเหตุจูงใจอย่างไรและเมื่อเราทราบว่ามันก่อตั้งขึ้นมาด้วยจิตใจ
อปลักษณ์อาธรรมแล้วเรายังจะมัวหลับตาเชิดขมมันไว้ หรือว่า
ควรจะจับมันเหวี่ยงเข้ารกเข้าพงไปในทันที

คู่เคียงกันมากับการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียวนั้น ได้มีการ
สมสู่ที่เรียกว่า Hetaerism คือการสมสู่ระหว่างชายหญิงที่มีได้สมรส
กันตามประเพณี และต่อมาการสมสู่ตามลัทธินี้ก็จำเวียนแพร่หลาย
ออกไป ในรูปโสเภณีที่เปิดเผย และโสเภณีอาชีวะ กล่าวโดยสรุป
แล้วภาวะบางอย่างที่มีอยู่ในหมู่คนป่าดึกดำบรรพ์นั้น มนุษย์ผู้เจริญ
ในอารยธรรม เฉพาะอย่างยิ่งพวกบุรุษผู้มีอำนาจและทรัพย์สิน หา
ได้ปฏิเสธเสียทั้งหมดใหม่ หากได้ตัดแปลงเอามาใช้เพื่อประโยชน์
ของตนโดยเฉพาะ เป็นต้นความอิสระในการสมสู่ระหว่างเพศที่มีอยู่
ในการสมรสหมู่ของคนป่าดึกดำบรรพ์นั้น แม้ว่าจะได้ก่อตั้งการ
สมรสแบบที่ก้าวหน้าที่สุด คือแบบ Monogamy ขึ้นแล้ว ลัทธิ
Hetaerism ซึ่งเป็นร่องรอยของการสมรสหมู่ก็ยังมีอยู่ แต่
พวกบุรุษที่มีอำนาจปกครองผู้คนได้รักษาไว้ เพียงเท่าที่จะเป็น
ประโยชน์แก่ตนฝ่ายเดียว คือว่าคงให้ผู้ชายได้สมสู่กับหมู่ผู้หญิง

ฝ่ายเดียว แต่บัญญัติห้ามมิให้ผู้หญิงกระทำเช่นเดียวกัน นี้แหละ คือด้านหนึ่งของโฉมหน้าของอารยธรรม และก็เป็โฉมหน้าของอารยธรรมที่สร้างขึ้นด้วยจิตใจอันต่ำทรามกว่าของคนป่าดึกดำบรรพ์เสียอีก

เมื่อการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว ได้ผ่านจากยุคโบราณมาสู่ยุคใหม่แล้ว อำนาจของผู้ชายที่มีเหนือผู้หญิงได้ลดความแข็งแกร่งลงมา และผู้หญิงก็อยู่ในฐานะที่ได้รับความนับถือและอิสระมากกว่าในสมัยโบราณ สิ่งที่สำคัญที่สุดสิ่งหนึ่งว่าการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียวได้นำมาให้นักมนุษย ก็คือโอกาสที่ชายหญิงอาจสำแดงความรักต่อกันได้ อย่างไรก็ดี ถึงแม้ความรักนั้นชายหนุ่มหญิงสาวอาจจะคลี่คลายออกไปได้ในการสมรสแบบนี้ แต่ความจริงก็คลี่คลายออกไปอย่างเชื่องช้า การสมรสของชนชั้นปกครองหรือชนชั้นสูงยังคงเป็นการสมรสที่จัดแจงให้มีขึ้นโดยบิดามารดาและโดยมิได้ถือเอาความรักเป็นเกณฑ์เช่นเดียวกับที่ปฏิบัติกันมาในการสมรสคู่ การสมรสของพวกบรูจัว คือพวกกฏุมพีหรือชนชั้นนายทุนในบรรดาประเทศที่นับถือศาสนาโรมันคาทอลิก บิดามารดา ยังคงแสวงหาคู่ครองให้แก่บุตรชาย การสมรสจึงเป็นการสมรสที่มีได้เกิดจากความรักของหนุ่มสาว และผลที่ติดตามมาก็คือ ภายใต้การสมรสที่มีชื่ออันไพเราะว่าผัวเดียวเมียเดียว จึงมีการสมสู่ที่นอกแบบแผนเกิดขึ้น

พร้อมกันสองทาง กล่าวคือทางฝ่ายสามีก็มีเมียอย่างน้อยหรือนางบำเรอทางฝ่ายภรรยาก็มีชู้ การสมรสของพวกบุรจาวหรือพวกกฏุมพินัยยังมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง ไม่ว่าหนุ่มสาวจะมีอิสระหรือไม่มีอิสระในเลือกคู่ก็ตาม แต่การสมรสของชนชั้นนี้^{๕๕๗}เป็นการสมรสที่ถือเอาฐานะทางชนชั้นเป็นเกณฑ์

แต่ในกรณีของชนชั้นกรรมาชีพชนชั้นที่ถูกกดขี่นั้น แตกต่างกับกรณีของชนชั้นปกครองหรือชนชั้นที่มีทรัพย์สิน โดยที่พวกชนกรรมาชีพเป็นพวกหาเช้ากินค่ำ และปราศจากทรัพย์สิน เพราะฉะนั้นผู้ชายในชนชั้นกรรมาชีพจึงไม่มีอำนาจครอบงำผู้หญิงในชนชั้นของตนดังเช่นที่ผู้ชายกฏุมพินัยได้มีอยู่ หนึ่ง นับแต่การอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ได้ขยายตัวออกไป และผู้หญิงได้มีโอกาสออกไปทำงานตามโรงงานต่าง ๆ ในครอบครัวของชนกรรมาชีพ ผู้ชายจึงไม่มีอะไรที่จะแสดงว่าตัวมีอำนาจเหนือผู้หญิง จริงอยู่ผู้ชายอาจแสดงความกดขี่บังคับผู้หญิงโดยการใช้กำลังกาย และด้วยจิตใจอันโหดเหี้ยมของเขา ซึ่งกล่าวกันว่าความโหดเหี้ยมของผู้ชายนั้นได้หยั่งรากลงอย่างมั่นคงในการสมรสแบบ Monogamy ถึงเช่นนั้นก็ดี เมื่อพูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในหมู่ชนชั้นกรรมาชีพแล้วผู้หญิงที่สังกัดชนชั้นนี้^{๕๕๘}มีความเสมอภาคและความอิสระกว้าง

ขวาง กว่า ท่าน สุภาพ สตรี แห่งชนชั้นกฏุมพีหรือชนชั้นปกครอง
นอกจากนั้นการคบขู้สาวในระหว่างคู่สมรสของชนชั้นกรรมาชีพ
แทบกล่าวได้ว่าไม่มี ในขณะที่อุบัติเหตุเช่นนี้มีอยู่ชุกชุมใน
บรรดาคู่สมรสแห่งชนชั้นกฏุมพี

กลิ่นขึ้นคาวต่าง ๆ ของมนุษย์นั้นจะพุ่งออกมาจากองคพเนิน
แห่งทรัพย์สินและความพึงเพื่อของการครองชีพทั้งนั้น

อย่างไรก็ดีในกาลต่อมา เมื่อความไม่เสมอภาคระหว่างชาย
หญิงในชีวิตสมรสได้เป็นที่รู้สึกกันอย่างจริงจังในหมู่ผู้หญิง และ
ผู้ชายก็เริ่มรู้จักละอายใจขึ้นบ้าง จึงได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อลด
ล้างข้อตำหนิติเตียนต่าง ๆ กล่าวคือกฎหมายของยุคอารยธรรมปัจจุ-
บัน ต่างกับบัญญัติลงไว้ว่าการสมรสที่จะเป็นผลนั้นจะต้องเป็นการ
สมรสที่ประกอบขึ้นด้วยความสมัครใจของคู่สมรส กล่าวคือจะไม่ให้
มีการสมรสโดยการบังคับข่มขืนใจอีกต่อไป และกฎหมายยังได้
บัญญัติไว้ด้วยว่า ตลอดเวลาแห่งการสมรสนั้นคู่สมรสจะต้องอยู่ใน
ฐานะอันเท่าเทียมกันทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและพันธกรณี

แต่ความเสมอภาคในเรื่องนี้ก็เช่นเดียวกับความเสมอภาค
ระหว่างนายจ้างผู้บังคับกับลูกจ้างที่ยากจน ในการเข้าทำสัญญาต่อกัน
ซึ่งนักกฎหมายแห่งชนชั้นกฏุมพีมีความพอใจว่าคู่สัญญาไม่ได้รับการ

บังคับข่มขืนใจจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด คู่สัญญาต่างก็เข้าทำสัญญาต่อกัน ด้วยความสมัครใจ นักกฎหมายเหล่านั้นถือว่า เมื่อได้กำหนดให้คู่สัญญามีฐานะอันเท่าเทียมกันบนกระดาษแล้วก็ยอมถือต่อไปได้ว่าทั้ง นายจ้างผู้มั่งคั่งและลูกจ้างผู้ยากจนต่างก็เข้าทำสัญญาต่อกันด้วยความสมัครใจโดยที่มิได้คำนึงถึงอำนาจทางเศรษฐกิจที่ฝ่ายหนึ่งมีอยู่เหนือ อีกฝ่ายหนึ่งอย่างเด็ดขาด และฝ่ายที่มีอำนาจดังว่ำนั้นก็อาจนำออกใช้ บังคับข่มขืนใจอีกฝ่ายหนึ่งได้ โดยที่กฎหมายไม่เข้ามาเกี่ยวข้องรับรู้เลย

กรณีการสมรสที่กฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของคู่สมรส หรือของสตรีไว้ก็มิใช่น้อยอย่างเดียวกัน ถึงแม้กฎหมายจะบัญญัติ เสรีภาพในการสมรสไว้ก็ตาม แต่ตามความเป็นจริง คู่สมรสก็ไม่มี เสรีภาพเท่าใดนัก เพราะว่าอำนาจของบิดามารดาที่แอบแฝงอยู่ เบื้องหลังกฎหมายนั้น ยังคงเป็นอำนาจที่อาจบังคับข่มขืนใจของคู่ เบื้องหลังกฎหมายนั้น ยังคงเป็นอำนาจที่อาจบังคับข่มขืนใจของคู่ สมรสได้เสมอ ในบางประเทศที่บุตรีดามีสิทธิเด็ดขาดที่จะได้รับ มรดกจากบิดามารดา โดยบิดามารดาจะตัดสิทธิรับมรดกไม่ได้ ก็มี กฎหมายบัญญัติว่า บุตรจะต้องได้รับความเห็นชอบจากบิดามารดา เสียก่อน จึงจะทำการสมรสได้ (ดังในกรณีของเยอรมันนี และ ประเทศที่ใช้กฎหมายฝรั่งเศส) ส่วนในบางประเทศที่กฎหมายไม่ได้ บัญญัติว่า คู่สมรสจะต้องได้รับความเห็นชอบจากบิดามารดา แต่

ในประเทศเช่นนั้น บิดามารดาก็มีอำนาจตัดสินใจการรับมรดกของบุตรได้ เพราะฉะนั้นหนุ่มสาวจึงไม่อาจใช้เสรีภาพของตนในการเลือกคู่ครองได้เต็มที่หรือตามความสมัครใจของตน (ดังในกรณีของไทยและประเทศที่ใช้กฎหมายของอังกฤษ)

ข้อที่กฎหมายบัญญัติเรื่องความเสมอภาคระหว่างสามีภรรยาไว้นั้น ก็เป็นแต่ความเสมอภาคบนกระดาษ ในทางความจริงก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง เพราะตราซึ่งอำนาจทางเศรษฐกิจไม่เที่ยงตรงเหมือนในกฎหมาย ในครอบครัวส่วนมาก อย่างน้อยที่สุดในบรรดาครอบครัวของชนชั้นที่มั่งคั่ง ผู้ชายซึ่งเป็นผู้ผูกขาดในการหาเลี้ยงครอบครัวย่อมมีอำนาจของการครอบครองโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยเอกสิทธิ์ทางตัวบทกฎหมายแต่อย่างใด คล้ายกับความเสมอภาคระหว่างบุรุษกับสตรี ได้เสียไปอย่างไม่มีรูปเช่นนั้น ก็เพราะว่าอำนาจทางเศรษฐกิจ ได้ตกไปอยู่ในมือของผู้ชายอย่างเด็ดขาด

ความไม่เสมอภาคระหว่างชายหญิง ที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ในอดีต อันเป็นมรดกตกทอดมาแต่ภาวะทางสังคมก่อนหน้านั้น หาใช่เป็นสาเหตุแห่งความไม่เสมอภาคไม่, ความไม่เสมอภาคดังว่านั้นเป็นผลของการที่สตรีต้องตกอยู่ในความบีบคั้นทางเศรษฐกิจต่างหาก เพราะฉะนั้นการที่จะแก้ปัญหา ให้หญิงได้มาซึ่งสิทธิอันเท่าเทียมกับ

ชาย จึงจะต้องแก้ที่มูลเหตุคือจัดการมิให้บุรุษครอบครองอำนาจทางเศรษฐกิจไว้แต่ผู้เดียว ความเสมอภาคระหว่างบุรุษและสตรียากที่จะมีได้ หากไม่มีความเสมอภาคทางเศรษฐกิจระหว่างเพศทั้งสอง ปัญหาอันเบื้อแรกจะต้องแก้ด้วยการจัดให้ทรัพย์สินที่เป็นปัจจัยการผลิตตกมาเป็นสมบัติของสังคม ตกมาเป็นสมบัติของบุรุษสตรีร่วมกัน เมื่อจัดการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้สำเร็จ และเพศทั้งสองมีอำนาจทัดเทียมกันทางเศรษฐกิจแล้ว การสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียวจึงจะกลายเป็นความจริงอันสมบูรณ์ขึ้นมา มิใช่เป็นความจริงเพียงครึ่งเดียว มิใช่เป็นพันธะที่ผู้ชายจะบีบคั้นเอาอย่างอยู่ติธรรมแก่ฝ่ายหญิงฝ่ายเดียวดังที่เป็นอยู่และพร้อมกันนั้นการหาภิกินีในรูปหญิงโสเภณีและภาวะอันไม่พึงปรารถนาอื่น ๆ ในสังคม ก็จะได้รับ การจัดให้สูญสิ้นไปด้วย ช่างต้นนี้ เป็นข้อสรุปความเห็นของท่านเมธีใหญ่ฝ่ายสังคมนิยมที่ได้แสดงไว้ เมื่อปลายศตวรรษที่สิบเก้า

ในศตวรรษที่ยี่สิบนี้ เมื่อลัทธิสังคมนิยมได้แผ่ไพศาลไปทั่วโลกแล้ว ความชวนชววยพยายามที่จะยกฐานะของสตรีให้ทัดเทียมกับบุรุษ ก็เป็นไปในทางทะมัดทะแมงยิ่งขึ้น ในประเทศที่ก้าวไปสู่ระบบสังคมนิยมแล้ว ก็ได้สถาปนาความเสมอภาคอันสมบูรณ์ระหว่างหญิงกับชายขึ้น ได้มีการตรากฎหมายการสมรสและ

ครอบครัวที่มีลักษณะเป็นสังคมนิยม ซึ่งกำหนดว่ากฎหมายการสมรสและครอบครัวที่ใช้อยู่ในบรรดาประเทศที่ยังอยู่ในระบบสังคมนิยม

ในสหภาพโซเวียต กฎหมายการสมรสและครอบครัว เป็นกฎหมายที่มุ่งส่งเสริมความก้าวหน้าของการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว มุ่งส่งเสริมการสมรสที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความรัก, การสมรสที่ประกอบขึ้นอย่างเสรี และด้วยความสมัคร การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือหลอกลวงที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดการสมรส ถือเป็นการกระทำผิดทางอาญา มุ่งส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างชายหญิงอย่างเต็มภูมิในทุกกรณี ภรรยาามีเสรีภาพเต็มที่ในการเลือกงานอาชีพ บรรดาปัญหาในชีวิตครอบครัวและการจัดบ้านสามีและภรรยาจะเป็นผู้วินิจฉัยร่วมกัน ในกรณีทรัพย์สิน หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกับชายทุกประการ ในกรณีการใช้นามสกุล ก็ให้เป็นเรื่องของสามีและภรรยาตกลงกันเองว่าจะใช้นามสกุลของฝ่ายใดหรือจะต่างคนต่างใช้นามสกุลเดิมก็ได้ มารดาผู้มีบุตรมาก และหญิงหม้ายมีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนบางอย่างตามที่กฎหมายกำหนด

ในประเทศจีนปัจจุบัน ซึ่งมีชื่อในภาษาอังกฤษว่า The People's Republic of China ก็ได้ตรากฎหมายการสมรสขึ้นใหม่

เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กฎหมายการสมรสของจีนฉบับใหม่นี้ ได้แสดงเจตจำนงไว้อย่างชัดแจ้งและอย่างแรงกล้าในอันจะเชิดชูการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียวให้เป็นความจริงแท้ขึ้นมา คือมิใช่ปล่อยให้สตรีต้องรับพันธะฝ่ายเดียว ดังที่เป็นมาในอดีตอันยาวนานและกำลังเป็นอยู่ในหลายประเทศในทุกวันนี้ กฎหมายการสมรสของจีนใหม่ได้บัญญัติเลิกล้างการสมรสอันผูกพันเน่าเฟะของระบบศักดินาที่ยอมให้ชายมีอำนาจเหนือหญิงอย่างเด็ดขาด เลิกล้างสมรสที่ก่อตั้งขึ้นโดยการบีบคั้นและการกระทำตามอำเภอใจของผู้ใหญ่ กฎหมายใหม่ได้กำหนดความสมัครใจอันแท้จริงของคู่สมรส กำหนดสภาพผัวเดียวเมียเดียว กำหนดสิทธิอันเท่าเทียมกันทุกประการระหว่างชายกับหญิงรวมทั้งการคุ้มครองผลประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายของสตรีและเด็กเป็นรากฐานของการสมรส กฎหมายการสมรสของจีนใหม่ได้ห้ามไว้อย่างเด็ดขาด มิให้ชายมีนางบำเรอหรือมีภรรยาสองคน การฝ่าฝืนบัญญัติของกฎหมายสมรสจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

กฎหมายได้บัญญัติความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาไว้บนพื้นฐานแห่งความเสมอภาคอันสมบูรณ์ สามีและภรรยาเป็นคู่

ชีวิตที่มีสิทธิและมีศักดิ์เสมอกันในครอบครัว เพื่อที่จะมิให้สามีมีอำนาจครอบงำภรรยา กฎหมายได้บัญญัติให้ทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่เท่าเทียมกันในการหาเลี้ยงและดูแลครอบครัวทั้งบัญญัติให้ภรรยามีสิทธิที่จะเลือกประกอบอาชีพหรือเข้ามีส่วนในกิจการของสังคมอย่างเสรีเช่นเดียวกับชาย สิทธิในการครอบครองและจัดการทรัพย์สินของครอบครัว ทั้งสองฝ่ายมีอยู่โดยเท่าเทียมกัน

นักศึกษาที่ได้ศึกษากฎหมายครอบครัวของเราที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้จะทราบอยู่ดีแล้วว่ากฎหมายของเรามีได้ยกย่องหญิงให้มีความเสมอชาย และมีได้ให้ความเสมอภาคระหว่างชายหญิง กฎหมายของเราได้แสดงไว้อย่างแจ่มชัดทีเดียวว่าให้ชายเป็นผู้มีอำนาจครอบงำความเป็นอยู่ในครอบครัวดังที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งมาตรา ๑๔๕๔ ว่า “สามีเป็นหัวหน้าในครอบครัว เป็นผู้เลือกที่อยู่และเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดู” กฎหมายของเราได้มอบอำนาจเผด็จการครอบครัวให้แก่สามี แม้กระทั่งการทำมาหาเลี้ยงครอบครัวก็อยู่ในอำนาจของการของสามี ภรรยาจะประกอบวิชาชีพอะไรก็จะต้องได้รับอนุมัติจากสามี ตามนี้ก็เท่ากับว่าภรรยาต้องฝากชีวิตความเป็นอยู่ของตนไว้กับสามีโดยสิ้นเชิง

อันที่จริงนั้นเป็นการสมควรที่จะอภิปรายกฎหมายครอบครัวของเราเปรียบเทียบกับกฎหมายการสมรสที่กำหนดของบางประเทศ
 ละเอียดยก แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่เราไม่มีเวลาจะทำได้ในโอกาสนี้
 รวมทั้งการอภิปรายฐานะของสตรีไทยอย่างกว้างขวางก็ต้องรอไว้พูด
 เป็นเรื่องหนึ่งต่างหาก

อย่างไรก็ดีตราบโดที่สตรียังไม่มีโอกาสจะออกไปทำงานเลี้ยง
 ชีพอย่างกว้างขวางเช่นบุรุษ เพราะความล้าหลังทางระเบียบเศรษฐกิจ
 ของประเทศเป็นอุปสรรคใหญ่ขวางหน้าอยู่ ตราบโดที่สตรียังจะ
 คั่งคอยแบมือขอรับเงินเดือนจากสามีมาจับจ่ายเลี้ยงชีพสุดแต่ว่า
 ท่านชายสามีจะโปรดอย่างไรแล้ว การตรากฎหมายให้ความเสมอ
 ภาคใด ๆ ระหว่างชายหญิงก็จะเป็นการสถาปนาความเสมอภาคไว้แต่
 บนกระดาษเท่านั้น

โดยที่ได้นำกันขึ้นว่าความเสมอภาคในเรื่องใด ๆ ยากที่จะ
 มีได้ หากมิได้มีความเสมอภาคทางเศรษฐกิจรองรับเป็นรากฐาน
 สตรีในประเทศประชาธิปไตยบางประเทศจึงเรียกร้องโอกาสที่จะได้
 ออกไปทำงานเช่นบุรุษให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเรียกร้องการกำหนด
 ค่าจ้างให้เท่าเทียมกับบุรุษด้วย

ในกรณีการให้สิทธิต่าง ๆ แก่สตรีโดยเท่าเทียมกับบุรุษนั้น ความเคลื่อนไหวก้าวหน้าของสตรีในสหภาพโซเวียตจะถูกสตรีใน นานาประเทศอ้างอิงเป็นตัวอย่างอยู่เสมอ เพราะว่าในสหภาพ โซเวียตสตรีมีสิทธิเท่าเทียมบุรุษในทุกๆ ประเด็นของการเศรษฐกิจ รัฐบาลงานเมือง การวัฒนธรรม และการสาธารณะอื่นๆ ใน ประเทศนั้นสตรีได้รับค่าจ้างเท่ากับบุรุษในกรณีทำงานเท่ากัน ใน โรงงานต่าง ๆ มีสตรีมากกว่า ๖๐๐,๐๐๐ คน ได้รับรางวัลเหรียญตรา เป็นเครื่องเชิดชูผลงานของเธอ ในประเทศนั้นมีสตรีมากกว่า ๓๘๐,๐๐๐ คน ทำงานในหน้าที่วิศวกรและนายช่างผู้ชำนาญ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ มีสตรีถึง ๓๗ เปอร์เซนต์ ทำงานในวงการวิทยาศาสตร์ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ มีสตรี ๓๓,๐๐๐ คน ทำงานในวงการ วิทยาศาสตร์ ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ มีสตรีเป็นสมาชิกของสภาโซเวียตสูงสุด ตามรัฐต่าง ๆ เป็นจำนวน ๒,๒๐๙ คน

นักการศึกษาสตรีออสเตรเลียนคนหนึ่ง ซึ่งได้เขียนหนังสือ เรียกร้องสิทธิของสตรีได้ร่ำพันถึงการทำงานบ้านอันหนักของสตรี แม่บ้านและลงท้ายว่า “ไม่มีคนงานที่ได้รับค่าจ้างประเภทใดจะ ยอมทำงาน ๗ วัน ตลอดสัปดาห์โดยไม่พากันลุกขึ้นสไตรค์คัดค้าน อย่างแข็งแรง แต่มีคนงานอยู่ประเภทหนึ่งในออสเตรเลีย ที่ทำงาน

โดยไม่ได้รับค่าจ้างเลย และได้ทำงานอันหนักนั้นด้วยความสมัครใจ ตลอด ๗ วันในสัปดาห์ และก็ไม่เคยสัไตร์ค หรือคิดจะสัไตร์คเลย คนงานประเภทที่ว่านอนสอนง่าย และเสียสละอย่างยิ่งนั้น คือ พวกสตรีที่เป็นแม่บ้าน!”

นักการศึกษาสตรีผู้นั้นจึงเรียกร้องให้รัฐรับรูการทำงานหนักของสตรีที่เป็นมารดา ซึ่งไม่มีโอกาสออกไปทำงานนอกบ้าน ด้วย การจ่ายเงินก้อนหนึ่งให้เป็นค่าใช้สอยส่วนตัวของเธอเหล่านั้นเพื่อที่เธอจะไม่ต้องคอยขอเงินจากสามีอยู่ตลอดไป

ข้อที่ผู้ชายสงสัยว่าผู้หญิงจะมีกำลังกายแข็งแรงพอที่จะทำงานนอกบ้านอันเป็นงานหนักตรากตรำเช่นพวกผู้ชายได้ละหรือ ข้อนี้สตรีผู้เดียวกันนั้นได้ทำว่าลองขอให้ผู้ชายทำงานซักผ้าในตอนเช้าและให้ซักภูพั่นห้องในตอนบ่ายดูบ้างเถิด แล้วจึงฟังดูซิว่าเขาจะออกปากบ่นว่าเป็นงานหนักสักเพียงใด แล้วเขาก็อาจได้จินตนาการว่างานบ้านทั้งหมด ที่ สตรีต้องแบกไว้ นั้นเป็นงานที่ต้องการความอดทนเพียงใด

เชอเนเซฟสกี นักประพันธ์รัสเซียได้เขียนถึงสตรีว่า “ธรรมเนียมที่ได้ประสิทธิ์ประสาทให้แก่สตรีซึ่งจิตใจที่แหลมคม จิตใจที่

สามารถแทงปัญหาต่าง ๆ ให้ทะลุปรุโปร่งไปได้ แต่สังคมยังหาได้นำจิตใจที่ว่านี้ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ไม่ ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติคงจะก้าวหน้าไปไกลกว่านี้ตั้งสิบเท่า หากว่าจิตใจที่มีอยู่ในสตรีเพศจะไม่ถูกปฏิเสธหรือทำลาย แต่ได้ถูกนำออกมาใช้”

ความจริงที่สตรีทั้งหลายจะต้องไม่ลืมก็คือ トラบโดที่สตรีคอยแต่จะแบมือขอเงินจากบุรุษเพื่อจะนำไปบำรุงตัวให้เป็นดอกไม้ที่สวยงามที่สุดอยู่ตะพึดไป トラบโดที่สตรีต้องฝากบาตากรรมของชีวิตไว้แก่บุรุษโดยเด็ดขาด トラบโดที่สตรีไม่พยายามจะยืนบนด้วยเท้าของตนเองและไม่คิดจะพึ่งตนเองด้วยการทำงานด้วยความสำนึกอันแน่นแน่วแล้ว ก็เป็นการไร้ประโยชน์ที่สตรีจะเรียกร้องความเสมอภาคระหว่างเพศ การที่เรียกร้องที่ปราศจากความสำนึกในอันจะพึ่งกำลังของตนเอง ในอันจะสลัดความรู้สึกต่ำต้อยออกไปให้หมดนั้น หากจะได้มาซึ่งความเสมอภาค ก็จะเป็นความเสมอภาคที่ผู้ชายเขาจะเบียดเบียนไว้ให้เธอแต่บนกระกระดาษเท่านั้น

แต่ถ้าสตรีได้สลัดความรู้สึกต่ำต้อยออกไปให้หมด และได้ใช้คุณภาพอันวิเศษแห่งจิตใจของเธอแล้ว สตรีก็อาจห้ามได้แม้กระทั่งสงครามโลกครั้งที่ได้มีสตรีทั่วโลกกว่า ๑๓๐ ล้านคนพยายามทำกิจอันมีคุณค่าล้าลึกแก่มนุษยชาติอยู่แล้วในบัดนี้

ท่านสตรีทั้งหลาย จึ่งออกมายืนเรียงเคียงไหล่กับ
 บุษยเถิด จงก้าวออกมาจากฐานะของข้างเท้าหลัง มาเป็น
 เท้าหน้าของสองเท้าหน้าด้วยกันเถิด แล้วเราก็ก้าวไป
 ข้างหน้าเคียงบ่าเคียงไหล่กันไป.

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปาฐกถา
ฐานะของสตรีตามที่เป็
นมา
ในประวัติศาสตร์

โดย อินทรายุธ

ข้อคิดเห็นจากปาฐกถา
กั้ดจาก น.ส.พ. ปวงชนรายสัปดาห์
พ.ศ. ๒๔๕๕

นักประพันธ์และนักหนังสือพิมพ์ผู้มขอเสียงผู้^๕น ได้
ให้ความรู้แก่เรามากหลายในปาฐกถาเรื่อง “ฐานะของสตรี
ตามที่เป็นมาในประวัติศาสตร์” ปาฐกได้เผยให้เห็นความ
ตกต่ำและมูลเหตุของความตกต่ำของสตรีในสังคมเรื่อยมา
เป็นลำดับ ตั้งแต่สังคมยุคแรกจนกระทั่งถึงสังคมยุคปัจจุบัน
และทั้งยังได้เผยให้เห็นภาวะอันรุ่งเรืองของสตรีในบางประ-
เทศทกวันนี้อยู่ด้วย ภาวะเช่นนั้น เป็นภาวะที่สตรีในประ-
เทศทอนรวมทั้งในประเทศไทยเราด้วย ใฝ่ฝันที่จะได้มา

ปาฐก หลังจากที่ได้กล่าวปาฐกถาอันยืดยาวเต็มไปด้วยคุณค่าของเขาแล้วพอจะจบลง ก็ได้เชิญชวนมวลสตรีผู้รักความเป็นอิสระรุ่งเรืองแห่งตนให้ตื่นขึ้นมาจากภวังค์ที่ครอบงำเธออยู่ช้านานนั้นและก้าวออกมา “ยื่นเรียงเคียงไหล่กับบุรุษ” เพื่อที่จะได้ก้าว “ไปข้างหน้า, เคียงบ่าเคียงไหล่กันไป”

ในวาระแห่งปาฐกถานี้ ได้มีสตรีจากแหล่งต่างๆ มาฟังกันมากหลาย และเมื่อปาฐกถาจบลงแล้ว ก็ได้มีสตรีไม่น้อยคนไปกล่าวขอใจแก่ปาฐกด้วยน้ำจิตน้ำใจอันเต็มคำ, ตื่นตา, ตื่นตัว, และตื่นใจ อากัปกริยาของสตรีทั้งหลายเหล่านั้น ดูเต็มไปด้วยความหวังอันมั่นคง หนักแน่นเหมือนมหาสมุทรเขาไม่คลาดเคลื่อนออกไปจากแผ่นปฐพีอันกว้างใหญ่ที่รองรับอยู่.....

แท้จริง, ฐานะของสตรีได้ตกต่ำมาแล้วช้านาน แม้กระทั่งทุกวันนี้, ในหลายประเทศรวมทั้งในประเทศไทยเราด้วย ฐานะอันต่ำทรามของสตรีก็เป็นที่ประจักษ์ชัด แต่ในประเทศสังคมนิยมคือสหภาพโซเวียต, ประเทศประชาธิปไตยของประชาชนในยุโรป และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ฐานะอันต่ำทรามน่าทุเรศทุรังของสตรีได้ถูกกวาดล้างไปสิ้นแล้ว ระบบครอบครัว, ระบบเศรษฐกิจ, ระบบการเมือง และระบบวัฒนธรรมอย่างใหม่ได้ถูก

สถาปนาขึ้นอย่างมั่นคง และนับวันแต่จะก้าวหน้าไป ซึ่งระบบเหล่านี้เป็นระบบที่ให้ความเป็นธรรม และเชิดชูสตรีให้มีฐานะแห่งความเป็นมนุษย์ พ้นจากการหลอกลวง, ลบหลู่, กดขี่ และขูดรีด สตรีทั้งมวลได้รับความเป็นธรรมทั้งในครอบครัว และในสังคมทั้งในทางเศรษฐกิจ และในทางวัฒนธรรม ได้รับสิทธิเต็มเปี่ยมในทางการเมือง สตรีมากหลายได้เป็นวีรชนทั้งในโรงงาน และในสนามรบ คุณความดีของสตรีวีรชนได้ถูกประกาศออกไป แม้ในประเทศที่สตรีถูกกดขี่และขูดรีด สตรีที่ก้าวหน้าทั้งหลายก็ไม่ได้ยอมมือถือนิ่ง ตรงข้ามกลับมานะบากบั่นพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะเอาชนะข้ามพ้นอุปสรรคทั้งหลายเหล่านี้ให้ถึงฝั่งแห่งบรมคติ Emanef-pation องค์การสตรีสากล ได้ก่อตั้งขึ้นอย่างมั่นคง และเกียรติคุณของ สหพันธ์สตรีประชาธิปไตยสากล ก็ได้ระบือไปทั่วโลก ได้เป็นกำลังมีหิมาอันสำคัญในการต่อสู้พิทักษ์สันติภาพซึ่งทุกวันนี้ตกอยู่ในสภาพที่ล่อแหลมต่ออันตราย วันที่ ๘ มีนาคมของทุกปี ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นวันที่ระลึกของสตรีสากล และได้มีการเฉลิมฉลองกันอย่างมโหฬารทั่วโลก สตรีทั่วโลกได้มีการเคลื่อนไหวร่วมกัน และผสมผสานกลมกลืนกันเพื่อที่จะปลดแอกมนุษยชาติ ขจัดความชั่วร้ายทั้งมวลให้สูญสิ้นไปจากโลกมนุษย์ ขบวนการที่

ก้าวหน้าของสตรีได้แผ่ไพศาลจรดทิศทั้งสี่ เป็นนิมิตอันยิ่งใหญ่แห่ง
มนุษยชาติ

สตรีทั้งหลายได้ตื่นและลุกขึ้นแล้ว ก้าวไปข้างหน้าแล้วอย่าง
เด็ดเดี่ยว, มั่นคง, ไม่หวั่นไหว โดยพร้อมเพรียงกัน จริงอยู่ ใน
ประเทศที่ประชาชนยังมิได้รับอิสรภาพ สตรีปฏิบัติกริยาย่อมมีอิทธิพล
อยู่บ้าง, แต่ก็นับวันจะทรุดโทรมร่วงโรยทำลายไป เขาถูกทำลาย
และเขาก็ได้กำลังทำลายตัวเองอยู่แล้ว ไม่มีปัญหา ปลายทางของ
เขาทั้งหลายเหล่านั้นก็คือ ห้วงเหวแห่งหายนะ

ฐานะของสตรีจะเป็นมาเช่นไรก็ตามเถิด แต่บัดนี้เธอทั้ง
หลายกำลังต่อสู้และชัยชนะของเธอย่อมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงมิได้
โดยแท้ ทุกวันนี้ใครเล่าไม่รู้จักมาตาม อูเยนีคัททัน Madame
nie cotton สุภาพสตรีวัย ๗๐ นักวิทยาศาสตร์และนักการศึกษาชาว
ฝรั่งเศสผู้มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นประธานสหพันธ์สตรีประชาธิปไตยสากล
อันมีสมาชิกกว่า ๑๓๕ ล้านคน ใครบ้างที่ไม่รู้จักเลขาธิการของสห
พันธ์ ฯ ผู้ซึ่งเคยทนทุกข์ทรมานหิวโหยมาตลอดเวลา ๔ ปีในค่าย
กักกันเอาชีวิตของพวกเขาฟัสซิสต์ ใครบ้างที่ไม่รู้จักผู้มีนามว่า เวล
ลังกูตูเรีย C. Vaillant Couturier ซึ่งมีปฏิธานอันเด็ดเดี่ยวที่จะ
กวาดล้างระบอบฟัสซิสต์ ความหิวโหยอดอยาก และสงครามให้

ไปจากโลก ใครบ้างที่ไม่รู้จัก นินา ไปโปวา Nina Popyva แห่ง
สหภาพโซเวียต, ไซ่ฉ่าง* แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน; โดโรเลส
ไอบารูรี Dolores Ibarruri แห่งสเปน; ดร. ยีน เวลท์ฟิช Dr.
Gene Weltfish แห่งสหรัฐอเมริกา....

ในฐานะที่เป็นสตรี สตรีโดยทั่ว ๆ ไปย่อมได้รับการกดขี่
สองทาง: ทางชนชั้นทางหนึ่ง และทางเพศอีกทางหนึ่ง เป็นที่
ทราบกันทั่วไปแล้วว่า สังคมมนุษย์ได้คลี่คลายมาเมื่อนำดับ จาก
สังคมทาส ไปสู่สังคมศักดินา และจากสังคมศักดินา มาสู่สังคม
ทุนนิยม และขณะนี้กำลังจะก้าวจากสังคมทุนนิยมไปสู่สังคม
นิยม ซึ่งคนงานทั้งหลายได้รับสิทธิอิสระอย่างสมบูรณ์ ปลอด
พ้นจากการกดขี่ขูดรีดทั้งหมด ในสังคมต่าง ๆ ที่ผ่านมาแล้ว
เหล่านั้น และที่กำลังเป็นอยู่ ในฐานะที่เป็นมนุษย์ สตรีส่วน
ใหญ่ก็ถูกกดขี่ขูดรีดเช่นเดียวกับเพศตรงข้ามส่วนใหญ่ ใน
สังคมทาส สตรีที่เป็นทาส มีฐานะไม่ผิดอะไรกับสัตว์
เลี้ยงตัวหนึ่ง ใครใคร่ค้าเธอ, ค้า; ใครใคร่ขายเธอ, ขาย;
ใครใคร่ฆ่าเธอ, ฆ่า! และในฐานะที่เป็นสตรี เธอก็ถูก
เหยียดลงเป็นวัตถุอันหนึ่ง ทศภาพแห่งความเป็นสตรีของ
เธอก็รับใช้นายทาสของเธอได้เพียงไร เช่นไร และอย่าง
ไร ในสังคมศักดินาก็เช่นเดียวกัน สตรีส่วนใหญ่ไม่มีสิทธิอย่างใด

นอกจากมีชีวิตอยู่สำหรับผลิตโภคทรัพย์ให้แก่เจ้าที่ดิน และในฐานะที่เป็นสตรีเธอเหล่านั้นก็ถูกเก็บเข้าไว้ในฮาเร็ม ในครัวเรือน และในความคุ้มกันของบรรดาผู้เป็นเจ้าของ ในสังคมทุนนิยมแม้ว่าเธอเหล่านั้นจะได้รับ “อิสระ” แต่ทางหนึ่งซึ่งโซ่ที่ล่ามเธอไว้กับคุกใต้ดินก็ได้ย้ายเอาเธอไปล่ามไว้กับเครื่องจักรในโรงงาน อีกทางหนึ่งประตูลาเริ่มได้เปิดออก ให้เธอ บินปรืดตรงไปเข้าช่องโศภณี ให้ชีวิตอิสระตามอำเภอใจ ภายใต้อาณัติทางเศรษฐกิจของนายทุน นักปฏิวัติรุ่นใหม่!

เมื่อกลืนไอบ้างการปฏิวัติประชาธิปไตยทุนนิยม พัดโชยมาจากตุรกีและจากประเทศจีน ร. ๖. ผู้สดุ้งไหวตัว ก็ได้ลงมือคัดค้านการปฏิวัติของพวกกระฎุมพีเป็นการใหญ่ พรรณคดีมากมายได้ถูกผลิตพรั่งพรูออกมาจากปลายปากกาของเยาวยกษัตริย์ “มหาธีรราชเจ้า” ผู้นี้ เพื่อรับใช้การต่อสู้คัดค้านการปฏิวัติของพวกกระฎุมพี พฤติกรรมของพวกเตอร์กหนุ่ม และพวกก็กกมินต์ภายใต้การนำของหมอซุนได้ถูกปลายปากกาอันเขาลือกันว่า “คมกริบเป็นกรด” นั้น “บดขยี้” และพร้อมกันนั้นบทบาทของสตรีในสังคมทุนนิยมซึ่งทำทีว่าจะบินข้ามเข้ามาสู่แหลมทองก็ได้ถูกคัดค้านอย่างโจ่งครึ่ม เมื่อระบบฮาเร็มถูกโจมตี และระบบผัวเดียวเมียเดียวกำลัง

แผ่นร้านอิทธิพลเข้ามา ร. ๖ ก็ได้ออกคัดค้านอย่างหนักหน่วง เธอกล่าวว่า: การเปิดโอกาสให้แก่ระบบฟัวเดียวเมียเดียวเป็นการโง่และเหลวไหล เป็นการ “แพ่งเงิน” ไปโดยใช่เหตุ เธออ้างว่า ผู้ชายมีเมียหลายคน เก็บไว้รวมกันทีเดียวนั้นได้ ค่าใช้จ่ายสำหรับเมีย ๆ เหล่านั้นก็ย่อมเสียแต่น้อย

แต่ครั้นไปสร้างระบบแบบฟัวเดียวเมียเดียวอย่างฝรั่งชั้นนั้นเป็นการไม่จริง ตามกฎหมายมีเมียได้คนเดียว แต่มี “เมียเก็บ” “หรือนางบำเรอ” ได้อีกมากมายไม่ถูกห้าม “เมียเก็บ” หรือ “นางบำเรอ” เหล่านี้จำต้องแยกบ้านกันอยู่ ทำให้ผู้ชายเปลืองเงินโดยใช่เหตุแท้ ๆ เธอยืนยันคอบเป็นอันที่เดียวว่า ผู้ชายมีเมียหลายคนเป็นธรรมชาติ หลีกเลียงไม่ได้! ฉะนั้น ถึงจะให้มีเมียได้เพียงคนเดียวตามกฎหมาย มันก็ต้อง “เมียเก็บ” ไว้อีกหลาย ๆ คนวันยังค่ำ ดังนั้น ไหน ๆ จะมีหลายคนแล้ว ก็เอามารวมไว้แห่งเดียวกันจะถูกเงินกว่า ที่เธออ้างข้อถูกแพ่งนั้น ก็โดยจับเอาหัวใจของพวกนายทุนมาพูดเพราะเธอรู้ดีว่า สำหรับพวกนายทุนนั้น ปัญหาเรื่องถูกแพ่ง เรื่องกำไร ขาดทุน เป็นปัญหาใหญ่กว่าอื่นหมด แต่ในที่สุด การฝืนกฎวิวัฒนาการของ ร. ๖ ก็ต้องล้มครืน การปฏิวัติปี ๒๔๗๕ ระเบิดขึ้น กฎหมายเรื่องฟัวเดียวเมียเดียวตราขึ้น

ใช้บังคับ นางในฮาเริ่มถูกปลดปล่อย ช่องโสเภณีที่สร้างขึ้นแทน ขยายตัวกว้างขวางออกไป ระบบเมียเก็บระบาดไปทั่วทุกมุมเมือง “ผู้หญิงหากิน” ถูกแบ่งเป็นชั้นต่ำ, ชั้นกลาง, ชั้นสูง เมียซึ่ง เคยเป็นสัตว์เลียงอันหวนเห่นของพวกขุนนางศักดินา กลายเป็น วัตถุกลาง แลกเปลี่ยนกันได้เหมือนรถยนต์ หญิงผู้ดีในกลุ่มชั้น ปกครองกลายเป็น “โสเภณีรุ่นพิเศษ” และช่องของเขายู่ตาม คฤหาสน์และตามดินแดนยุโรปกับอเมริกาอันลับตาคน สตรีศักดินา ที่ชนชั้นสลายตัว ได้กลายเป็นวัตถุแห่งความใคร่ของพวกนายทุน ขุนนางและนายทุนนายหน้า ที่ได้อำนาจและอิทธิพลขึ้นมากหลังการ ปฏิวัติ

“สตรีผู้มีโฉม

ศุภลักษณ์ไฉรั

ควรถือว่ามิไ้

เป็นสมบัติ ณ กลางเมือง”

นี่คือคำกล่าวของ “อธรรม” ในวรรณคดีศักดินา เรื่อง

“ธรรมาธรรมะสงคราม” ซึ่ง ร. ๖ ได้พากเพียรแต่งขึ้นคัดค้าน

ระบบใหม่ และข้อความนี้ก็จริงในสังคมทุนนิยมทั้งหลาย รวมทั้งสังคมกึ่งศักดินาของประเทศเราด้วย แต่พวกนายทุนกลับปิดบัง อำพรางความอัปลักษณ์ของตนเสีย แล้วยังบิดเบือนเอาบาปของ ตนไปโยนให้ผู้อื่น หาวว่าในระบบของชนกรรมาชีพมีผู้หญิงเป็นของ

กลาง แต่ความจริงข้อกล่าวหานี้ พวกศักดินาได้กล่าวหาตนมาก่อนแล้ว และก็จริงตามคำกล่าวหานี้แล้ว !

✱ ในสังคมทาส, ศักดินาและทุนนิยม สตรีส่วนใหญ่ต้องตกต่ำ ไม่เฉพาะแต่ในปัญหาครอบครัว หากยังตกต่ำทั้งในปัญหาการเศรษฐกิจ, การเมือง, และวัฒนธรรมทั้งมวลด้วย สตรีขาดความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจ อำนาจเศรษฐกิจตกอยู่ในมือเพศตรงข้าม ฉะนั้น อำนาจและความเสมอภาคทางการเมือง และทางวัฒนธรรมทุกประการก็หลุดลอยไป และเมื่อสตรีเป็นรองวัฒนธรรม และทางการเมืองแล้ว ก็เสียพลอยทำให้เป็นรองทางเศรษฐกิจยิ่งขึ้น จากความตกต่ำอันตนเองนำไปอยู่การเหยียดหยามหลอกลวงและลบหลู่ดูหมิ่นด้วยประการทั้งปวง ✱

แต่ที่กล่าวนี้ เป็นการกล่าวโดยทั่วไป ความจริงฐานะความเป็นมาของสตรีในประวัติศาสตร์นั้น ก็ย่อมต้องขึ้นแก่กฎเกณฑ์ประวัติศาสตร์ ซึ่งกฎเกณฑ์นั้น เราย่อมรู้แล้วว่าคือกฎเกณฑ์ทางชนชั้น ท่านปรมาจารย์กล่าวไว้ว่า: “ประวัติศาสตร์ของสังคมเป็นมาทางมวลชน เป็นประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ทางชนชั้น” ฐานะความเป็นมาของสตรีในประวัติศาสตร์ ก็คือ

ฐานะความเป็นมาของสตรีในการต่อสู้ทางชนชั้นนั่นเอง และฐานะของสตรีก็ย่อมขึ้นแก่ปัญหาชนชั้นด้วย ในวิถีดำเนินของสังคมที่ผ่านมา ปัญหาของสตรี ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นสองสถาน สถานหนึ่งคือความขัดแย้งทางเพศ อีกสถานหนึ่งคือความขัดแย้งทางชนชั้น แต่อย่างไรก็ดี ความขัดแย้งทางเพศก็ยังเป็นรองความขัดแย้งทางชนชั้นอยู่ สตรีถูกกดขี่ทางเพศก็ โดยในฐานะพิเศษแห่งเพศ แต่สตรีถูกกดขี่ทางชนชั้นด้วย ในฐานะทั่วไปของชนชั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง, โดยทั่วไปประชาชนส่วนใหญ่ทั้งบุรุษและสตรีต่างก็ถูกกดขี่ขูดรีดทางชนชั้นด้วยกันทั้งนั้น แต่โดยเฉพาะสตรีได้ถูกกดขี่ขูดรีดทางเพศด้วยอีกส่วนหนึ่ง สภาพของสตรีแตกต่างกับบุรุษที่ตรงที่บุรุษถูกกดขี่ขูดรีดเฉพาะในทางชนชั้น หาได้ถูกกดขี่ขูดรีดในทางเพศด้วยไม่

ฉะนั้นการพิจารณาสตรีแต่เฉพาะความขัดแย้งทางเพศเท่านั้นไม่พอ เรายังต้องพิจารณาอย่างจริงจังถึงความขัดแย้งทางชนชั้นที่ครอบคลุมอยู่นั้นเป็นประการสำคัญอีกด้วย สตรีมากมายอาจถูกกดขี่ขูดรีด แต่ก็มีสตรีอีกบางส่วนที่เป็นฝ่ายกดขี่ขูดรีด สตรีที่เป็นนายทาส, เจ้าที่ดินและนายทุน ย่อมกดขี่ขูดรีดสตรีและบุรุษอีกมากมายหลายในชนชั้นอื่น สตรีในชนชั้นปกครอง

ย่อมกดขี่ข่มเหง และลบหลู่ดูหมิ่นไม่แต่สตรีในชั้นชนที่ถูก
 ปกครองเท่านั้น หากยังกดขี่ข่มเหงบุรุษในชนชั้นที่ถูกปก-
 ครองด้วย ด้วยเหตุนี้เราจึงได้พบได้เห็นพระนางเคลโอปาตรา, บเช็ก
 เทียนฮ่องเต้, มาริอังตัวเนตต์ และแม่หญิงผู้ดีทั้งหลายที่เกี่ยวเป็น
 โฉนเป็นนืออยู่ในบ้านเมืองของเราในเวลานี้ หญิงในชนชั้นปกครอง
 โดยเฉพาะในชนชั้นนายทุนศักดินาทุกวันนี้ ย่อมแตกต่างกับหญิง
 ในชนชั้นที่ถูกปกครอง คือ กรรมกร, ชาวนา, นักศึกษา, นายทุน
 น้อยทั้งหลายราวฟ้ากับดิน “สตรีชั้นสูง” ของเราย่อมไม่เคยเห็นอก
 เห็นใจ สตรีสามัญที่ตกยากและเดือดร้อนลำเค็ญ “สตรีชั้นสูง” ใน
 สังคมของเราจะอวดอ้างตำแหน่งหน้าที่และการทำงานความดีต่าง ๆ
 นานาร้อยแปดพันประการ แต่ครั้นแล้ว พอมีการร้องทุกข์วิงวอน
 จากเพื่อนร่วมเพศที่น้ำเวทนาเหล่านั้นเรากลับบิดไป ไสส่ง, ทวาด,
 กุกกวม และเหยียดเขาลงแม่เสมอนกังกกือไสเคื่อน คำว่า “ขี้เกียจ
 หล้งยาว” “นิสสัยแล้ว” “ไม่อดทน” “เป็นกรรมของแกเอง”
 มักจะถูกกล่าวแก่เพื่อนร่วมเพศผู้หมดที่พึ่งอย่างซ้ำ ๆ ซาก ๆ คำว่า
 “จะอย่างไรได้!” “ฉันไม่มีเวลา” “รอไปก่อน” “เอาเถอะ
 แล้วจะได้พิจารณา” เหล่านี้ เป็นคำที่สุภาพที่สุดแล้ว สำหรับ
 “ท่านสุภาพสตรี” ชั้นสูงเหล่านั้น ที่จะได้อีกกล่าวแก่ผู้มาขอพึ่งซึ่งเป็น

เพศเดียวกับเธอ อะไรเล่าคือความเห็นอกเห็นใจและความช่วยเหลือ? นี่เพราะอะไร เพราะเพศ หรือว่าเพราะชนชั้น?

มีตัวอย่างที่ดีอยู่อีกสำหรับเรื่องนี้ สตรีชั้นสูงส่วนมาก ก่อนแต่งงานกับสามีผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำต้อยมักจะให้ “ทำสัญญา ก่อนสมรส” กีดกันทรัพย์สินของเธอไว้เป็นส่วนตัวเองเฉพาะ ไม่ยอมให้ทรัพย์สินอันมีค่าล้นเหลือของเธอไปปะปนกับชีวิตอนาคตของการครองเรือนร่วมกัน นี่เธอแต่งงานเพราะความรักหรือความใคร่? หรือว่าเพราะเพียงแต่ “ให้เสร็จ ๆ กันไปทีหนึ่ง” เพื่อที่คนทั้งหลายจะได้ไม่กล้าตำหนิล่วงเกินเอาว่า “คนอย่างเธอหาผัวไม่ได้!” หรือเพราะว่า เธอต้องการข้าวรับใช้อย่างใกล้ชิดที่สตัยซ์ชื่อสักคนหนึ่ง? ปัญหาเหล่านี้ นายแพทย์เรื่องชนชั้นเท่านั้นจึงจะสามารถตอบได้ กฎหมายเรื่องครอบครัวที่พวกกระฎุมพีตราขึ้นไว้เอาเปรียบสตรีกลับ ไม่มีค่าสำหรับสตรีผู้มั่งคั่ง เพราะเมื่อการเศรษฐกิจในบ้านตกอยู่ในกำมือของเธอเสียแล้ว “ผู้ที่สตัยซ์ชื่อ” ของเธอก็หนีไม่ขึ้น ตรงข้ามกลับต้อง “มีหน้าที่เลี้ยงดูเธอตามกฎหมาย” ซึ่งนั่นหมายความว่า “ฉันต้องขอรับทรัพย์สินของเธอแต่ละเดือนโดยเด็ดขาด! และถ้าเงินของสามีขาดมือ “ก็ต้องกู้” จากเธอ และต้อง “ดอกเบี้ยตามกฎหมายด้วยนะคุณ!”

กฎหมายเป็นเพียงเครื่องมือของชนชั้นที่ได้เปรียบในสังคม หาใช่เครื่องมือประกันความยุติธรรมอย่างใดไม่ กฎหมายเรื่องครอบครัวมรดกที่พวกกระฎุมพีตราขึ้นเพื่อหลอกลวงเอาเปรียบสตรีทั่วไป โดยความรู้เห็นของนักกฎหมายสตรีกระฎุมพีกลุ่มหนึ่งนั้นก่เป็นบท “รู้เห็นเช่นชาติ” กันมาแล้วในหมู่สตรีทั้งหลาย สตรีบางคนก็ “ถูกต้ม” ครึ่งนั้นบัดนี้ได้ชวนเข้าสู่สถานติบัญญัติได้แล้ว เรากำลังรอดูบทบาทของเธออยู่

จากปัญหาครอบครัว เมื่อเราก้าวสู่ปัญหาเศรษฐกิจเรายิ่งจะเห็นว่า โดยทั่วไปสตรีได้ถูกเอารัดเอาเปรียบมากมาย สตรีได้ถูกกีดกันไม่ได้ทำงานหลายอย่าง ทั้งงานเอกชนและงานของรัฐ กรรมการสตรีได้รับจ้างแรงงานต่ำกว่ากรรมกรชายในจำนวนงานเท่ากัน และไม่ได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูล และเห็นอกเห็นใจในยามป่วยไข้ หยุกงาน, และคลอดบุตร, นายจ้างเอาแต่ “งาน” เท่านั้น ส่วนคนงานจะเป็นเช่นไร “ไม่ใช่เรื่องของฉัน, ฉันไม่รับรู้!” นายทุนให้ความเป็นธรรมในการทำงาน ไม่บังคับให้ทำอย่างพวกศักดินาบังคับ แต่ก็เป็นแค่ข้ออ้างเท่านั้น เพราะเมื่อกรรมกรไม่ทำ เขาก็ไม่มีข้าวกิน การบังคับโดยทางเศรษฐกิจ เป็นการปล้นปล้อนหลอกลวงที่ร้ายกาจรูปใหม่ของพวกนายทุน ทุกวันนี้ กรรมการสตรี

กำลังตกอยู่ในชะตากรรมอันโหดร้ายทารุณถึงขนาดแน่นอน วันหนึ่ง
เขาจะต้องเข้าจัดการกับชะตากรรมเหล่านั้นด้วยตนเอง

แต่จากการพิจารณาปัญหาทั้งหมด เราย่อมเห็นได้ว่า สภาพ
ความตกต่ำของสตรีได้คลี่คลายมาเป็นลำดับ เช่นสตรีได้สิทธิทาง
การเมืองมาบ้าง ค่าจ้างแรงงานที่ไม่เป็นธรรมได้ถูกแก้ไข ฯลฯ
แต่สิ่งเหล่านี้ มิได้เป็นไปเองหรือเป็นไป โดยความเมตตาการุณของ
นายจ้าง หรือนายทุนหรือชนชั้นปกครอง หากเป็นไปด้วยการต่อสู้
เรียกร้องความเป็นธรรมกับกรรมกรชายอย่างเด็ดเดี่ยว เธอได้สน
หยัดจนวาระสุดท้ายอย่างไม่ถอยหลัง เธอได้ทำตามคำเรียกร้องของ
“La Pasionaria ของโดโรเรสไอบารูรี Dolores Ibarruri ที่กล่าว
ว่า “ตายบนดินของเธอเองยังดีกว่ามีชีวิตอยู่บนเขาของเธอ”
และผลก็คือ: ชัยชนะของส่วนรวม! กรรมกรสตรีผู้หนึ่ง
ได้เสียสละอย่างสูงอันควรแก่การคารวะของผู้ก้าวหน้าทั้ง
หลาย เธอได้เสียมารดาผู้แก่ชราและหัวใจกับน้องเล็ก ๆ
ของเธอไปในการยืนหยัดต่อสู้ แต่เธอก็หาหวั่นไหวไม่
แม้ว่าจะเจ็บช้ำและชอกช้ำอย่างแสนสาหัส วีรกรรมของ
เธอเรียกร้องนาตา และความเห็นอกเห็นใจจากประชาชน

ทั้งประเทศ การเสียสละของเธอเป็นการบุกเบิกที่สูงค่า
 สำหรับการต่อสู้ของสตรี เพื่ออุดมการณ์ยิ่งใหญ่ของ
 มนุษยชาติ ใครเล่าจะอาจปฏิเสธการการะวีรกรรมของ
 น.ส. เล็ก กรรมกรสตรีในบริษัทอีสเอเชียติกผู้ได้? แต่
 แน่อนละ ถ้าใช้น้ำ * ไม่เดินทางไกลขึ้นไปเหนือ เธอ
 ก็คงจะลงเรือข้ามแม่น้ำยางจ้อ(แยงซีเกียง)ลงมาได้ไม่สำเร็จ

เมื่อพูดถึงสตรี ทำอย่างไรเล่าเราจึงจะละเลยไม่กล่าวถึงเด็ก
 เสียได้? ในอ้อมกอดของผู้เป็นแม่นั้น ก็คือเด็กตาดำๆ ผู้ไร้เดียงสา
 ทั้งหลาย การกดขี่ขูดรีดสตรีก็คือ การกดขี่ขูดรีดเด็กโดยทั่วไปด้วย
 ทุกวันนี้ เด็กๆ ของโลกทุนนิยมกำลังได้รับทุกข์ทรมานอย่างแสน
 สาหัสจากการขูดรีดที่ไร้ความเป็นมนุษย์ ในที่ประชุมของสตรีชาว
 เอเชียซึ่งได้จัดให้ขึ้น ณ นครปักกิ่ง เมื่อปี ๑๙๔๙ นั้น ผู้แทน
 สตรีจากภารตวรรษ ภายในสำหรับอันน่าดูของเธอ ได้กล่าวออกมา
 ด้วยเสียงอันสนั่นเครือ:

“เฉลี่ยแล้ว อายุของพวกเรา (ที่อินเดีย) มีเพียง ๒๖ ปี”
 และเมื่อพูดถึงเด็ก เธอว่า “เด็กๆ อายุตั้งแต่ ๖ ขวบ ทำงานวันละ
 ๑๒ ถึง ๑๖ ชั่วโมง ในโรงงานต่างๆ มากหลาย เด็กๆ ทั้งหญิงและ

ชายอายุ ๑๐ ขวบ ต้องทำงานอยู่ในบ่อถ่านหิน พวกเด็ก ๆ ตาย
ก่อนอายุถึง ๑๔ ขวบ ด้วยความหิวโหยอดอยากและโรคภัยไข้เจ็บ
เสียประมาณ ๖๐ % แต่ในขณะเดียวกัน กำไรได้ขึ้นถึง ๑๕๕ %
นับแต่เกิดสงครามมา”

เราทั้งหลายต่างมักจะพากันชื่นชมในพรหมเปอร์เซียที่สวยงาม
เป็นที่หนึ่งของโลก แต่ท่านที่กำลังสบายดีอย่างเอกอเพราะได้
เหยียบอยู่บนผืนพรหมเปอร์เซียเหล่านั้นนี้ มีความเข้าใจเป็นมนุษย์สัก
เล็กน้อยไฉไร ก็คงจะอดสั่นสะท้านไปทั้งร่างไม่ได้ เมื่อได้ยินผู้แทน
สตรีจากอิหร่านรายงานต่อปรีชัมวา :

“เด็ก ๆ อิหร่านนับพันอายุตั้งแต่ ๔ ขวบ ทำงานอยู่หน้า
เครื่องจักรในโรงงานทำพรมถึงวันละ ๑๔ ชั่วโมง หายใจสูดเอาฝุ่น
ละอองของขนสัตว์เข้าไปเต็มปอดทั้งวัน ๆ เด็กเหล่านั้นเป็นบรรณ
โรคฝีดาษ พุพองต่าง ๆ ถึงร้อยละ ๕๕ และต้องตายก่อนอายุครบ
๑๐ ขวบ”

“บ่อกที่เดียว” สตรีผู้แทนอิหร่านกล่าวด้วยน้ำเสียงอันแสน
ขมขื่น “เด็ก ๆ เหล่านั้นล้มลงขาดใจตายในโรงงานต่อหน้าต่อตาเด็ก
คนอื่น ๆ ซึ่งพากันจ้องมองดูเป็นตาเดียวกัน และต่างก็รู้ตัวว่า ใน
ไม่ช้าตัวก็จะต้องเป็นเช่นเดียวกันนั้นด้วย”

นักวิชาการทำพรมเปอร์เซียซึ่งพวกเราๆ ชมชนกัน
นักหนาว่าวิเศษแสนวิเศษ!

ในเมืองเรา เด็กๆ อายุ ๑๐ ถึง ๑๕ ขวบ เป็นเด็ก
กระเปาะรูปประจำทาง และเด็กๆ เหล่านี้ได้นมอ่อนๆ
อันสกปรกของเขาออกไปเก็บค่าโดยสารจากเด็กอายุรุ่น
ราวคราวเดียวกัน ซึ่งแต่งตัวเรียบร้อย ถือกระเป๋าและปิ่นโต
ไปโรงเรียน, ด้วยสายตาอันละห้อย และแห่งโรย แต่ครั้น
นานเข้าก็เคยชิน น้ำใจอันอ่อนเปลี้ยกลายเป็นกระด้าง และ
ชิงชัง เกิดถ้อยคำที่หยาบคายและกระซากห้วนสำหรับ
สังคมที่บั่นทอนชีวิตน้อยๆ ของเขาอย่างโหดร้ายทารุณ ในที่
สุดท้ายโรงเรียนและคุกตะรางก็ต้อนรับเขา ชีวิตของพวกเขา
เขาได้มีประวัติตราลงในใบแดงแจ้งโทษของกองสอบสวน
กลางเป็นแถวยาวยืด และอีกพวกหนึ่งซึ่งร่างเต็มไปด้วยรัง
โรคยื่นทำตาปริบๆ มองดูเขากินอาหารในจานตามร้านจีน
อย่างเงยบงก และตื้นตันใจนั้น พอผู้กินอิ่ม มืออันไวนาน
งูก็ตกลงไปปาดเศษอาหารในจานนั้นใส่ปากที่แห้งผาก
อย่างหิวกระหายจนเกิดขึ้นแม่ทบบางลำกู, ตลาดบำเพ็ญบุญ,
และสามย่าน แม่ที่ตลาดวโรรส และที่ขอนแก่น, แม่ที่

ตลาดนิง และอรัญประเทศ, ทุกหนทุกแห่ง เด็ก ๆ ของ
เราผู้เป็นอนาคตของชาติไทย เป็นยิ่งกว่าเดวิด ก็อปเปอร์
พลด์ เป็นยิ่งกว่าซันเฮมา ผู้พเนจร!

ทารุณร้ายยิ่งกว่านั้น เด็ก ๆ ผู้นำสงสารแห่งตันหยงมาลิม
ต้องถูกตัดขาดจากโรงเรียน เพราะโรงเรียนถูกปิดหมด พ่อของเขา
ถูกนักล่าหัวมนุษย์จากป่าบอร์เนียวตัดเอาหัวไปให้ทหารอังกฤษยื่น
ถ่ายรูปอย่างสง่า แม่ของเขาถูกข่มขืนกระทำชำเรา แล้วก็ถูกห้าม
ออกจากบ้านถึงวันละ ๒๒ ชั่วโมง ตามคำสั่งอันเหี้ยมขาดของเทม-
เปอร์, เพชฌฆาตผู้^{หิ}เหี้ยมโหดชาวอังกฤษ, ซึ่งได้ออกเมื่อวันที่
๒๗ มีนาคม นี้ สำหรับปราบปรามพลเมืองมลายู “ในฐานะที่ไม่ร่วม
มือกับรัฐบาล” เพราะซี้ซลาดเกินไป ไม่กล้าบอกเบาะแส “คนร้าย”
เด็กเหล่านี้ต้องอดอยากเพราะถูกตัดอาหาร ท้องของเขา^{หิ}ร้องดังด้วย
ความหิวโหย แต่ดวงใจอันเดือด^{พลา}พล^ะของเขาทั้งหลายเหล่านั้นได้
ร้องอุทธรณ์ไปถึงเพื่อนร่วมชาติอื่น ๆ และร่วมโลก

ทารุณร้ายเช่นเดียวกัน สตรีญี่ปุ่นถูกทหารจักรภพอังกฤษ
รุมโทรมอย่างป่าเถื่อน ข้าวระบือไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว และเสียง
คัดค้านก็ได้เช่นกัน

ในอินโดจีน การตัดหัวพ่อ เอาไม้ท่อนยัดเข้าไปในหว่างขา

หลักเลี่ยมมิได้ในการต่อสู้กันกลางสนาม แต่เป็นความบ้าเถื่อน
 ในเรื่องปลั๊กย่อย (Savagery in detail) นั่นคือ การกวาดล้างหมู่บ้าน
 ซึ่งคาดว่าเป็นกองทหารข้าศึกอาจเข้าไปตั้งอยู่ การยิงและ
 ทั้งระเบิดคนอพยพ ซึ่งคาดว่าเป็นชาวเกาหลีเหนือปลอมตัวเป็น
 ขาวนามา.....”

แล้วจากนั้น การตรวจข่าวก็เกิดขึ้นทันที จนเป็นอันหมด
 หนทาง ที่โลกภายนอกจะได้ทราบถึงความทารุณโหดร้ายในสงคราม
 เกาหลีจากทางฝ่ายสหประชาชาติอีกต่อไป

แต่คณะกรรมการสตรีสากล ก็ได้เข้าไปสำรวจท่ามกลางท่า
 กระสุนและลูกระเบิดของทหารอเมริกัน ภายใต้ธงสหประชาชาติ
 เช่น นอรา โรดท์ Mrs. Nnra Rodd นักการศึกษาสตรีของแคน-
 นาดาผู้ปฏิบัติงานอยู่ช้านานใน YWCA และ WCTU. โมนิกา เฟล
 ตัน Mrs. monica Felton สมาชิกพรรคกรรมกรอังกฤษ, ไอดา
 บาชมาม Ida Bachmam. หัวหน้าห้องสมุดชาวเดนมาร์ค ฯ คณะ
 กรรมการชุดนี้ ได้เปิดเผยให้ โลกทราบถึงความโหดเหี้ยมและทารุณ
 ร้ายของสงครามเกาหลี กับได้ยื่นบันทึกไปยังสหประชาชาติ ให้
 ระวังสงครามเกาหลีโดยรีบด่วน

ในขณะที่เดียวกันกับที่ความโหดเหี้ยมในสงครามได้ถูกซ่อนอยู่
 ๕ การเตรียมสงครามอย่างรีบเร่งก็เกิดขึ้นในประเทศลูกหนูและ
 ลูกสมุนของพวกวอลสตรีท งบประมาณสงครามกว่า ๕๐ % ได้ทำ
 ให้เด็กๆ ชาติที่เล่าเรียนสตรีไม่ได้รับการเหลียวแล การสาธารณสุข
 ถูกปล่อยปละละเลย โรคระบาดลุกลามไปทั่วทุกแห่งหน ชีวิต
 คนมีค่าเท่ากับหมากกลางถนน สงครามเป็นบ่อเกิดของความ
 ๖ ๗ ๘
 ชวร้ายทางมวล !

สตรีทั่วโลกได้ลุกขึ้นมาแล้วเป็นคน ๆ เดียว ร้องคัดค้าน
 สงครามมนุษย์เป็นเสียงเดียว ไม่เพียงแต่ร้องคัดค้าน หากยังได้
 ลงมือกระทำอย่างเด็ดเดี่ยวและสละชีวิตอีกด้วย เด็กสาวชาวฝรั่งเศส
 อายุเพียง ๒๐ ๙ ชื่อเรย์มองค์ เดียง Raymonde Dien ได้คัดค้าน
 การส่งอาวุธไปปราบชาวเวียดนามด้วยการลงนอนขวางราง
 รถไฟไม่ให้รถคันที่บรรทุกกระสุนดินดำ สำหรับส่งไปบ่
 ๑๐ ๑๑ ๑๒
 รามชาวเวียดนาม เล่นผ่านไปโดยไม่บดบังน้อย ๆ ของ
 เธอให้ขาดเป็นวันเป็นท่อน ท่ามกลางฝูงชนที่มาชุมนุมกัน
 อยู่ ณ ๑๓ ๑๔ ๑๕
 ๑๖ ๑๗ ๑๘
 ทำให้หัวใจของชาวฝรั่งเศสและชาวเวียดนามรวมลงในห้วงกอัน
 เดียวกัน การคัดค้านการทำสงครามเมืองขึ้นในอินโดจีน แผ่ขยาย

ไปทุกแห่งหน Raymonde Dien เธอถูกจำคุกอยู่หลายเดือน แต่
 วิจารณ์ของเธอจับหัวใจชาวฝรั่งเศสทั้งประเทศเสียแล้ว กลิ่นของ
 การคัดค้านการลงโทษเธอ ชัดสร้ามาจากทั่วประเทศ ทำให้รัฐบาล
 ต้องปล่อยตัวไป หนังสือพิมพ์ตีพิมพ์ภาพของเธอขายดีเป็นเทน้ำ
 เทท่า เพราะแม่บ้านและแม่ครัวจะซื้อไปตัดเอารูปของเธอไปปิดไว้
 ในครัวสำหรับชมเชยแทบทุกบ้าน แม่เต้ในนครเบอร์ลินก็ยังมึ
 ละครเล่นเรื่องราวของเธอ วิจารณ์ของเธอเป็นที่รู้จักทั่วยุโรป
 และเอเชีย จิตรกรได้พากันวาดภาพของเธอด้วยความสนใจ ช่างแกะ
 สลักรู้สึกว่าเป็นการละเอียดอ่อนหน้าที่ ถ้าเขามีได้สลักรูปของเธอไว้
 ภาพก็กลอนได้กล่าวถึงจิตเรื่องราวอันประเสริฐของเธอไว้หลาย
 ภาษา ความรักของมนุษยชาติได้หยั่งรากลึกกลงแล้วในเด็กสาวผู้นี้
 อะไรเล่าจะมีกำลังยิ่งกว่า?

มีสิ่งใดที่สตรีทำไม่ได้หรือ? หามีได้เลย, ที่ปาฐกกล่าวว่า
 กำลังของสตรีอาจสามารถห้ามสงครามโลกได้นั้น ย่อมเป็นคำกล่าว
 ที่ถูกต้องแท้ เมื่อสตรีได้พร้อมกันกระต๊อบเท้าลง แผ่นดินย่อมหวั่น
 ไหวไป และเมื่อเธอเหล่านั้นร้องตะโกนขึ้นด้วยเสียงอันดัง ก็ย่อม
 เกิดลมพายุอื้ออึงขึ้นได้ เมื่อเธอลุกขึ้นยืนมือออกไปพร้อมกัน
 แน่นอน ย่อมอาจห้ามมหาสงครามให้หยุดอยู่!

และนักคือภาระหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ และรับผิดชอบของเธอทั้งหลาย!

◎ การคัดค้านสงคราม ก็ย่อมหมายถึงการคัดค้านความตาย, ความอดอยากหิวโหย, ความทุกข์ลำบากแสนทรมานตลอดจนคัดค้านวิถีดำเนินแห่งชีวิตอันต่ำทราม ที่พวกนายทุนนักค้าสงครามนำมาบอบให้ดังนี้ฉันใด; การคัดค้านวิถีดำเนินแห่งชีวิตอันชั่วช้ากวายนั่น, คัดค้านความทุกข์ยากอดอยากหิวโหย แลทารุณกรรม ก็คือการคัดค้านสงครามนั่นเอง.

◎ สตรีทั้งหลายผู้รักศักดิ์สิทธิ์แห่งตน, รักชาติ, และรักความเป็นไทยของเธอ ย่อมทราบดีทั่วกันว่า สงครามโลกอีกครั้งหนึ่งมิใช่อื่นไกล นอกจากสิ่งที่จะยังศักดิ์ศรีของเธอให้ต่ำทรามไปสู่ความวินาศ, ทำให้ชาติย่อยยับ, และบีบบังคับให้เธอต้องตกเป็นทาส, จักทำให้ประชาธิปไตยของเราทั้งหลาย กลายเป็นแต่ความทรงจำเท่านั้น!

◎ ฉะนั้น ขอเราทั้งหลายจงยึดเอาการต่อสู้ของพี่สาวน้องสาวของเราในประเทศต่าง ๆ มาเป็นเครื่องดลใจ มาเป็นเครื่องตักเตือนเราว่า สันติภาพมิใช่ได้มาด้วยการรอ

คอยหรือร้องขอ มิใช่จะมาเอง.....แต่หากด้วยการชิงชัย
เอามา !

◎ ขอพิสดารน้องสาวทั้งหลายของเราจงร่วมมือร่วม
ใจกับสตรีนับจำนวนล้านทั่วโลก ซึ่งกำลังคัดค้านสงคราม
และการเตรียมสงครามอยู่อย่างเด็ดเดี่ยว กำลังต่อสู้เพื่อ
สัญญาสันติภาพระหว่างประเทศมหาอำนาจทั้งห้า กำลัง
คัดค้านการรอฟินลัทธิทหารฟาสซิสต์ในเยอรมนีตะวันตก
และญี่ปุ่นที่ถูกยึดครอง.

◎ ขอสตรีไทยทั้งมวลจงลุกขึ้นพร้อมกัน คัดค้าน
การส่งพ่อ, พี่, ลูก และพี่น้องของเราไปในสมรภูมิเกาหลี
อันไร้เกียรติ, คัดค้านการเอาประเทศของเราเป็นฐานทัพ
จักรพรรดินิยมอเมริกัน, คัดค้านการแปลงประเทศที่รัก
ของเราให้เป็นเมืองชนของพวกบปศาจแห่งวอลสตรีท.

◎ และขอเราจงคัดค้านประเพณีอันคร่ำคร่าที่กดขี่
บุตรหลานมานับศตวรรษแล้ว คัดค้านชีวิตความเป็นอยู่อัน
ยากลำบากและต่ำทราม และคัดค้านการกระทำไม่ใช่ประ
ชาธิปไตยทั้งมวล.

จงลงมือเสียวันนี้ เพราะพรุ่งนี้อาจสายไป !

คำอธิบายท้ายบท

ไคเพ็ก-คุณต่อเป้งซาน่า

หนังสือพงศาวดารจีนเล่มที่กล่าวถึงเรื่องราวโบราณที่สุด ก็คือหนังสือเรื่อง ซำฮองโหวงเต้ หรือเรียกกันว่า **ไคเพ็ก** เป็นเรื่องราวบรรยายถึงตำนานตั้งแต่การสร้างโลกขึ้น เช่นเดียวกับคัมภีร์ไบเบิลตอนเยเนซิส หรือคัมภีร์กุรอ่านตอนต้น หรือเรื่องไตรภูมิพระร่วงของเรา ไคเพ็ก แปลว่า บุกเบิก ย่อมาจากคำว่า **ไคที่เพ็กต์** คือ **เปิดฟ้าเบิกดิน** ที่เรียกเช่นนั้น เพราะในเนื้อเรื่องกล่าวถึงการที่พระเป็นเจ้า เช็กเกียม่อนฮืต (ศากยมุนีพุทธเจ้า) ตรัสให้ **พ่นโกษีต่อเม้งซาน่า** ไปเจาะฟ้าแลดินเป็นโลกขึ้น โลกที่พ่นโกษีคุณต่อเป้งซาน่าไปทรมานกายเจาะอัพโกกาต (ความอัปฮัสมิตมัวแห่งโลกธาตุ) สร้างขึ้นนั้น คือโลกมนุษย์เรา

หนังสือเรื่องไคเพ็ก เป็นประเภทเทพนิยาย ที่จารึกประวัติความคิดของบุคคลในยุคนั้น ๆ ซึ่งยังเป็นยุคที่ไม่สุจริตทั้งในทางวัตถุและทางความคิด มนุษย์ต้องต่อสู้กับธรรมชาติอย่างรุนแรง และเมื่อไม่สามารถจะเอาชนะกับธรรมชาติได้ ไม่สามารถจะแก้บทพิสูจน์แห่งธรรมชาติได้ ก็เอาความคิดอันขัดแย้งกับธรรมชาติอยู่นั้นมานิเทศ

ขึ้น เป็นความวิเศษมหัศจรรย์ของคน ๆ หนึ่ง, สัตว์ตัวหนึ่งฤๅสิ่ง
ใดสิ่งหนึ่ง ที่แก้ไขอาชนะธรรมชาติอย่างนั้น ๆ ในขณะนั้น ๆ ด้วย
วิธีการอันพิลึกพิลั่นมหัศจรรย์อย่างนั้น ๆ จนสำเร็จ เช่น สร้างเป็น
คุณต่อเบ่งชาน้ำไปเจาะความมืดมัวอับอู่แห่งโลกธาตุแล้วสร้างโลก
ขึ้น ในอีกตอนหนึ่งเรื่องโคเพ็กได้กล่าวถึงความแห้งแล้ง เกิด
ความเดือดร้อนอย่างร้ายแรงขึ้นในแผ่นดิน พืชพันธุ์ธัญญาหาร
แห้งตาย ใบไม้ร่วงแดงพรั่งลงมาจากต้น ความวิบัติเช่นสุดที่ผู้
ปกครอง คือ พระเจ้าเงี้ยวเต้ (เหยา) จะแก้ไข เพราะได้ทำความ
ดีและวิงวอนเทวาอารักษ์ ก็หาอาจสิ้นสุดความแห้งแล้งนั้นไปไม่ได้
พอดีทหารเอกคนหนึ่ง ชื่อเฟ่งหี (ผิงฮยี่) ทูลว่า ที่เกิดความ
แห้งแล้งขึ้นนั้น เพราะเวลานี้มีพระอาทิตย์ขึ้นถึง ๑๐ ดวง ไม่ใช่
ดวงเดียวอย่างแต่ก่อน ที่มองเห็นไม่เห็นก็เพราะอีก ๙ ดวงนั้นเป็น
นิมิตแห่งปีศาจ หาใช่ นิมิตแห่งเทวดา หรือดวงอาทิตย์ธรรมชาติ
ไม่ การจะมองให้เห็นต้องเอาขันขนาดใหญ่ใส่น้ำไปตั้งกลางแจ้ง
จึงจะมองเห็นได้ เมื่อได้ทำเช่นนั้นก็เห็นจริง เฟ่งหี จึงขึ้นม้าศึกคู่
โค ถือนูอันทรงกำลังมहिมา คอมน้ำเป็นทำนองยุทธ แล้วยิงศร
ขึ้นไปบนอากาศ ๙ ดอก แต่ละดอกถูกดวงตะวันปีศาจ หล่นหาย
ลับไปจากท้องฟ้า อากาศก็กลับคืนดีดังเก่า สิ้นความแห้งแล้ง

พฤติกรรมตอนเฟื่องหรียึงตะวัน^๕ ท่านเหมาเจ๋อตุง ได้นำไปอ้างไว้ในบทประพันธ์ทางปรัชญาอันมีชื่อเสียงของท่านชื่อ “ว่าด้วยความขัดแย้ง” รวมกับเรื่องบันทึกการเที่ยวประเทศตะวันตก (ไซอิ๋ว^๖) และเรื่องอื่นๆ อีกมากเรื่อง.

* **ยุคคนป่า (Savagery)** หมายถึงยุคดั้งเดิมที่มนุษย์ครองชีพอยู่โดยอาศัยธรรมชาติล้วนๆ คืออยู่ตามต้นไม้ ตามถ้ำ กินรากไม้ผลไม้ และเนื้อสัตว์ที่จับมาได้สดๆ สิ่งของที่ประดิษฐ์ขึ้นในตอนต้นของยุคนี้ ก็เป็นจำพวกเครื่องมือหยาบๆ เพื่อช่วยในการแสวงหาอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ต่อมาก็มีการจับปลาและสัตว์น้ำอื่นๆ เป็นอาหาร ต่อมารู้จักการใช้ไฟ รู้จักการทำเครื่องใช้อย่างหยาบด้วยหิน ในตอนปลายของยุคนี้ ได้มีการเริ่มต้นการเป็นอยู่ในรูปที่รวมกันอยู่เป็นหมู่บ้าน ในยุคแรกเริ่มนี้ ได้มีการประดิษฐ์ขึ้นใช้เป็นอาวุธ

* **ยุคอนารยชน (Barbarism)** แทนการออกกลาสัตว์เพื่อการยังชีพวันต่อวัน ในยุคนี้มนุษย์ได้เรียนรู้ถึงการเลี้ยงสัตว์และการเพาะปลูก ได้เรียนรู้วิธีการเพิ่มพูนและสะสมโภคทรัพย์ รู้จักทำเครื่องดินเผา รู้จักหลอมเหล็ก และได้ย่างเข้าสู่ยุคอารยธรรมด้วยการประดิษฐ์ตัว

อักษรจีนใช้เขียนหนังสือ อาวุธของยุคนั้นได้แก่ ดาบเหล็ก สมัย Heroic Age ของกรีกซึ่งมีเรื่องราวอยู่ในมหากาพย์ Iliad ของโฮเมอร์ เป็นสมัยที่อยู่ในตอนปลายของยุคอารยชนนี้ ถัดจากยุคอารยชนนี้เข้าสู่ยุคอารยธรรม Civilization ซึ่งความรู้ในการเลี้ยงชีพของมนุษย์ได้พัฒนาเข้าสู่การอุตสาหกรรม และความเจริญทางศิลป

* **ไช่ฉาง:** วีระสตรีแห่งการเดินทัพครั้งใหญ่ (Long March) ขณะนั้นคือประธานสหพันธ์สตรีประชาธิปไตยแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และเป็นรองประธานสหพันธ์สตรีประชาธิปไตยสากล

การเดินทัพครั้งใหญ่ รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า Long March นี้คือการถอยขึ้นสู่ภาคเหนือของประเทศจีนของกองทัพปลดแอกประชาชนจีนเมื่อปี ๒๔๓๕ เป็นระยะทางยาว ๒๕,๐๐๐ ลี้ (ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไมล์) กองทัพประชาชนจีนต้องฟันฝ่าอุปสรรคความลำบากอย่างยิ่งยวดในการเดินทางครั้งนี้ และการที่สามารถเดินขึ้นไปถึงนครเยนอันได้ ก็นับว่าเป็นความมหัศจรรย์อันหนึ่ง ไช่ฉาง ได้ร่วมไปในการเดินทัพครั้งใหญ่นี้มีชื่อเสียงครั้งนั้นด้วย.

อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของสตรีไทย

สมชาย ปรีชาเจริญ

เขียนและพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐

ปัญหาความเสมอภาค หรืออีกนัยหนึ่งความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชาย เป็นปัญหาที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานของมันเองโดยเฉพาะ เป็นเวลาอันนานนับด้วยศตวรรษที่เดียวตลอดช่วงระยะเวลาแห่งประวัติศาสตร์ของสังคมไทยที่หญิงได้ถูกกดขี่เหยียดหยาม และเหยียบย่ำให้ทรุดลงสู่ก้นบึ้งแห่งการเป็นผู้พองพอง เป็นเบียดเบียนของบรรดาชายทั้งมวล จากการมองย้อนหลังกลับไปในประวัติศาสตร์ จะพบว่าหญิงไทยทั้งมวลนั้น นอกจากจะถูกกดขี่ไว้ให้อยู่ต่างหากจากความเคลื่อนไหวของชีวิต ทั้งในด้านการจัดระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมแล้ว

หญิงไทยทุกชั่วชนที่ผ่านมายังถูกเหยียบย่ำคุณค่าแห่งการ
เป็นคนลงจนเหลือคุณค่า ซึ่งถ้ายังจะมีอยู่ก็เพียงเป็น วัตถุ
บำบัดความใคร่ และ ทาสรับใช้ในเรือนผู้ชู้สตัย ซึ่งมีหน้าที่
โดยตรงอันบังคับอยู่ประการเดียว คือ ดูแลรักษากันเรือน
อันหมายรวมถึงการทำความสะอาดบ้าน ซักเสื้อผ้า
ผ้า อุ่มท้อง ให้กำเนิดลูก เลี้ยงลูกและงานอื่น ๆ ในชาย
นซึ่งมอกมากมาย X และก็โดยเหตุที่หญิงไทยและแม่หญิง
แห่งชนชาติอื่น ได้ถูกลดคุณค่าลงเป็นเพียง วัตถุบำบัด
ความใคร่ และ ทาสรับใช้ผู้ชู้สตัย เช่นนี้เองเธอจึงมิได้มี
บทบาทในชีวิตทางด้านอื่นนอกเหนือไปจากนี้เป็นตัวนว่า
ชีวิตทางการเมือง แน่นนอนผลของมันก็คือ หญิงกลายเป็น
เพศที่โง่เขลา งามาย ไร้ความรู้ ความสามารถ และทำ
ที่สุดก็ตกเป็น ข้างเท้าหลัง ตามสำนวนไทยหรือเป็น สัตว์
ที่ตามผัวด้อย ๆ ไปสู่นรกและสวรรค์ (Creatures who follow
their husbands to hell or heaven) ตามสำนวนของอินโด-
นีเซีย

นินา ปอปอวา (Nina Popova) เลขาธิการแห่งสมาคมกลาง

สหประชาชาติของสหภาพโซเวียต ได้แถลงไว้ในรายงานว่าด้วย

ความเสมอภาคของสตรีโซเวียตในตำแหน่งเศรษฐกิจ (Equality of Soviet Women in the Economic Sphere) ว่า

“งานเล็ก ๆ น้อย ๆ จุกจิกอันขี้ตมลัดและงุ่มง่ามภายในครัวและบ้านเรือน ได้รุดร้อยบรรดาสตรีและกีดกันเธอไว้จนไม่มีโอกาสที่จะแสดงความสามารถในทางปัญญาออกมาให้ประจักษ์ได้”

คำกล่าวนี้ เป็นความจริงโดยที่เราไม่มีข้อถกเถียง และแน่นอน มันเป็นความจริงสากลของสภาพสตรีทั่วไป ทุกชนชาติ ยิ่งเธอถูกรัดร้อยไว้ด้วยงานภายในบ้านมากขึ้นเท่าใด เธอก็ยิ่งอยู่ห่างไกลจากชีวิตทางปัญญา ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และโดยไม่มีข้อสงสัยก็ยังมีสภาพเป็น **วัตถุบำบัดความใคร่** และ **ทาสรับใช้ผู้ซื่อสัตย์** มากขึ้นเพียงนั้น!

การกล่าวว่าคุณค่าแห่งความเป็น **คน** ของสตรี ได้ถูกเหยียดต่ำลงเป็นเพียง **วัตถุบำบัดความใคร่** นั้น มิได้เป็นข้อกล่าวหาที่โหดร้ายอยู่ติธรรมหรือเกินเลยความจริงแต่อย่างใด จงมองย้อนหลังกลับไปสำรวจฐานะ และความเป็นมาของสตรีไทยทั้งในประวัติศาสตร์และวรรณคดีเถิด แล้วเราก็คงต้องยอมรับความจริงว่า สตรีไทยผู้ครองตำแหน่งเพศแม่อันสูงส่งได้ถูกเหยียบย่ำคุณค่าลงต่ำทรมาน

ถึงเพียงนั้นโดยแท้จริง และแม้ในปัจจุบัน สภาพเช่นนั้นก็ยังมีได้
หมดสิ้นสูญสลายไป

๑ ๕๕๖

✓ วรรณคดีเก่า ๆ ในยุคศักดินาของเราส่วนมากหรืออาจจะทั้ง
หมด ได้เคยมองดูหญิงในฐานะที่เป็น คน ที่มีมันสมอง มีความ
สามารถ มีความสำนึกในภาระหน้าที่ที่พึงมีต่อประชาชนไว้อย่างไร
บ้าง? ส่วนมากของวรรณคดีศักดินา จะมองดูหญิงในฐานะ
เป็นสิ่งที่มีความอ่อนหวาน มีไออุ่น มีความอบอุ่น อัน
เหมาะแก่การบำบัดความใคร่อันครุ่นของชายตัวเอกของ
เรื่องเสียแทบไม่เว้นแต่ละหน้า ภาพของหญิงที่ปรากฏแก่มน
ภาพของศิลปิน คือภาพของหญิงเปลือยล่อนจ้อนเสียเป็นส่วนใหญ่
ทุกครั้งทีวรรณคดีเอ๋ยถึงนางงาม แบบฉบับของท้องเรื่อง ก็จะมี
เสนอภาพของหญิงสาวที่ปราศจากสิ่งปกปิดแก่ผู้อ่าน ทรวงอก
สะโพก เอว ท้อง ส่วนที่ต่ำกว่าท้อง โขนขา อันควรจะอยู่ภาย
ใต้ร่มผ้าอันเมิดชิดและงดงามเรียบร้อย กลับมาลอยเด่นประกาศตัว
อย่างเปิดเผยโจ่งแจ้งราวกับจะขายทอดตลาดสินค้าในสมัยทาส ซึ่ง
นายทาสชาวโรมันจะพากันไปห้อมล้อมที่ยกพื้นในตลาด และเจ้า
พ่อค้ามากเล่ห์ก็จะนำทาสสาวร่างงามออกมาแสดงตน เผยอาภรณ์ที่
ปกปิดความอวดออกที่ละชั้นจนหมดสิ้น แล้วจากนั้นก็ต้องหันซ้าย

ขวา หันหลัง เพื่อให้เหล่านายทาสประมูลราคาซื้อไปชมเล่นใน
 ฮาเริ่มอย่างกรืนกรง, คุณค่าแห่งความเป็น กน มิได้หลงเหลืออยู่
 อีกแล้วในตัวเธอ สิ่งที่ยังพอจะหลงเหลืออยู่ก็คือสัดส่วนช่วง ๆ ใน
 เรือนร่าง อันยั่วให้เหล่านายทาสหื่นกระหายและประมูลซื้อเธอ
 เยี่ยงการประมูลซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทวัวควาย แกะ แพะ ฯลฯ
 เท่านั้น!

นี่คือตัวอย่างอันน้อยนิดและเบาบางอันหนึ่งของการมอง
 หญิงในสายตาของสังคมศักดินา

สองอันเทียมเทียมด้วย	สัตว์บก กบ แอ
งามรูปอรเอวองค์	ใช้ข่า
ดำเนินดั่งนางหงษ์	เหิรเห็จ
งามบาทงามเปลอา	เอี่ยมทั้งสรรพางค์

(พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๕)

โคลงบทนี้ พิมพ์รวมอยู่ในหนังสือ “โคลงสุภาษิตเจ้านาย”
 ซึ่ง หอ พระ สมุท วชิรญาณ รวบ รวมพิมพ์ไว้เป็นตำราแบบฉบับว่า
 กติความคิดอันดีเลิศเป็นแบบอย่างของบรรดาเจ้านายมีอยู่อย่างไร
 โคลงบทที่กัฒมาน้อยอยู่ในหมวดสุภาษิตว่าด้วย “ความงาม” นี
 ้แหละคือความงามของชนชั้นศักดินา! นอกจากจะพรรณนา

ถึงรูปทรงแล้ว เจ้านายบางองค์ยังตั้งหลักเกณฑ์ความงามในทาง
สัมผัสผัสสะไว้ในลักษณะต่าง ๆ นั่นคือ ท่านที่ชอบหญิงมีครรภ์
ก็ว่าหญิงมีครรภ์นั้นงามที่สุดเพราะเนื้อหนังเต่งตึงผุดผ่องเครื่องประดับ

งามสตรีมีครรภ์

เครื่องเนื้อ

(พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาบำราบปรปักษ์)

นอกจากโคลงสุภาษิตเจ้านายที่กล่าวถึงนี้ วรรณคดีในยุคนั้น
สมัยศักราชอื่น ๆ ส่วนมากก็มักจะเอ่ยถึงความงามของสตรีควบคู่กัน
ไปกับการเชยชมเชิงกามารมณ์อยู่เสมอ :

เวยบางร่างรัดกำดัดสวาท

ผุดผาดสารพัดครัดเคร่ง

(รามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๒)

ตัวอย่างที่ยกมาแสดง ณ ที่นี้ เป็นเพียงส่วนน้อยส่วนหนึ่ง
ในหลายพันส่วน แต่ก็เชื่ออยู่ว่า คงจะเพียงพอสำหรับที่จะแสดง
ให้เห็นว่าทรรคนะในการมองสตรีของสังคมในยุคนั้นได้มีอยู่
อย่างไร ถ้าหากจะกล่าวซ้ำอีกสักครั้งหนึ่ง ก็ควรจะกล่าวถึงสังคม
ศักดินามองดูสตรีจากแง่ทาง “กามารมณ์” เสียแทบจะ
เสมอไป คุณค่าของสตรี ถ้าจะมีอยู่ก็เพียงการเป็นวัตถุ
สำหรับเชยชมเสมือนหนึ่ง “ดอกไม้” ที่พวงกุ๊พากันคล้องเกล้า

ขยเพอดมรสหวานเท่านั้น...เพียงเท่านั้น สุนทรภู่ก็เอ๋ยในสมัย
ศักดิ์นา เคยแสดงความรู้สึกออกไว้ใน “พระอภัยมณี” ของ
เขาว่า:

ในเพลงปี่ว่าสามพี่พราหมณ์เอ๋ย

ยังไม่เคยชมขิดพิสมัย

ถึงร้อยรสบุปผาสุมาลัย

จะชื่นใจเหมือนสตรีไม่มีเลย

พรรณะท้าวสตรีกอดดอกไม้ หรือดอกไม้ที่เห็นดอกไม้

เช่น นอกจากชายในสังคมศักดิ์นาจะได้ยึดถือเป็นหลักสัจธรรม
แล้ว มันยังได้ถูกส่งสอนอบรมอย่างแพร่หลายในหมู่กุลสตรีทั่วไป
อีกด้วย ~~หญิงไทย~~ หญิงไทยทั้งมวลได้ถูกอบรมมาด้วยเจตนาให้นิยมยอม
เป็นดอกไม้, เป็นเครื่องเล่นทางกามของชายโดยเป็นเกียรติ
เป็นศักดิ์ศรีและเป็นหน้าที่ ภาระกิจในชีวิตของเธอจึงมีเพียงการ
ทำตนให้เป็นดอกไม้ที่สมบูรณ์พร้อมแก่การชมเชย เราต้องกล้า
หาญพอที่จะยอมรับความจริงที่แท้จริงว่า ในยุคสมัยศักดิ์นานั้น
หญิงไทยได้ ตก เป็นวัตถุบำบัดความใคร่และบำเรออารมณ์กาม
ของชายอย่างแท้จริง

วิธีการที่จะหางานเล่นสักคนหนึ่งให้ได้นั้น ที่ง่ายที่สุด คือ การขู่เข็ญบังคับ จับเอาพ่อแม่ของเด็กสาวมาขู่เข็ญลงโทษบังคับเอา ลูกบ้าง หรือไม่กี่ช่วงชิงเอาตามอำเภอใจบ้าง ตัวอย่างในวรรณคดี คือ เรื่องพระยาน้อยชมตลาด ที่ไปพบนาง เมียเจิง เมียของมอญ มะเหิง ที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารใหม่ ๆ พระยาน้อย เกิดชอบพระทัย เลยจตุคร่าเอามาเป็นเมียเสียคือ ๆ ในพระราชกำหนดเก่า ซึ่งออกเมื่อ พ.ศ. ๒๑๗๐ สมัยอยุธยา ก็ได้ให้หลักฐานไว้ว่า “เจ้าเมืองข่มเหงเก็บเอาลูกสาวหลานสาวราษฎรทั้งปวงมาเป็นเมียและเป็นคนใช้” (พระราชกำหนดเก่า บทที่ ๒๓ ในกฎหมายตราสามดวง)

ยิ่งไปกว่านั้น ถ้าหากปรากฏว่า ตำบลด่านใดลือเลื่องว่า มักมีหญิงสาวงามปรากฏขึ้นเสมอพวกเจ้าขุนมูลนายก็มักจะออกประกาศผูกขาดเสียเลย กล่าวคือ ห้ามมิให้ใครบังอาจมาสู่ขอหญิงสาวในตำบลด่านนั้นไปเป็นภรรยา ต้องเก็บไว้สำหรับพวกเจ้าขุนมูลนายเลือกเหมาเทรว แต่ฝ่ายเดียว รัชกาลที่ ๔ เคยกล่าวถึงความข้อนี้ไว้ในจดหมายที่ทรงเขียนถึง กรมหมื่นมเหศวรศิววิลาส เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๙ ว่า... “วัดกนั้นคือเมืองสระบุรี ลาวชาวเมืองนี้อย่างไร มีอยู่ ก็คนทั้งปวงก็รู้ว่า ครอบครัวลาวเมืองนี้เกิดสตรีรูปงาม

เสียงเพราะ ข้างพูด ข้างว่า จนผู้มีบุญเข้าครอบครองหวง
เอาทั้งหมดว่าสตรียุคเกิดในเมืองนี้ถ้าไม่ได้เลือกก่อนแล้วใครจะไป
แอ้วไปเกี่ยวไปสู่ไปขอเอาไม่ได้ ชนิดใหญ่เลือกมาแล้วจัด เลือก
ชนิดกลางแล้ว ยังชนิดเล็กรอไว้ได้การเมื่อไรเก็บอีก”

นี่แหละคือซาตกรรมของหญิง!

เมื่อเลือกสาวใหญ่ไปชมเชยจนเป็นอภินายจิตซัดแล้วก็หวนมา
เลือกสาวรุ่นกลางไปขยี้ขย้าต่อไป ครั้นจิตซัด ก็ยังคอยรอเก็บรุ่น
เล็กที่โตได้ทีต่อไป และที่ว่า โตได้ที นั้น ความหมายของมันก็คือ
โกนจุกแล้ว นั่นเอง ฟังทราบไว้ด้วยว่าเด็กหญิงในสมัยศักดินา
จะโกนจุกเมื่ออายุครบ ๑๓ ปีทุกคน พอโกนจุกแล้ว ก็เป็นเข้า
เกณฑ์ โตได้ทีทันที พวกเจ้าขุนมูลนายที่ออกไปเที่ยวเตร่ตามหัว
เมือง ถ้าเห็นเด็กหญิงรุ่นคนโตหน้าตางดงามก็จะออกปากง่าย ๆ ว่า
“เด็กคนไหนว่าดี” เท่านั้น พ่อแม่ก็ต้องรีบโกนจุกส่งตัวเข้ามา
ถวายหรือให้โดยด่วน! ถ้าหากจะรอกร้อให้โตอีกนิดพอรุ่น ๑๔ ก็
เป็นอันกำลังได้ที

พระเจ้าราชวงศ์เธอกรมหมื่นจรัสพรปฏิภาณ ได้ทรง

ทรงเขียนเล่าไว้ว่า แล้วคุณฉิมได้ถวายตัวคุณข้อยหลานซึ่งมีอายุ
๑๔ ปี ให้ทำราชการเป็นเจ้าจอมอยู่งานใน พระบาทสมเด็จพระ
ปิ่นเกล้า”

เมื่อการ “จะหางามเล่นคนหนึ่งให้ได้” เป็นอุดมคติขั้นสูงของพวกเจ้าขุนมูลนายเช่นนี้ พวกขุนนางผู้ปรารถนาความชอบความโปรดปรานก็คอยเสาะหาเด็กสาวส่งเข้ามาถวาย ถ้าหากเป็นพวกขุนนาง ลูกน้องก็จะคอยเสาะหาเข้ามาทำนนั้น ความเดือดร้อนจึงได้เกิดขึ้นแก่หญิงทุกหย่อมหญ้า

ตัวอย่างที่ชัดเจนของความจริงข้อนี้ ก็คือ เหตุการณ์ที่ถูกเปิดโปงออกาวขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๔

“เมื่อเดือนยี่แรมห้าค่ำ พ.ศ. ๒๔๐๐ รัชกาลที่ ๔ เสด็จออกไปเที่ยวชมทะเลแถบเมืองจันทบุรีและเมืองตราด พระยาพิพิธฤทธิเดช ผู้สำเร็จราชการเมืองตราดไปเฝ้ารับสั่งกุมเอาเด็กสาวมาได้สามคนพี่น้อง คือสามใบเถา แล้วส่งเข้ามาถวาย ครั้นถึงเดือนเก้าในบั้นต่อมา คือหลังจากเวลาผ่านไปแล้ว ๑๕ เดือน พ่อแม่ของเด็กหญิงทั้งสามก็เสียดลอดเข้ามาได้ถึงในกรุงเทพฯ ๗ ได้ทำฎีกาฟ้องร้องขึ้นว่าตนไม่ยินยอมถวายลูกสาวต่อกษัตริย์ แต่ที่ต้องยอมมาก่อนก็เพราะพระยาพิพิธฤทธิเดช ใช้อำนาจบังคับขู่เข็ญจับกุม เมื่อมาพบกับพ่อแม่ยื่นหยัดยอมตายเพื่อพิทักษ์คุณค่าแห่งความเป็นคนของลูกสาวเข้าเช่นนี้ ความก็ปิดไม่อยู่ รัชกาลที่ ๔ จึงต้องออกประกาศแก้ไขสถานการณ์ทันที โดยแก้แทนพระยาพิพิธฤทธิเดชว่า ที่พระยาพิพิธฯ ไปเฝ้ารับสั่งตัวเด็ก

สาวทั้งสามมาถวายนั้น สืบคุแล้วได้ความว่าพระยาพิพิธฤทธิเดช เป็นเกี้ยวทองกับเด็กทั้งสามคน คือสืบสาวขึ้นไปจนถึงชั้นทวดกัน ที่เดียวจึงได้พบว่าเป็นผู้เกี้ยวทองกัน เมื่อได้พบว่าเป็นเกี้ยวทองกันเช่นนั้นทางออกก็เปิด้าออก นั่นคือ การที่พระยาพิพิธ ฯ เอาตัวมาถวายนั้นเป็นการกระทำในฐานะญาติชั้นผู้ใหญ่ที่หวังดีต่อลูกหลาน เป็นการกระทำที่หวังดีหวังจะให้พ่อแม่ของเด็กมีหน้ามีตาว่าลูกสาวได้เป็นนางบำเรอในวัง ฉะนั้นจะถือว่าพระยาพิพิธ ฯ ทำผิดไม่ได้”

“ความคิดของบิดามารดาหญิงเด็กเหล่านั้น เน้นคนนอก กรุงไม่รู้ว่าจะอะไรจะงามไม่งามจะเป็นคุณโทษ ความคิดเหมือนคนเสียจริต จะเอาเป็นประมาณมิได้”

“อนึ่ง การที่พระยาพิพิธฤทธิเดชเกาะครองกดขี่เร่งรัดเอาตัวหญิงเด็ก ๆ ในเครือญาติถวายเข้ามาในหลวงดังนี้ ถ้าท่านทั้งหลายทงปวงรู้ว่าพระพิพิธฤทธิเดชถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาอยู่ในพระนามพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (คือ เจ้าฟ้ามงกุฎนั้นแล้ว) ก็ควรจะเห็นว่าเป็นอันเหมือนขนทรายเข้าวัด มิใช่เกาะครองเร่งรัดลงเอาเบียดหยมเงินทองอะไร ถ้าจะเอาไปถวายเจ้าอื่นนายอื่น ประจบประแจงผู้ใดก็หาไม่ ไม่ควรจะทำเอาโทษ...”^๓

แน่นอน ในพระศนะของชนชั้นศักดินานี้ การынหยัด
ต่อสู้เพื่อคัดค้านการกดขี่ของพ่อแม่ที่ถูกพรากลูกสาวสุดที่รักไป
พว่เล่น คือความบ้าคลั่งและเสียจริตและโง่เง่า และก็แน่นอน
อีกเหมือนกันที่การบังคับข่มขู่เอาเด็กสาวมาข่มขืนเล่นในวังนั้น
คือ การ ประกอบบุญอันใหญ่หลวงเทียมเทียบด้วยการขนทราย
เข้าวัด !

นี่คือสภาพอันแท้จริงของหญิงไทย ในสมัยศักดินาที่ต้องถูก
กดขี่บังคับจนเหลือคุณค่าเพียงเป็นเครื่องเล่นของชายในชนชั้นศักดิ-
นา โดยสภาพที่แท้จริงแล้ว หญิงไทยยังถูกข่มขืนและตกเป็นเครื่อง
เล่นหนักหน่วงยิ่งไปกว่านี้อีก โดยเฉพาะในราชสำนักหรือในสำนัก
ของพวกเจ้าขุนมูลนายศักดินาด้วยแล้ว หญิงคนหนึ่ง ๆ อาจจะตก
เป็นวัตถุบำบัดความใคร่ของชายทั้งหลาย ๆ คน หรืออาจจะเปลี่ยน
มือกันไปมาได้ตามความพอใจ ตัวอย่างที่มีหลักฐานยืนยันได้แน่ชัด
ก็คือ “เจ้าจอมนิม” ในสมัยรัชกาลที่ ๓ เจ้าจอมนิม ผู้เป็นธิดา
สาวรูปงามของ เจ้าพระยานครราชสีมา (ทองอินท์) เธอผู้เดิม
ทีเดียวได้ถูกส่งเข้าไปเป็นเจ้าจอม (เมีย) ของ กรมพระราชวังบวร
มหาศักดิพลเสพ กรมพระราชวังบวร ๆ โปรดปรานยิ่งนัก เพราะ
เธอเป็นคนรูปงามอย่างหาตัวจับยาก ครั้นพอกรมพระราชวังบวร ๆ

เสด็จสวรรคตแล้ว รัชกาลที่ ๓ ซึ่งหมายมั่นรับช่วงอยู่ก็เก็บตัวไป
เป็นเจ้าจอม (เมีย) ของพระองค์เองเสียอีกทอดหนึ่ง^๔ เรื่องเช่นนี้
ได้เกิดขึ้นอยู่เสมอจนเป็นของธรรมดาในวงสังคมของพวกศักดินา

แม้ละ มันเป็นของธรรมดาของบรรดาชายชนชั้น
ศักดินา แต่ในดวงใจอันดำลึกของหญิงไทยแล้ว มันเป็น
การกระทำที่หยาบคาย ป่าเถื่อน และหยาบซ่าเหี้ยมยำ
ความเป็น คน ของเธอทงมวลงอย่างสุดซึ้ง ฉะนั้น จึงไม่
เป็นของประหลาดอันใดที่เราจะค้นพบได้ว่า ในท่ามกลาง
การกดขี่เหี้ยมยำนั้น ได้เกิดมีหญิงไทยที่รักศักดิ์ศรีและ
ไม่ยอมตกเป็นวัตถุบำบัดความใคร่ที่เปลี่ยนมือกันไปมาชน
ด้าน ได้ กระแส ความ คิดอันลามกของศักดินาด้วยเช่นกัน
จริงอยู่ แม้ปราชญ์คนสำคัญทางประวัติศาสตร์ ของศักดินา
จะได้พยายามทำลายหลักฐานและปกปิดความจริงเกี่ยวกับระบบการ
ขี้ขำคุณค่าของหญิง แต่ความจริงมันก็ยังคงเป็นความจริง มัน
คงรอคอยการค้นพบของประชาชนเข้าจนได้ ตัวอย่างหนึ่งของ
หญิงไทยที่ไม่ยอมเป็นวัตถุบำบัดความใคร่ของศักดินาชนิด
เปลี่ยนมือเก็บกาก ก็คือ พระนางสุนาภิสมิตรา เจ้าหญิงใน
ราชตระกูลเชียงใหม่ เธอผู้^๕ ได้ถูกส่งมาเป็นมเหสีของ พระปิ่น

เกล้า ๆ (อนุชารัศกาลที่ ๔) พอพระปิ่นเกล้า ๆ สวรรคต
 พระจอมเกล้า ๆ รัชกาลที่ ๔ ก็จัดแจงรับช่วงเปลี่ยนมือ
 ทันที่ แต่พระนางสุนาภิสมิตราไม่ทรงยินยอม เธอจัดขึ้น
 ต่อสู้ความหนักระหายนั้นอย่างองอาจ ผลที่เธอได้รับก็คือ
 ตกเป็นเชลยถูกจำจองคุมขัง แต่ภายในดวงใจนักรักศักดิ์ศรี
 ของความเป็นคนของเธอขึ้น การตกเป็นเชลยของการ
 จองจำ ยังมีความสุขและเกียรติยศเสียยิ่งกว่าการตกเป็น
 เชลยคาม^๕

โดยเหตุที่หญิงไทยในสมัยศักดินา ถูกกดลงเป็นเพียงวัตถุ
 บำบัดความใคร่เช่นนั้น พวกชนชั้นศักดินาจึงนิยมการแต่งงานน้ำใจรัก
 ซึ่งกันและกัน โดยการยกหญิงหรือบางทีก็เมียให้แก่กัน ถ้าหากเรา
 ตรวจสอบกฎหมายเก่า ๆ หรือกฎหมายเตี้ยรบาล เราจะพบความจริง
 ข้อหนึ่งที่ว่า กษัตริย์จะปูนบำเหน็จความชอบของข้าราชการ
 นายทัพนายกองโดยการยกหญิงสาวหรือไม่ก็นางสนมกำนัลตัว
 อ่อนให้เป็นรางวัล... หยิบยื่นให้แก่กันและกันเหมือนผักและ
 ปลา ใครได้รับพระราชทานหญิงจากกษัตริย์ ก็เป็นสิ่งที่แสดงว่า
 กษัตริย์โปรดปรานขนาดหนักจึงแบ่งปันให้ และในทางกลับกัน ถ้า
 ใครต้องการแสดงความจงรักภักดีอย่างสุดซึ้ง ก็ต้องหาหญิงสาวรุ่น ๆ
 มาถวาย ทางฝ่ายกษัตริย์ที่รับหญิงไว้นั้น แน่ละ สาเหตุหนึ่ง

ก็คือ ความใคร่ในกามอันไม่มีขอบเขต ส่วนอีกสาเหตุหนึ่งก็คือ เพื่อให้พระเกียรติปรากฏเลื่องลือไปทุกทิศว่า ทรงพระกำลังวังชาติ ยังไม่แก่ ยังมีเมื่อยได้มากอยู่ ขอนรัชกาลที่ ๔ ได้เขียนอธิบายความในใจไว้ว่า... “แต่เมื่อมีผู้นำเอาหญิงงาม ๆ มาให้กิดใจอยู่ ด้วยจะทำให้มีกิตติศัพท์เล่าลือว่า ยังไม่ชราภาพนัก จึงมีผู้หาเมียให้...”

นี่คือธรรมชาติของศักดิ์นาในการมีเมียมาก ถ้ามีเมียน้อย (คือมีเพียงจำนวนน้อย) คนเขาจะพากันเก็บไปเล่าลือว่า แก่เฒ่าหมดกำลัง หมดความสามารถไม่สมเป็นชายชาติอาชาไนย!

ความนิยมของสังคมศักดิ์นาเช่นที่ได้กล่าวมานี้ ทำให้หญิงตกอยู่ในฐานะเป็นเบี้ยล่างและน้ำท่วมปาก หน้าที่ของเธอก็คือการปฏิบัติตามความปรารถนาของชายหรือของผู้ใหญ่ สิทธิในการเลือกคู่ครองตามความพอใจของเธอเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ก็แต่เพียงในความฝันเท่านั้น การแต่งงานมีความหมายต่อเธอก็เพียงการถูกขายเป็นสินค้าให้แก่ใครก็ได้ ที่ผู้เป็นเจ้าของชีวิตของเธอปรารถนา ความรักระหว่างเพศ, ถ้าจะมีอยู่ในยุคศักดิ์นา, ก็เป็นแต่เพียงความฝันอันโศกสลดในความทรงจำอันวันทศเท่านั้น! ในยุคสมัยศักดิ์นา, ความคิดของชนชั้นศักดิ์นาได้เข้าครอบงำประชาชนอย่างล้าลึก

หุ่ครอบครวัถูกมอมเมาเสียจนเห็นพ้องด้วยกันหมดในการซื้อ
 ขายหญิงเสมือน “หุ่นขี้ผึ้ง” ที่ใช้บับัดความใคร่ เพียงแต่
 เขาบิดเบือนการซื้อขายนั้นว่า “การสืบ^๕” และเรียกเงินทอง
 ๘๕ “สินสอดทองหมั้น” แทน^๕ บรรดาหญิงไทยทั้งปวง
 ได้ถูกอบรมเสียจนเธอเองก็เคลิบเคลิ้มไปกับการ “อยู่ในโอวาท
 พ่อแม่” ในทุกกรณี และยอมรับเอาการซื้อขายตัวเธอไว้เป็นภาระ
 อันชอบธรรมและเป็นเกียรติและยอมรับเอาการ ตีค่าตัวด้วยเงิน
 ไว้เป็นการปฏิบัติอันชอบธรรม เธอเชื่อมั่นแม้กระทั่งว่า ถ้าสินสอด
 ทองหมั้น^๕มาก กล่าวคือราคาซื้อขายสูงมากเท่าใด คุณค่าในตัวเธอ
 ก็สูงมากแทน^๕...

**แต่อนิจจา คุณค่าในตัวของเธอหญิงนั้นวัดกันเพียงด้วยเงิน
 แทน^๕ตนเองสินหนอ!**

การแต่งงานของหญิงในสมัยศักดินาคือการซื้อขายตัวดังกล่าว
 มาแล้ว นั่นเป็นเพียงการซื้อขายครั้งหนึ่งเท่านั้น เมื่อเธอถูกซื้อ
 มาเป็นสมบัติแล้ว สามีของเธอยังมีสิทธิสมบูรณ^๕ที่จะทำสัญญาขาย
 ขายตัวเธอให้แก่ใครต่อไปอีกก็ได้

ในกฎหมายลักษณะทาสและลักษณะพัวเมียสมัยศักดินา
 ขายได้รับสิทธิสมบูรณ^๕ที่จะนำภรรยาไปขายเป็นทาสแก่ใครก็ได้

โดยไม่ต้องบอกแต่เธอให้รู้ตัวเลยแม้แต่คำเดียว แต่ละภรรยา
 จะไม่มีสิทธิใดๆ ที่จะนำสามีของเธอไปขายได้เลย ที่เป็นดังนี้,
 กฎหมายเก่าให้เหตุผลไว้ว่า, เพราะ “ชาย” เป็นฝ่ายที่มีอิสรภาพ
 ส่วนหญิงมิได้มี “อิสรภาพ” ฐานะของเธอเป็นเพียง “หุ่นบ่าว
 กามของชายเป็นสมบัติ โดยเด็ดขาดของชายเสมือนมีคพว้ากระ
 ห้าขวานเท่านั้น”

หญิงไทยต้องตกอยู่ในฐานะเช่นนี้ตลอดมานับด้วยศต-
 ววรรษ จนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๑๐ คือเมื่อ ๕๐ ปีมาเอง กฎหมาย
 ให้สิทธิผัวเพื่อขายเมียจึงได้ถูกยกเลิกไป ความในประกาศพระราช
 บัญญัติผัวขายเมียเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๐ ตอนหนึ่งมีว่า:—

“กฎหมายเก่ามีอยู่เช่นนี้ จึงทรงพระราชดำริว่า กฎหมาย
 นี้ เมื่อพิจารณาหัดดูเหมือนผู้หญิงเป็น “ควาย” ผู้ชายเป็น “คน”
 ไป หาเป็นความยุติธรรมไม่ ให้ยกเลิก”

(ประชุมกฎหมายประจำศกเล่ม ๗)

แต่การยกเลิกกฎหมายเก่านี้ มิได้หมายความว่า จะห้ามการ
 ขายเสียโดยสิ้นเชิง หากเป็นการเพียงผ่อนปรนลงมาเล็กน้อยเท่านั้น
 กฎหมายใหม่ยังคงอนุญาต ให้ผัวขายเมียได้อยู่ต่อไป แต่มีเงื่อนไข
 ว่าจะต้องบอกให้เมียรู้ตัว และยินยอมเสียก่อนเท่านั้น และถ้าหาก

เมียนั้นเป็นเมียทาส ผัวคงมีสิทธิขายเมียได้ทันทีอยู่เช่นเดิม และ
แน่นอนเมียจะขายตัวไม่ได้เลยตามธรรมเนียม สรุปแล้วฐานะของ
หญิงไทยก็มีได้ดีขึ้นเลย

จริงอยู่ ระบบการซื้อขายหญิง หรือเรียกเสียให้ไพเราะว่า
การแต่งงาน อันเป็นการแต่งงานแบบคลุมถุงชนนี้ มีหญิงไทย
จำนวนไม่น้อยที่ถูกอบรมมอมเมาเสียจนยินยอมรับด้วยเห็นเป็นการ
ปฏิบัติเป็นธรรมเนียม แต่หญิงไทยอีกจำนวนไม่น้อย, ที่รักสิทธิส่วน
บุคคลในการเลือกคู่ครองและกำหนดวิถีชีวิตของเธอเอง, ได้พยายาม
ขัดขึ้นต่อสู้ดิ้นรน ไม่มีหญิงไทยคนใดดอกที่จะทนรับความ
กดขี่บังคับอย่างขมขื่นเช่นนั้นอยู่ได้ตลอดไป หญิงไทยต้อง
ประสบกับความขมขื่น และผจญชะตากรรมอย่างแสนสาหัสมานักตอ
นักแล้ว ด้วยการบังคับซื้อขายแบบคลุมถุงชน นางพิมพิลาสัยหรือ
วันทองคือตัวอย่างที่เด่นชัดที่สุดที่กวีได้สะท้อนฉายไว้ในวรรณคดี
มันเป็นกฎตายตัวมิใช่หรือว่าภายใต้การกดขี่บีบบังคับอัน
สาหัสทารุณเช่นนั้น กำลังแรงของผู้ถูกกดขี่จักต้องระเบิดได้
ปะทะออกมา จริงอยู่ มันอาจจะมิใช่แรงปะทะโดยพร้อม
เพรียงกันของหญิงทั้งมวล แต่แรงปะทะแม้เพียงแรงหนึ่ง
หรือการยื่นหยัดต่อสู้ของผู้หญิงแม้เพียงสักหนึ่งเดียว ก็ย่อม

เป็นสัญญาณลึกลับ หรือตัวแทนความปรารถนาที่จะต่อสู้ของหญิงไทยทั้งมวลมิใช่หรือ?

วีรสตรีน้อยๆ ของหญิงไทยทั้งมวลในยุคศักดินาที่ได้หยั่งย่นจนต่อสู้กับระบบคลุมถุงชนอย่างเด็ดเดี่ยวและไม่หวั่นไหวจนกระทั่งการต่อสู้ของเธอได้ช่วยกระดืบฐานะของหญิงไทยทั้งมวลขึ้นได้บ้าง ก็คือ “อัมแดงเหมื่อน”

อัมแดงเหมื่อน เป็นบุตรของ นายเกิด และ อัมแดงหนุ่มแห่งบ้านบางม่วง แขวงจังหวัดนนทบุรี เราทราบแต่เพียงว่าเธอผู้เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๗ วีรกรรมในการต่อสู้กับประเพณีคลุมถุงชนของเธอผู้ปรากฏขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๐๘ ซึ่งขณะนั้นเธอมีอายุได้ ๒๒ ปี

ตามคำร้องเรียนขอความเป็นธรรมที่เธอเขียนขึ้นเองนั้น เธอกล่าวว่า เดิมทีเดียวเธอรักใคร่อยู่กับนายริด และได้เสียเป็นชู้กันอยู่เงียบๆ โดยมีได้ล่วงรู้ถึงพ่อแม่ ครั้นมาถึงในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๐๗ ซึ่งขณะนั้นเธอมีอายุ ๒๑ ปี นายภูได้ให้เก้าแก่มาสู่ขอเธอต่อพ่อแม่ พ่อแม่ยกให้ตามคำสู่ขอแต่เธอไม่ยินยอม จึงถูกทุบตีต่อว่าอย่างสาหัส ต่อมาไม่กี่วัน พ่อแม่ของเธอก็ได้นัดให้นายภูมาฉุดคร่าตัวเธอไป เธอถูกฉุดลากมาจนถึงบ้านนายภู แต่ก็ไม่

ไม่ยินยอมเข้าในห้องเรือน คงนั่งอยู่แต่บนอกชานจนกระทั่งสว่าง
 พอรุ่ง เธอก็นึกกลับบ้าน เธอได้อ้างอิงประชาชนเป็นพยานว่า
 “นั่งอยู่ที่ชานเรือนนายภู่ จนรุ่งขึ้นเวลาเช้า ชายหญิงชาวบ้านได้รู้
 เห็นเป็นอันมาก” ครั้นพอกลับมาถึงบ้าน พ่อแม่ก็ตำทอทบทตีและให้
 นายภู่มาจดตัวไปอีก เธอก็หนีกลับมาได้อีกเช่นเดิม ครั้นพ่อเธอ
 โกรธมากถึงขนาดว่าหากไม่ยอมเป็นภรรยานายภู่จะเอาปืนยิงให้ตาย
 เสียแล้ววิ่งรอดไป เธอกลับป็น จึงได้ลงเรือนหนีไปหานายริดคนรัก
อ้าแดงเหมือน เล่าต่อไว้ว่า พ่อเธอไปอยู่กับนายริดคนรัก
 ได้สองวัน พ่อแม่ของเธอก็ให้คนไปบอกให้นายริดเอาดอกไม้รูป
 เทียนไปขอขมา นายริดจึงแต่งเถ้าแก่ไปขอขมาพ่อตาแม่ยายตาม
 ธรรมเนียมโดยชื่อ แต่การณกลับตาลปัตรเป็นว่า พ่อตาแม่ยาย
 พาตัวเถ้าแก่และดอกไม้รูปเทียนเครื่องขมาไปบ้านกำนัน พ่อไปถึง
 ก็ปรากฏว่านายภู่ไปคอยดักรออยู่ที่นั่นด้วยแล้ว นายภู่ได้อายัดตัวเถ้าแก่
 ไว้กับกำนัน แล้วเรื่องก็เงียบหายไปราวสองเดือน พอตกลงถึงเดือน ๗
 ก็มีหมายจับของหลวงสยามนนทเขตขยัน ปลัดเมืองนนทบุรีไป
 จับกุมตัวเธอกับนายริดสามี่รวมทั้งพ่อแม่ของนายริด คุณเอาตัวมา
 ณ ศาลากลางได้เริ่มการสอบสวนกันขึ้น ทางนายภู่ก็ได้พยายามใช้
 อิทธิพลของตนจะให้สอบสวนให้ได้ความออกจากปากอ้าแดงเหมือน

ว่า เธอได้ยินยอมพลีร่างเป็นเมียนายภูแล้ว แต่เธอก็ยืนกรานตลอด
 เวลาว่าเธอไม่เคยยินยอมเป็นวัตถุให้นายภูบำบัดความใคร่เลย ใน
 ที่สุดพระนันทบุรีเจ้าเมืองและกรมการจึงใกล้เคียงให้สาบานโดยตั้ง
 เงื่อนไขการสาบานว่า ถ้าหากนายภูยอมสาบานได้ว่าอำแดงเหมือน
 ได้ยินยอมเป็นภรรยาตนแล้ว เช่นนี้ ก็จะตัดสินให้นายริดแพ้ความ
 ตกเป็นชายชู้ แต่นายภูก็ยืนกรานไม่ยอมสาบาน ครั้นพระนันทบุรี
 วางเงื่อนไขใหม่ว่า ถ้าอำแดงเหมือนยอมสาบานให้ประจักษ์ว่าเธอ
 มีได้ยินยอมเป็นภรณานายภูเลย เช่นนี้ ก็จะตัดสินให้ยกฟ้องล้มคดี
 แต่ฝ่ายนายภูก็ใช้อิทธิพลไม่ยินยอมให้อำแดงเหมือนสาบาน ความ
 จึงค้างกันอยู่ต่อมา

ครั้นถึงในเดือน ๘ นายภูได้กล่าวฟ้องนายริด, พ่อแม่นายริด
 และเจ้าแก้วอีกสองคน จะฟ้องร้องด้วยข้อหาอย่างใดปรากฏ แต่
 พ่อคะเนได้ว่าจะคงจะเป็นข้อหาสมคบกันช่วงชิงตัวอำแดงเหมือน
 พระนันทบุรีรับฟ้องของนายภู มีหมายจับกุมผู้ต้องหาทั้งหมด และ
 บังคับให้ส่งตัวคนกลางคืออำแดงเหมือนมาให้ตุลาการ นายริดจำ
 ต้องส่งตัวเธอให้ไป และดำเนินคดีสู่ความกับนายภู ทางตุลาการก็
 จะบังคับให้อำแดงเหมือนให้การให้ได้ว่า เธอได้ยินยอมเป็นภรรยา
 นายภูแล้ว ที่พยายามต้งนี้ขึ้นเนื่องมาจากความจริงที่ว่า

“ตามลัทธิผู้ชายในบ้านเมืองทุกวันนี้ พอใจถือว่าหญิงคนใดชายได้พาเข้าไปในที่ลับจับต้องถึงตัวแล้ว ก็พอใจถือว่าตนเป็นเจ้าของแล้ว ความก็ว่าอย่างนั้น ผู้ตัดสินก็ว่าอย่างนั้น แล้วตัดสินให้พ่อเป็นเจ้าของแต่ให้เมียเป็นดังสัตว์เดียรฉาน” (พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๔)^๗

แต่แม้จะสอบสวนอย่างไร อำนาจเหมือนก็หายินยอมกับศีระะน้อย ๆ ของเธอลงให้แก่ชนบทรรมเนียมอันป่าเถื่อนนยุติธรรมและอิทธิพลอำนาจมีคณนั้นไม่ ในที่สุดนายเปี่ยม พะท่ามะรงก็คุมตัวเธอไปขังไว้ในตารางเสมือนนักโทษ พ่อแม่ของเธอก็เพียรพยายามตามมาเกลี้ยกล่อมให้เธอยินยอมเป็นภรรยาขายเสีย แต่เธอก็ยังคงยืนหยัดเรียกร้องความเป็นธรรมต่อไป โดยเตือนให้ตุลาการชำระความ แต่ตุลาการก็หายอมชำระความไม่ นายเปี่ยม พะท่ามะรงก็กลั่นแกล้งใช้งานหนักต่าง ๆ ซึ่งเธอได้บรรยายไว้ว่า “เหลือทนได้รับความทุกข์ร้อนนัก” เมื่อหมดหวังจะได้รับความยุติธรรมเช่นนั้น เธอจึงได้หลบหนีเสด็จลอดเข้ามาถึงในกรุงเทพฯ แล้วทำฎีกายื่นเรื่องราวร้องขอความเป็นธรรมที่พระที่นั่งสุทไธสวรรย์เมื่อ

วันอาทิตย์ เดือนอ้าย แรมเจ็ดค่ำ ปีมลู สัปตศก จุลศักราช ๑๒๒๗
(พ.ศ. ๒๔๐๘)

เมื่อรัชกาลที่ ๔ รัฏฐการ้องเรียนขอความเป็นธรรมดังนี้ จึง
ได้ตัดสินให้อำแดงเหมือนสมรสกับนายริด “เพราะหญิงนั้นอายุ
ก็มาถึง ๒๐ เศษแล้ว ควรจะเลือกหาพ่อตามใจชอบตัวได้”
แต่ว่านายริดต้องเสียเบี้ยละเมิด (คือค่าปรับฐานละเมิดทรัพย์สิน-
ทรัพย์สินในที่นี้คืออำแดงเหมือน) ให้แก่พ่อแม่อำแดงเหมือน ๘๐
บาท ให้นายภู ๔๐ บาท (ไม่ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใดจึงต้องให้นายภู
ด้วย) ค่าธรรมเนียมความทั้งปวง นายริดต้องเป็นผู้เสียแทนพ่อแม่
ของอำแดงเหมือนด้วย

การต่อสู้อย่างยืดยาวของอำแดงเหมือน วีรสตรี
น้อยๆ นั้น แม้เธอจะมีได้อาศัยกำลังของประชาชนเป็นพณ
ฐานแห่งการต่อสู้ แต่ก็น่าจะเชื่อได้ว่าได้มีหญิงไทยผู้ถูก
กดขี่บังคับด้วยประเพณี กลุ่มอุทธรณ์หรือชอขายเป็นจำนวน
ไม่น้อยที่ได้ให้การสนับสนุนให้กำลังใจการต่อสู้ของเธอผู้
นี้ ได้ทำให้ฐานะของหญิงไทย โดยเฉพาะทางการเลือกคู่
ครองได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ พร้อมกับ

การตัดสินคดีคำร้องของเขอกรงเอง รัชกาลที่ ๔ จึงต้อง
ออกพระราชบัญญัติใหม่ให้ชายหญิงเลือกคู่ครอง ได้ตาม
ความพอใจ แม้ถึงกระนั้นก็ดี การเลือกคู่ครองตามใจสมัครนั้น
ก็ยังคงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการกตัญญูทั้งทางเพศ และทางชนชั้นอยู่
นั่นเอง กล่าวคือ

ถ้าหญิงเป็นคนในตระกูลต่ำ คือคนชั้นไพร่ ชายเป็นคนใน
ตระกูลสูง คือชนชั้นศักดินาหรือพ่อค้ามั่งคั่ง เมื่อเกิดการลักพา
กันขึ้น ให้ตุลาการตัดสินตามความสมัครใจของชายหญิงคนนั้น นั่น
คือถ้าหากชายชนชั้นศักดินา หรือพ่อค้ามั่งมีสมัครใจจะรับหญิง
ไพร่ ๆ มาเป็นเมีย ก็ตามแต่ใจสมัคร

แต่ถ้าหากหญิงเป็นคนในตระกูลสูง เป็นชนชั้นศักดินา ชาย
เป็นคนในตระกูลต่ำ คือเป็นไพร่ถ้าหากรักใคร่ลักพากันไป ห้าม
มิให้ตัดสินตามใจสมัครของชายหญิง ให้สុขแท้แต่พ่อแม่ของหญิง
เป็นเกณฑ์ ถ้าพ่อแม่ของหญิงจะบังคับเอาตัวลูกสาวกลับคืน ก็ให้
พรากคู่ผิวเมียนั้นเสียตามความปรารถนา เพราะพ่อแม่ในชนชั้น
ศักดินาย่อมเป็นเจ้าของลูกสาวเสมือนวัวควายช้างม้า ในข้อนี้รัชกาล
ที่ ๔ ได้อธิบายไว้ว่า

“ถ้าจะตัดสินใจให้ตามใจหญิงแล้ว คนในตระกูลนั้นทั้งส่นเขาคงคิดว่าผู้ครองแผ่นดินลดศักดิ์ตระกูลสูงเขาให้ต่ำไปเป็นตัวอย่าง จะเป็นที่น่าเสียใจเขาไม่รู้หาย” (ถัดจากประกาศพระราชบัญญัติลักษณะฉบับเดียวกับข้างต้น)

นอกจากนี้แล้ว ในคราวเดียวกันเอง ได้ทำให้รัชกาลที่ ๔ แก้ไขตลอดไปจนถึงกฎหมายการฟ้องร้องขอหย่าขาดจากกันของผัวเมีย คือกฎหมายเก่าแก่แต่เดิมซึ่งใช้มาแต่ครั้งอยุธยาตลอดมานั้น ชายเท่านั้นมีสิทธิฟ้องหย่าหญิงได้หญิงไม่มีสิทธิฟ้องหย่าชายโดยเด็ดขาด ทั้งนี้ เพราะถือว่าชายเท่านั้นที่มี อิศรภาพ หญิงหาไม่มีอิสราพไม่ว่า รัชกาลที่ ๔ ได้แก้ไขกฎหมายอันอนุรักษธรรมนั้นด้วยในคราวนั้น โดยให้สิทธิหญิงในการฟ้องร้องหย่าชายได้เช่นเดียวกัน

แต่ก็ควรทราบไว้ด้วยว่า การหย่านั้น แม้หญิงจะมีสิทธิฟ้องหย่าก็ตามการตัดสินใจหย่ายังคงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการกดขี่ทางชนชั้นและทางเพศอยู่เช่นเดิม

กฎหมายเก่าครั้งอยุธยาที่ใช้ตลอดมาจนถึงรัชกาลที่ ๔ นั้น มีการแบ่งลูกในการหย่าไว้พิศดาร หลัที่ใหญ่ที่สุดก็คือ ลูกชายให้ได้เป็นสมบัติของแม่ ลูกหญิงให้ได้เป็นสมบัติของพ่อ แต่รัชกาลที่ ๔ ให้ตราลงไว้ว่า การแบ่งเช่นนั้นให้ใช้ได้เฉพาะในหมู่ ไพร่ และหมุ่ข้า

ราชการที่มีศักดินาต่ำกว่า ๔๐๐ ไร่เท่านั้น ถ้าหากว่าพ่อมีศักดินาสูงกว่า ๔๐๐ ไร่แล้ว ให้ถือความประสงค์ของพ่อเป็นเกณฑ์โดยไม่ต้องฟังเสียงฝ่ายหญิงเลย! และในทางกลับ ถ้าหากหญิงบรรดาศักดิ์สูงมาได้ผัวไพร่ เมื่อมีลูกด้วยกันลูกจะต้องเป็นสมบัติของหญิงทั้งหมดตามบรรดาศักดิ์ การกตัญญูตริตทางชนชั้นเช่นนี้ รัชกาลที่ ๔ ได้ยอมสารภาพไว้ว่า

“เมื่อตัดสินดังนี้ จะว่าเข้าข้างผู้ดี ข่มขู่ไพร่เกินไปก็ตาม แต่เห็นว่าผู้ดีมีบรรดาศักดิ์เป็นอันมากจะเห็นชอบด้วย ถ้าจะไม่ตัดสินอย่างนั้น จะว่าไปตามกฎหมายเก่าก็จะเป็นที่เสียใจแก่ผู้มีบรรดาศักดิ์มากนัก” (คัดจากที่เดียวกัน)

เป็นอันว่ารัชกาลที่ ๔ ได้ยอมรับไว้อย่างไม่ปิดบังทีเดียวว่า กฎหมายของยุคศักดินา คือเครื่องมือที่รับใช้ความพอใจและผลประโยชน์ของศักดินา และแน่นอนในการรับใช้และพิทักษ์ผลประโยชน์ของชนชั้นศักดินานั้น ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้อง “ข่มขู่ไพร่” ควบคู่ไปด้วย!

เท่าที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ แม้จะย่นย่ออยู่มาก แต่ก็คงจะพอแสดงให้เห็นถึงความจริงได้อย่างแจ่มชัดว่า หญิงไทยในยุคศักดินา

ได้ถูกเหยียดย่ำกดขี่ลงจนมีค่าเหลืออยู่เพียงเป็น วัตถุบำบัดความ
 ใคร่ ของชาย ที่เขาจะข่มขืนยื่นโยนให้กันและกันอย่างย่ำใจ ไร้
 ความปรานี โดยไม่มีแม้แต่ชั่วขณะจิตเดียวที่จะคำนึงถึงความขมขื่น
 และปวดร้าวอันสาหัสในดวงใจดวงน้อยๆ ของเธอ

คุณค่าอีกประการหนึ่งของหญิงไทยในยุคศักดินา
 หนึ่งอยู่, นอกจากเป็นวัตถุบำบัดความใคร่, ก็คือการ
 เป็น ทาสรับใช้ของสามีในครัวเรือน

ในสายตาของชายยุคศักดินา หญิงก็คือทาสหรือ
 สัตว์เลี้ยงที่อุทิศชีวิตเพื่อรับใช้ความพึงพอใจของชายอย่าง
 ซื่อสัตย์

นับเป็นเวลานานหลายศตวรรษแล้วที่เดียวกับหญิงไทย และ
 แม่หญิงภายใต้ระบบศักดินาของประเทศอื่น ๆ ได้ถูกอุปโลกให้ว่า
 คุณค่าอันสูงส่งที่สุดในตัวของเธอก็คือ เป็นแม่บ้านแม่เรือนรับใช้
 ผัวด้วยความเจียมตัว ชาวโรมันในยุคทาสและยุคศักดินา ได้ประ
 เมินคุณธรรมอันสูงส่งของหญิงไว้ว่าอยู่ที่การ “อยู่กับเหย้าเฝ้ากับ
 เรือนและปั่นขนแกะ” (Stay at home and spin the wool)
 ชีวิตของเธอทั้งชีวิตคือการทำงานบ้านและรับใช้สามีโดยไม่ปรปักษ์
 โดยแท้

ที่เธอถูกประเมินคุณค่าลงจนต่ำเช่นนั้น ก็เนื่องมาจาก เธอถูกกดขี่ขูดรีดทางเพศ เธอถูกจัดเข้าไว้ในฐานะเป็นเพศที่อ่อนแอไร้สมรรถภาพ เป็นผู้นำไม่ได้ งานที่เธอทำได้ คืองานเล็กๆ กระจุกกระจิก งานใหญ่ งานชั้นนำเป็นหน้าที่ของผู้ชาย เมื่อชายได้ผูกขาดการนำเสียฝ่ายเดียวเช่นนั้น เธอก็ต้องตกอยู่ในฐานะเป็นเบี้ยล่าง เป็นผู้ฟังฟังเสมอไป การศึกษาอบรมทั้งมวลที่เธอได้รับ ก็คือมีแต่นิดที่จะเตรียมไปเป็นทาสรับใช้ และผู้ฟังฟังเท่านั้น จนในที่สุดเธอเองก็เลยยินยอมรับเอาอย่างขึ้นตาว่า เธอเป็นเพศที่อ่อนแอ ไร้ความสามารถ ฟังฟังตนเองไม่ได้ ต้องคอยฟังผู้แต่ฝ่ายเดียว

ขอให้เรามองย้อนกลับหลังลงไปดูการศึกษาของหญิงไทยในยุคศักดินาเถิด แล้วเราจะพบความจริงว่า หญิงไทยมิได้อ่อนแอ ไร้สมรรถภาพ หากเธอทั้งมวลถูกอบรมให้อ่อนแอและไร้สมรรถภาพ เธอถูกกีดกันออกไปให้พ้นข่ายงานกำหนดวิถีชีวิต และถูกกีดกันเก็บไว้ในฮาเร็ม เพื่อบำเรอชายด้วยร่างกายและการงานต่างหาก!

การศึกษา ของหญิงไทยในยุคศักดินาคือ การถูกส่งตัวเข้าไปอบรมในราชสำนัก ในวังในสำนักของเจ้าขุนมูลนาย วิชาการที่อบรมก็คือ หัตถ์ หมอบ คลาน นั่งลุก เดินเหิน เป็นเบื้องต้น เมื่อหมอบคลานสองเท้าที่ท่าคล่องแคล่วดีแล้ว ก็ฝึกหัดวิชาปรนนิบัติผู้มีการจีบพู่ เจียนหมาก มวนบุหรื ทำเครื่องวางเครื่องหวานคุณความดีของหญิงจะมีมากน้อย ก็แข่งขันกันตรงที่ท่าของหวานได้ชำนาญานาญรสดีกว่ากันเอง ใครมีฝีมือดี ก็จะมีโชคได้ชายชั้นสูงมาสู่ขอ หรือไม่ก็เป็นทีเลื่องลือชมเชย ในกาพย์ห่อโคลงเห่เรือ พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๒ ก็มีกล่าวไว้ว่า

มัสหมั่นแกงแก้วตา หอมยี่ห่วยรสร้อนแรง
ขายใดได้กลิ่นแกง แรงอยากให้ไผ่ฝนหา”

นอกจากนี้ก็มีฝึกหัดร้องส่ง เล่นมโหรี รำละคร สำหรับบำรุงบำเรอสามีหรือเจ้าพระเดชนายพระคุณผู้ภรรยาเป็นสามี สุนทรภู่กวีสมัยรัชกาลที่ ๓ ได้เคยเขียนสะท้อนภาพความจริงนี้ไว้ในกาพย์พระไชยสุริยาว่า

“อยู่มาหมู่ข้าเฝ้า

ที่หน้าตาดี

คำเข้าเฝ้าสวัสดี

ก็หาเยาวนารี

ทำมโหรีที่เคหา

เข้าแต่หอล่อกลามา”

ใครที่ทำมโหรีได้ไพเราะ รุ่งงาม รำละครอ่อนช้อย ก็จะได้เป็นที่โปรดปรานของสามิ ขึ้นหน้าขึ้นตากว่าเมียเล็กทั้งหลายทั้งปวง ที่ไหนงามมากรำดีมาก ท่านก็จะอุมเข้าร่วมพระแท่นชั้นในของเครื่องละครเลยทีเดียว !

ถัดไปจากการละครและมโหรี ก็ต้องฝึกหัดทอผ้า เย็บผ้า ทำนํ้ามัน พุดจาอ่อนหวาน ชมอารมณ์มิให้โกรธซึ่งผิว ไม่ต่อล้อต่อเถียง เพราะผิวเป็นเพศชาย เป็นผู้ที่ได้บวชเรียนเป็นพระ การต่อล้อต่อเถียงไม่เคารพบูชาอันเป็นบาปอย่างหนัก ก่อนนอนก็ต้องกราบที่เท้าเสียก่อนสามครั้งทุกคืน ต้องตื่นก่อนนอนหลัง ๖ ล ๖... ๖ ล ๖... ๖ ล ๖... ..แบบฉบับของสตรีที่เป็นทาสของสามิที่ดีเยี่ยมของยุคศักดินา ก็คือคำฉันท์เรื่อง “กฤษณาสนน้อง” พระนิพนธ์ของกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ดังตัวอย่างที่คัดมาเล็กน้อยนี้ :

อย่าเยี่ยงหญิงชั่ว

ไม่กลัวความอาย

ไปรู้คุณผิว

ล้นลมข่มคำ

ใบยาเอยช่าย
มั่งร้ายภรรดา

จงจิตคิดหมาย

การหูกการใน
ต้องให้ตักเตือน
ครำนนักรักเชื่อน
ขอบหน้าพาที

สดิ่งรุ่งไทม
เย็บเสี้ยวร้อยปัก
คบค้าหาเพื่อน

โภชาอาหาร
ปฏิบัติสวามี
ปากต่อมื่อดี
จู จเอยจา

ห่อนเออเอาภาร
กล่าวเฉียงเฉียงล้อ
การมข่มขู่

และ.....

ต้นก่อนนอนหลัง
ฟังเผ่าพงบรรหารแสดง

เมื่อฝึกหัดจนจัดเจนสมบูรณ์ในการปรนนิบัติด้วยงานการ
แล้ว ก็ต้องหัดการปรนนิบัติด้วยร่างกายอีกชั้นหนึ่ง การฝึกหัด

ชั้น^๕ เป็นการศึกษาชั้นสูงพิเศษมีอยู่เฉพาะในสำนักของเจ้าขุนมูล
 นายศักดินา เป็นวิชาที่หวงแหน เพราะเป็นกลเม็ดลับสำหรับ
 บำเรอเอาใจและผูกใจชายผู้ได้สมสู่ร่วมรส หนังสืออ่านเรื่อง “สิน
 ไซย” (สังข์ศิลป์ชัย) อันเป็นคำกลอนของภาคอีสาน ฝีปากของ
 เจ้าคำปราง กวีศักดินาแห่งเวียงจันทร์ก็มีกล่าวถึงการอบรมเช่นนั้น
 ไว้ว่า

ยามเมื่อท้าวทรงขอบ	เขยเสน่ห์
บันโดยตามขอบเขียง	เขิงนั้น ^๕
ยามใดอ่อนเพิงไกว	กวัดโบก
วัดต้ององค์ให้	อยู่เย็น

กล่าวความว่าเมื่อยามใดสามีต้องการร่วมรสด้วยก็จงอย่าขัด
 ขึ้น จงผ่อนตามและบำเรอทุกเชิงชั้นที่สามี่ปรารถนา ยามใดรู้อัน
 พึงที่จะต้องพักวิ ก็จงพักวิให้สามี่เย็นชื่นใจ

เมื่อฝึกหัดรับใช้สามี่ และรับราชการพิเศษนี้เคล่วคล่องแล้ว
 ก็ต้องฝึกหัดทำใจกว้างไม่หึงหวง สามี่จะมีภรรยาอีกคน จะสมสู่กับ
 ภรรยาคคนใดก็จะหึงหวงไม่ได้ กฤษณาสอนน้องสอนไว้ว่า :

ปางไท้สุสม	สนมในบันโดยตาม
ฤาแทนฤาห่อนงาม	พึงโหดเหตุหวงหึง

(ฤาเห่นฤาห่อนงาม เท่ากับ อย่าหวงเห่นเพราะไม่งาม)
 คำกลอนสินไชยสอนไว้ว่า :

อย่าเปรียบด้วยตั้ง	กาลี
หญิงมิดีมักเหิง	หวงล้น
หาความขึ้นเถียงถม	วิวาท
ทำไป้ององต้ง	ต่อผัว

(เหิง เท่ากับ หึง)

และ.....

ปางไท่ท้าวเสด็จเฮิง	ฮมย์ม่วน
กับสนมหนุ่มเห่นน้ำอย่าแค้น	เค็ดเหิง

(เฮิงฮมย์ม่วน เท่ากับ เริงรมย์สนุก สนมหนุ่มเห่นน้ำเท่ากับ สนมตัวอ่อน)

หนังสือสำหรับตำราอมรมหญิงไทยสมัยศักดินานี้ นอก
 จากกฤษณาสอนน้องและสินไชยที่กล่าวแล้วยังมีอีกมากมาย เช่น
 สุภาพิตสอนหญิงของสุนทรภู่ โอวาทกษัตริ กฤษณาสอนน้องคำ
 กลอน ฯลฯ สรุปแล้วได้ความว่าให้ได้รับใช้สามีเหมือน พ่อ เพราะ
 วัฒนธรรมคือพ่อ บ้างก็เปรียบเทียบว่า พระราชาเป็นเป็นบ่กษัตริย์ของปวง

ยังมีการอบรมลักษณะหญิงชั่วมากขึ้นเท่าใด พ่อแม่ก็ต้อง
 เร่งมืออบรมลูกสาวให้ยิ่งเป็นทาสรับใช้ที่ดีที่สุดขึ้นเพียงนั้น เพราะ
 ลงตัวลูกสาวไปเกิดสร้างความไม่พอใจให้แก่พ่อคนใหม่คือ ผัว เข้า
 แล้ว คำนินทาว่าร้ายก็จะลามปามมาถึงแม่ จนมีคติกันอยู่ทั่วไปว่า
 ดูข้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่ ถ้าจะดูให้แน่ต้องดูถึงยาย เรียก
 ว่าดูสืบทอดกันทั้งโคตรตระกูลฝ่ายหญิงทีเดียว ฉะนั้นจึงเป็นการระ
 อันหนักอึ้งของหญิงทุกคนในยุคศักดินาที่จะต้องฝึกตนเองให้ชำนาญ
 และจัดเจนอดทนในการทำงานทุกประเภทเพื่อรับใช้สามี..... การ
 รับใช้สามีคือภารกิจขั้นสูงสุดของชีวิตหญิงในสมัยศักดินา!

การอดทนของหญิงไทยในยุคศักดินานั้น นอกจากจะอด
 ทนต่อการรับใช้สามีราวกับทาสแล้ว เธอยังต้องอดทนต่อทารุณ
 กรรมของสามีนานับการอีกด้วยความขมขื่นและเจ็บช้ำ เพราะว่า
 สามีคือ พ่อ คือ พระ ที่เธอจะละเมิดมิได้ เธอจึงต้องก้มหน้า
 ยอมรับการตำหนิทุกที ถีบเตะสารพัดจากสามี ชีวิตในสมัยนั้น
 การที่เราจะได้ยินเสียงตำหนิทุกทีเอ็ดอึงในยามค่ำ และเข้ขึ้นพบว่า
 ภรรยาหน้าตาบวมเขียวฟกช้ำไปทั้งตัว จึงมิใช่ภาพที่แปลกประหลาด
 แต่อย่างใด จริงอยู่เธออาจจะต่อสู้และหลายคนจะต้องต่อสู้จนอาจ
 ปราบสามีลงได้ แต่ทางฝ่ายชายผู้ใช้ระบบเผด็จอำนาจในครัวเรือน

ก็จะคอยเขียนสุภาพนิทาน เขียนหลักจริยธรรมไว้เสมอเพื่อเรียกร้องให้
มหาชนประณามหญิงที่ต่อสู้อย่างไม่มีหนังสืออ่าน *สินไชย* ของประชาชน
อีสานที่ได้รับการนิยมนิยามอย่างแพร่หลายก็ได้พรรณนาลักษณะของหญิง
ชั่วไว้เช่นกันว่า:

ปราศรัยพร้อมเสียงคำ	บ่อด่า
ปากว่าสู้มือไม่	ต่อยตี

เป็นอันว่าทางที่ดีหญิงไทยจะเลือกได้ก็มีอยู่เพียงทางเดียวคือ
อดทนต่อทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความขมขื่น การคิดหย่าสามีเมื่อเหลือ
อดเพื่อมีสามีใหม่ เป็นอันไม่ต้องคิด เพราะการกระทำเช่นนั้นจะ
ทำให้เธอต้องถูกตราหน้าเป็น *หญิงแพศยา* ถ้าหากบังเอิญสามีใหม่
ทารุณโหดร้ายจนต้องอย่าขาดและมีใหม่อีกเป็นครั้งที่สาม เธอก็
ต้องได้รับการประณามว่าเป็น “*หญิงสามผัว*” เป็น ‘*หญิงต่ำสาม*’
ไม่รู้จักอ้มในกาม! เป็นหญิงที่เลวทรามชั่วร้าย จนไม่มีใครไ้
รอดิด!

การอบรมที่สังคมยึดเยียดให้เธอ เป็นการอบรมที่ทำให้เธอ
แทบไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ สามีคือที่พึ่งเดียวที่เธอมี ครั้นถ้า
สามีสิ้นชีวิตลง เธอก็โดนรณหาสามีใหม่ก็ต้องประสบคำครหาว่าเป็น
นางแพศยาร่ำร่ำ ผัวตายยังไม่ทันไรแระไปมีผัวใหม่! นี่แหละ

ทั้งๆ ที่เขาสอนให้เธอฟังสามี่ แต่ครั้นพอเธอค้นร่นฟังเข้าจริงก็
ก็ต้องถูกประนามเช่นนั้น วิธีเดียวที่เธอจะตัดปัญหายุ่งยากนั้นเสียได้
และจะได้รับคำสรรเสริญอย่างลึกซึ้ง ก็คือ ‘ตายตามผัว’ อย่าง
ธรรมเนียมพวกฮินดูซึ่งดูเหมือนจะไม่เคยปรากฏในสังคมไทย แต่
ชายชนชั้นศักดินาก็พยายามกล่าวอ้างถึง และสรรเสริญไว้อย่างสูงใน
วรรณคดีแห่งยุค เป็นต้นว่าพิธี “แบหลา” (โคตเข้ากองไฟที่เผาศพสามี่)
ในพระราชนิพนธ์อิเหนาของรัชกาลที่สาม นี่คือทางออก
ที่ชนชั้นศักดินาพยายามชี้แนะไว้ให้แก่หญิงไทยทั้งมวล!

นั่นแหละคือสภาพของหญิงไทยสมัยศักดินา ที่รัตรัง
พันธุไวยด้วยไซ่ตรวนแห่งประเพณีถอยหลังเข้าคลองที่ว่า
หญิงคือทาสรับใช้อันซื่อสัตย์ในครัวเรือน

สหยสุติสมาน (Sudisman) นักการเมืองคนสำคัญคนหนึ่ง
ของอินโดเนเซียในยุคปัจจุบันได้กล่าวไว้ในบทความเกี่ยวกับ ฐานะ
ของสตรี ซึ่งลงพิมพ์ในหนังสือ “Review of Indonesia” รายเดือน
ฉบับที่ ๘ ปีที่ ๖ ประจำเดือนสิงหาคม ๑๙๕๗ นี้ว่า:-

“ในการทำงานดูแลบ้านเรือนนั้น แม่แต่ละคนจะต้องทำงาน
ต่าง ๆ ไม่น้อยกว่าสิบชีวิต โดยพร้อมกันในขณะเดียวและทุกวัน
เป็นต้นว่า ชักฟอก, เย็บปักถักร้อย, ปะชุน, ทำความสะอาดบ้าน,

ทำบัญชีรายจ่ายของครอบครัว, ปรุงอาหาร, รักษาและตรวจอาหาร, ดูแลรักษาสมาชิกของครอบครัวที่เจ็บป่วย, เลี้ยงและอบรมให้การศึกษากับเด็ก ๆ สามีส่วนมากจะกะเกณฑ์เรียกร้องให้ภรรยาปฏิบัติภารกิจทั้งสิบชนิดนี้ให้เรียบร้อยด้วยดีอย่างสมบูรณ์ ถ้าเธอกระทำผิดแม้แต่อย่างเบา และเล็กน้อยที่สุด สิ่งที่ได้รับก็คือ โบนัสอันบูดบัง คำดูต่ำ และบางครั้งก็มีการตบตี ทั้ง ๆ ที่สามีก็ตระหนักแะใจดีอยู่ว่าภรรยาของตนมิได้รับการอบรมมาจากโรงเรียนการเรือนเพื่อที่จะช่วยให้ทำงานอันซับซ้อนชนิดนี้เป็นเช่นนั้นได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด ภาระอันหนักของงานบ้านนี้ ได้ถูกบรรยายไว้อย่างชัดเจนโดยโคลงอังกฤษเก่า ๆ ที่ว่า

Man works from rise to set of the sun

Womens work is never done.

ชายทำงานตั้งแต่อาทิตย์ขึ้นจนอาทิตย์ตกก็สิ้นสุด

แต่งงานของหญิงนั้นหาเคยมีวันจบสิ้นลงได้เลยไม่

นี่คือภารกิจประจำวันแม่ที่มัวลต้องเผชิญหน้าในการดูแลบ้านเรือนเป็นภาระที่เมื่อมองดูอย่างผิวเผินแล้วก็รู้สึกว่าเป็นของเล็กน้อย เพราะด้วยเป็นชนบประเพณีหญิงจะต้องทำแต่งงานอันดูไม่สลักสำคัญนั่นเอง ที่ทำให้หญิงมักถูกถือว่าเป็นเพศที่ไร้ความสามารถทำ

แต่งงานที่ปราศจากความสำคัญ และมักจะประทับใจว่าเป็น
 “สัตว์ ผู้ตามต้อยสามิไปสู่นรกหรือสวรรค์” (Creatures who follow their husbands to hell or to heaven) ซึ่งหมายความว่าไม่ว่าจะไปสู่ นรกหรือสวรรค์ สตรีคือผู้ที่คอยเดินตามไปต้อย ๆ เท่านั้น โดยสรุปแล้วสตรีก็คือเพศที่อ่อนแอกว่า (The weaker sex) เธอเป็นเพศที่อ่อนแอในสายตาของชายก็เพราะ เธอร้องไห้ได้ง่ายเมื่อเผชิญกับความยากลำบาก มีแม้กระทั่งบางคนกล่าวว่า “ความเข้มแข็งของหญิงนอนอยู่ภายในความอ่อนแอของเธอ” ทั้งนี้เพราะมีหญิงเป็นจำนวนไม่น้อยที่สามารถบังคับให้ชายกระทำการที่เธอต้องการได้โดยใช้น้ำตาของเธอ นั่นนอนทรนตะเช่นนี้มิใช่ทรนตะที่ถูกต้อง เพราะการร้องไห้ไม่จำเป็นต้องเป็นสัญลักษณ์แห่งความอ่อนแอเสมอไป บ่อยครั้งที่เดียวทการร้องไห้ คือการสะท้อนฉายของอารมณ์ที่พื้นฐานมาจากความรู้สึกอันละเอียดอ่อนของสตรี”

สหายสุดิสมาน ได้ยืนยันไว้ในคำกล่าวอย่างหนักแน่นว่า สตรีมิใช่เพศที่มีความอ่อนแอเป็นสัณฐาน เธอมิใช่เพศที่ไร้ความสามารถ ตรงกันข้าม สตรีย่อมมีความสามารถทัดเทียมกับชาย แต่ทว่าความสามารถของเธอถูกมองข้ามไปเสียเพราะด้วยการถูก

กำหนดให้ทำงานจุกจิกภายในบ้านนั้น ถ้าจะพิจารณาอย่างเป็น
ธรรมแล้ว เธอก็ต้องทำด้วยความอดสาหะอดทนอย่างยิ่งยวด

งานจุกจิกภายในบ้านนั้นข้อหนึ่ง และชนบประเพณี ผ่าพับไว้
ของศักดิ์นาอีกข้อหนึ่ง ที่ได้กีดกันสตรีไว้มิให้มีโอกาสแสดงและใช้
ความสามารถทางปัญญาของเธอ ทุกคนพากันกล่าวประณามเธอว่า
โง่เขลา ไร้สมรรถภาพ โดยไม่ยินยอมให้เธอได้มีโอกาสรับการ
ศึกษาเท่าเทียมกับชาย การเรียนรู้หนังสือของสตรีดูคล้ายกับจะเป็น
ผีฟ้าชาตานที่พ่อแม่ไม่ยอมให้แตะต้อง เพราะทุกคนต่างพากัน
เหยียดหยามความรู้สึกผิดชอบของเธอ ต่างพากันจ้องมองดูเธอเป็น
ตาเดียว ว่าการที่รู้หนังสือจะทำให้เธอใจแตกหรืออ่าน “เล่นเพลงยาว”
(เขียนจดหมายรัก) ดูราวกับว่าในสมองของหญิงนั้น มีอยู่แต่เพียง
ความร่ำร่ำนทางกามแต่ประการเดียว ฉะนั้นคตินิยมหรือคำขวัญ
เก่าๆที่ตกค้างสตรีว่า “สามวันจากนารี เป็นอื่น” (โคลงโลก
นิติ) กิติ หรือ “น้ำใจหญิงเหมือนน้ำกลอกกลิ้งบนใบบอน” กิติ
ที่ฝ่ายชายนิยมชมชื่นกันนัก ก็เป็นแนวคิดที่ถูกเหยียดหยามความ
รู้สึกผิดชอบของเธอทั้งสิ้น และก็ด้วยความเข้าใจที่คลุมแบบนั้น
แหละ ทุกคนจึงพยายามกีดกันเธอไว้จากการศึกษา แต่ถึงแม้เธอ
จะมีโอกาสศึกษา การแสวงหาสำนักศึกษาก็จะเป็นปัญหาสำคัญ

ทั้งนี้เพราะเพศหญิงของเธอ ไม่อนุญาตให้เธอไปศึกษาจากสำนัก
พระอาจารย์ตามวัดต่างๆ เช่นผู้ชายได้

ใครหนอจะปฏิเสธได้ว่า ถ้าหากเธอมีได้ถูกรบร
ด้วยคติอันเก๋าคร่ำของศักดินาเพียงเพื่อให้เป็นวัตถุบำบั
ความใคร่ และทำสรับใช้ในครัวเรือน และมีได้ถู
กีดกันไว้ให้ห่างจากการศึกษาแล้ว หญิงไทยและแม่หญิง
ของทุกชนชาติ จะไม่มีความสามารถทางปัญญาทัดเทียม
กับชายออกสามศอกทั้งมวล!

จอห์น อามอส โคมินสกี (Jan Amos Komensky) นัก
การศึกษาผู้ยิ่งใหญ่ของประชาชนแห่งเชคโกสโลวาเกีย ได้กล่าวไว้
ในหนังสือ "Great Didactics" ของเขาว่า "หญิงมีความสามารถ
ทัดเทียมกับชาย (และบางครั้งก็มากกว่า) ในการที่จะรับการศึกษา
ได้อย่างรวดเร็ว

แน่นอน ถ้าสตรีได้รับโอกาสให้ได้แสดงและใช้
ความสามารถในทางปัญญาแล้ว เธอจะพิสูจน์ให้เราได้
เห็นในไม่นานเลยว่า สตรีมีใช้เพศที่ ใกล้เคียงซึ่งมีไร
สมอง!

ในด้านความอ่อนแอเล่า เธอถูกเหยียดลงเป็นเพศที่อ่อนแอ ไร้ความอดทน ทำงานไม่บึกบึน หยิบโย่ง ตื่นบาง มีอ่อน ๆ ล ๆ นั้นอาจเป็นความจริงถ้าหากผู้กล่าว กล่าวโดยใช้หญิงในราชสำนัก หรือหญิงชนชั้นศักดินา ประเภทหม่อม ประเภทท่านผู้หญิงเป็น มาตรฐาน แต่ถ้าหากเราจะพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงของหญิง ผู้ทำงานส่วนมากในไร่นาแล้ว ถ้ากล่าวว่าหญิงอ่อนแอ เป็นคำ กล่าวที่ไร้พื้นฐานความเป็นจริงโดยสิ้นเชิง ในชนบททั่วไป หญิง ต้องออกทำงานนอกบ้าน ไถ คราด หว่าน ตกกกล้า ดำ นาบ เกียว นวด สี ซ้อม ลงปลา จับสัตว์ เคียงคู่ไปกับชายอย่างไม่ ท้อแท้ เมื่อกลับมาถึงบ้านพร้อมกับชาย ฝ่ายชายก็นอนเอกเขนก เป่าขลุ่ย เธอยังต้องหุงหาทำงานบ้านจีปาตะ ต่อไปจนมืดจนค่ำ ถ้า เดือนหงายไฟก็ต้องนั่งปั่นฝ้ายต่อไปจนดึก ภาระที่หญิงผู้ทำงานใน ยุคศักดินารับอยู่นั้น มิใช่ภาระที่เล็กน้อย เธอทำงานมากกว่าชาย เป็นสองเท่า แต่กระนั้นก็ยังถูกกดลงเป็นเพศที่อ่อนแอ ไร้สิทธิและ เสี่ยงในทุกด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม ชีวิตและคุณความดีของหญิงไทยทั้งมวลซึ่งหมายถึง ความเข้มแข็ง ความอดทน ความสามารถในการงานเหล่านี้ แทบ จะไม่เคยมีกล่าวปรากฏได้เลยในวรรณคดีของชนชั้นศักดินา

พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ) กวีและนักการศึกษา ศักดินา ดูเหมือนจะเป็นคนเดียวเท่านั้น ที่มีพรรณนาก้าวหน้าสุดของกลุ่มศักดินาในปัญหาสตรี ท่านจึงได้เขียนสตรีไทยไว้อย่างตรงตามเป็นจริงในยุคศักดินาว่า

“แปลกไควดาบก็แกว่งแข็งหรือไม่ ไข่อดหยิ่งหญิงไทยมิไข่ชั่ว
ไหนไถถากตราครุฑไหนทำครัว ไข่ดีแต่จะยั่วผัวเมื่อไร”

ตามที่กล่าวมาแล้วอย่างย่อ แต่ทว่าค่อนข้างจะยืดเยื้อ คือสภาพชีวิตของหญิงไทยที่เป็นมานอนตลอดหลายศตวรรษแห่งยุคศักดินา ยุคสมัยที่เธอถูกเหยียดคุณค่าของความเป็น คน ลงเป็นเพียง วัตถุบำบัดความใคร่ และ ทาสรับใช้ในครัวเรือน เป็น ข้างเท้าหลัง เป็น เพศอ่อนแอ เป็น เพศที่โง่เง่า และ ไร้สมรรถภาพ!

สภาพของหญิงไทยในยุคศักดินานั้น ถ้าพิจารณาตามที่กล่าวมาโดยสรุปแล้ว ย่อมจะปฏิเสธความจริงไปไม่ได้เลยว่า หญิงไทยได้ถูกกดขี่และขูดรีดอย่างหนักหน่วง ซึ่งการขูดรีดนั้นเป็นการขูดรีดถึงสองชั้น นั่นคือ การขูดรีดทางชนชั้น ซึ่งเธอได้รับจากระบบผลิตศักดินาร่วมกับชาย และ การขูดรีดทางเพศ ซึ่งเธอได้รับจากเพศ

ชายที่ถูกขูดรีดทางชนชั้นด้วยตัวเอง แน่่อนการขูดรีดที่
เธอได้รับ เป็นการขูดรีดที่หนักหน่วงทวีคูณกว่าที่ชายได้
รับอย่างไม่มีใครจะบังอาจปฏิเสธได้เลย

ยุคสมัยแห่งระบบศักดินาได้เริ่มสั่นคลอนลงทั้งในด้านการรัฐ
กิจการเมือง และวัฒนธรรม จนในที่สุดอำนาจทางการเมืองของ
ชนชั้นศักดินาก็ได้ถูกโค่นทำลายลงโดยการปฏิวัติประชาธิปไตยของ
คนชนชั้นกลางเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕

ฐานะของสตรีไทยได้เปลี่ยนแปลงไปเช่นไรบ้างในสภาพสังคม
ที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ในบทความเรื่อง “ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ
ปาฐกถา ฐานะของสตรีตามที่เข้ามาในประวัติศาสตร์” อินทรา
ยุทธ นักรบของประชาชนผู้ยืนหยัดต่อสู้เพื่อชีวิตที่ดีงามกว่า
และสดใสกว่าของมวลชนได้กล่าวไว้ว่า

“เมื่อกลืนไธแห่งการปฏิวัติประชาธิปไตยทุนนิยมพัดโชยมา
จากตุรกีและจากประเทศจีน ร. ๖ ผู้สะทึงไหวตัวก็ได้ลงมือคัดค้าน
การปฏิวัติของพวกกระฎุมพีเป็นการใหญ่^๕ วรรณคดีมากมายได้ถูก
ผลิตพรุ้งพรูออกจากปลายปากกาของเยาวกษัตริย์ มหาธีรราชเจ้า
ผู้^๕ เพื่อรับใช้การต่อสู้คัดค้านการปฏิวัติของพวกกระฎุมพี พฤติ-

กรรมของพวกเตอร์กหนุ่ม และพวกก็กินตั้งภายใต้การนำของหมอ
 ชุน^{๑๐} ได้ถูกปลายปากกาอันเขาล็อกกันว่า “อมกริบเป็นกรด” นั้น
 “บตขัย” และพร้อมกันนั้นบทบาทของสตรีในสังคมทุนนิยมซึ่งทำ
 ที่ว่าจะบินข้ามเข้ามาสู่แหลมทองก็ได้ถูกคัดค้านอย่างโจ่งครึม เมื่อ
 ระบบชาเริ่มถูกโจมตีและระบบผัวเดียวเมียเดียวกำลังแผ่สร้างอิทธิ-
 พลเข้ามา ร. ๖ ก็ได้ออกคัดค้านอย่างหนักหน่วง เธอกล่าวว่าการ
 เปิดโอกาสให้แก่ระบบผัวเดียวเมียเดียวเป็นการ โง่และเหลวไหล
 เป็นการ “แพงเงิน” ไปโดยใช่เหตุ เธออ้างว่า ผู้ชายมีเมีย
 หลายคน เก็บไว้รวมกันที่เดียวได้ ค่าใช้จ่ายสำหรับเมียๆ เหล่านั้น
 ก็ย่อมเสียแต่น้อย แต่ครั้นไปสร้างระบบแบบผัวเดียวอย่างฝรั่งขึ้น
 มันจะเป็นการไม่เป็นจริง ตามกฎหมายมีเมียได้คนเดียว แต่มี
 “เมียเก็บ” หรือ “นางบำเรอ” ได้อีกมากมายไม่ถูกห้าม “เมีย
 เก็บ” หรือนางบำเรอ เหล่านี้จำต้องแยกบ้านกันอยู่ทำให้ผู้ชาย
 เปลืองเงินโดยใช่เหตุแท้ๆ เธอยืนยันคอบเป็นอันที่เดียวว่า ผู้ชาย
 มีเมียหลายคนเป็นธรรมชาติ หลีกเลี่ยงไม่ได้ ฉะนั้นถึงจะให้มีเมีย
 เพียงคนเดียวตามกฎหมายมันจะต้องมี “เมียเก็บ” ไว้อีกหลาย ๆ

คนวันยังค่ำ ดังนั้นไหน ๆ จะมีเมียหลาย ๆ คนแล้ว ก็เอามารวมไว้
 แห่งเดียวกันจะถูกเงินกว่าที่เธอจะอ้างข้อถูกแพ่งนั้นก็ โดยจัดเอาหัว
 ใจของนายทุนมาพูด เพราะเธอรู้ว่า สำหรับพวกนายทุนนั้น
 ปัญหาเรื่องถูกแพ่งหรือกำไร ขาดทุน เป็นปัญหาใหญ่กว่าอันหมด
 แต่ในที่สุด การผืนกฎวิวัฒนาการของ ร.๖. ก็ต้องล้มครืน การ
 ปฏิวัติ ๒๔๗๕ ระเบิดขึ้น กฎหมายเรื่องผัวเดียวเมียเดียวตราขึ้น
 ใช้บังคับ นางในฮาเริ่มถูกปลดปล่อยช่องโสเภณีที่สร้างขึ้นแทน
 ขยายตัวกว้างขวางออกไป ระบบเมียเก็บก็ระบดไปทั่วทุกมุมเมือง
 “ผู้หญิงหากิน” ถูกแบ่งเป็นชั้นต่ำ, ชั้นกลาง, ชั้นสูง เมียซึ่ง
 เคยเป็นสัตว์เลี้ยงอันแสนหวงแหนของพวกขุนนางศักดินา กลายเป็น
 วัตถุกลาง แลกเปลี่ยนกันได้เหมือนรถยนต์ หญิงผู้ดีในกลุ่มชนชั้น
 ปกครองกลายเป็น “โสเภณีรุ่นพิเศษ” และช่องของเขาอยู่ตาม
 คฤหาสน์และตามดินแดนยุโรปกับอเมริกา อันลัษตาคน สตรีศักดินา
 ที่ชั้นชั้นสลายตัว ได้กลายเป็นวัตถุแห่งความใคร่ของพวกนายทุน
 ขุนนาง และนายทุนนายหน้า ที่ได้อำนาจและอิทธิพลขึ้นมาหลัง
 การปฏิวัติ”

“สตรีผู้มโนม
ควรถือว่ามัว”

สุภลักษณ์ไชย
เป็นสมบัติ ณ กลางเมือง

นี่คือคำกล่าวของ “อธรรม” ในวรรณคดีศักดิ์นาเรื่อง
“ธรรมาธรรมะสงคราม” ซึ่ง ร. ๖ ได้พากเพียรแต่งขึ้นคัดค้าน
ระบบใหม่แกะข้อความนักเป็นจริงในสังคมทุนนิยมทั้งหลายรวมทั้ง
สังคมกึ่งศักดินาของประเทศเราค้วย แต่พวกนายทุนกลับปีดบัง
อำพรางความอัปลักษณ์ของตนเสีย แล้วยังบิดเบือนเอาบาปของ
ตนไปโยนให้ผู้อื่น ทว่าระบบของชนกรรมาสีมีผู้หญิงเป็นของ
กลาง แต่ความจริงข้อกล่าวหานี้ พวกศักดินาได้กล่าวหาตนมาก่อน
แล้ว และก็เป็นที่จริงตามคำกล่าวหานี้แล้วด้วย”

แน่นอน ในด้านการตกเป็น *วัตถุบำบัดความใคร่* แล้ว
สภาพของสตรีไทยมิได้ขยับเขยื้อนในทางที่ดีขึ้นเลย โดยความเป็น
จริงที่แท้แล้วเธอยังคงเป็นวัตถุบำบัดความใคร่อยู่ต่อไป เพียงแต่
เปลี่ยนวิธีการบ้างเล็กน้อยเท่านั้น และโดยวิธีการใหม่นี้ เธอ
เหมือนจะต้องกลายเป็นสินค้าที่ถูกขายทอดตลาดเพื่อบำเรอความ
ใคร่อย่างโจ่งครึ้มและหนักหน่วงยิ่งขึ้นด้วยซ้ำ

ในยุคศักดินา ยุคสมัยที่เฟื่องฟูไปด้วยการตั้งฮาเร็ม หญิง
สาวและไม่สาวจะถูกขายตัวให้แก่เจ้าของฮาเร็ม การขายตัวของหญิง

นั้นเป็นไปได้โดยถูกบังคับจากพ่อแม่หรือผัว อาจจะเป็นเพราะพ่อต้องการความดีความชอบบ้าง ถูกบังคับข่มขืนให้ขายบ้าง หรือเป็นเพราะสภาพชีวิตอันล้าเคียดบังคับให้ต้องการขายบ้าง ดังปรากฏอยู่ในใบบอกของพระเจ้าอนุวงศ์กษัตริย์แห่งกรุงเวียงจันทน์ ซึ่งมีลงมาถึงรัชกาลที่สามเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๙ ว่า

“ด้วยว่าไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินได้รับความเดือดร้อนนัก เมืองใด ๆ จะไม่ได้ขายบุตรและภรรยาที่ไม่มี ที่ทนได้ก็อยู่ ที่ทนไม่ได้ก็หลบหนีเข้าป่าหาที่พึ่งไม่ได้....”

(ใบบอกลงวันพฤหัสบดี เดือนยี่ แรม ๑๔ ค่ำ ปีจอ พ.ศ. ๒๓๖๕)

เมื่อเธอถูกขายตัวไว้ตามฮาเร็มหลวงและฮาเร็มราชวรแล้วสภาพของเธอก็เป็นเพียงทาสและโสเภณีผู้ถูกขาด ยังไม่สำคัญ แต่ขอให้สังเกตว่าเป็นโสเภณีที่ไม่สำคัญแต่ไร้อิสรภาพหรือเสรีภาพส่วนบุคคล ครั้นระบบทุนนิยมของชนชั้นกลางมาถึง ระบบนี้ได้ทำลายระบบโสเภณีผู้ถูกขาดลง ฮาเร็มกระจายออกเป็นเมียนก่แลกเปลี่ยนและโสเภณีสำคัญ

ในยุคสมัยศักดินา การที่หญิงคนหนึ่ง ๆ จะขายตัวเองเป็นโสเภณีนั้น เป็นสิ่งที่น่าอับอายใคร ๆ ก็ดูถูก ตราหน้าว่าเป็น *อีดอกสำเพ็ง*^{๑๑} แต่ในยุคทุนนิยมหญิงเริ่มได้รับเสรีภาพส่วนบุคคล

ตามคติ เสรีนิยม หรือ มือใครยาวสาวได้สาวเอา (Liberalism) ซึ่งในขณะเดียวกัน สภาพเรือนร่างของเธอก็กลายจากการเป็นสินค้า กามโภคย์มาเป็นผู้เป็นสินค้ากามโภคย์สาธารณะหรือสำส่อน

สภาพของการชู้ต้อันทารุณ ในระบบทุนนิยมกึ่งศักดินา รุนแรงยิ่งขึ้นกว่าเดิม สามัญชนชาวนาส่วนข้างมากต้องถูกชู้ต้ออกจากระบบที่ดินของศักดินา และระบบการค้ำหนุเงินของพวกเขาชั้นกลาง การชู้ต้อันหนักหน่วงทำให้เกิดการล้มละลายทางเกษตร เมื่อการเกษตรล้มละลาย และการอุตสาหกรรมของกึ่งศักดินากึ่งทุนนิยมก็ยังไม่มีความเพียงพอที่จะรับช่วงชนผู้ล้มละลายมาเป็นกรรมกรได้ทั่วถึง การว่างงานก็ปรากฏขึ้นทั่วไป สภาพของสังคมอันไร้ทางออกเช่นนั้น ทำให้หญิงจำนวนไม่น้อยจำใจต้องจำนนขายตัวเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด โสเภณีสำส่อนจึงทวีจำนวนขึ้นเป็นลำดับ

ในอีกด้านหนึ่ง พวกนักการค้าหนุเงินหรือนายทุนพ่อค้า ซึ่งเกิดใหม่เหล่านั้พากันร่ำรวยขึ้นอย่างรวดเร็ว การแสวงผลประโยชน์ของพวกนายทุนพ่อค้า โดยเฉพาะชนกลาง เป็นการแสวงผลประโยชน์ที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงที่ดินเพียงแต่ทำหน้าที่คนกลางหนุสินค้า ผลิตผลและเงินคั้วยไหวพริบ ความมั่งคั่งของพวกคนมพ^{๕๔๕}

ฐานมาจากการขูดรีดชาวนาท่งมวล โดยระบบการซื้อขายพืชไร่
 อันเต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยมคดโกง จากการขูดรีดผู้บริโภคนาท่งมวล
 โดยการเป็นคนกลางรับช่วงขายสินค้าของพวกนายทุนอภิสิทธิ์ ที่
 ผูกขาดการส่งสินค้าอุตสาหกรรมจากนอกประเทศ พื้นฐานเหล่านี้
 เองคือแหล่งที่มาของการขูดรีดที่บรรดาชนชั้นกลางได้ร่วมกันเชือด
 เลือดกำไรเป็นทอดทอด เงินทองจึงฝืดเคืองในบรรดาผู้ถูกขูดรีด แต่
 กลับล้มมือพวกชนชั้นกลาง ฉะนั้นการแสวงหาความสำราญให้แก่
 ตนเองในทุกด้านอย่างไม้อ่อนประทุ และแน่นอนทุกคนพร้อมที่จะ
 จ่ายเงินเพื่อซื้อความสุขสำราญทางกามารมณ์จากโสเภณีสำส่อน อา
 ซีฟโสเภณีจึงกลายเป็นอาซีฟที่หาเงินได้คล่องและง่ายดาย

ในสภาพสังคมที่ประชาชนท่งมวลถูกขูดรีด และผู้ขูดรีดพา
 กันมั่งคั่งเช่นนี้ อาซีฟโสเภณีกลายเป็นอาซีฟที่ดูธรรมดาขึ้นทุกวัน
 การค้าทอกันว่า “อดอกสำเพ็ง” ค่อย ๆ จางหายไปจากหูประชาชน
 การค้ากามกลายเป็นการค้าที่ขึ้นหน้าขึ้นตาและเปิดเผย และเสนอ
 โฉมหน้ามาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเสนอออกมาให้เพียงพอที่จะ
 รองรับการแสวงหาความสำราญของชนชั้นกลาง บาร์ คาบาเรต์ ได้
 เกิดขึ้นราวกับดอกเห็ด อาซีฟหญิงประจำคาบาเรต์ได้เริ่มเกิดอาซีฟ

ใหม่ขึ้น หญิงจากชนชั้นศักดินาล้มละลายและหญิงที่ล้มละลายจากการขูดรีดในชนบท เหยียดเข้าสู่อาชีพใหม่น้อย่างคึกคัก ในนวนิยายหลายต่อหลายเรื่องที่แตกต่างกันระหว่างการปฏิวัติประชาธิปไตยของชนชั้นกลาง พ.ศ. ๒๔๗๕ นางเอกของเรื่องมักจะเป็นหญิงที่ล้มละลายจากชนชั้นศักดินา หรือไม่ก็จากชนชั้นไพร่ที่ต้องเข้าทำงานในคาบาเร่ต์ทั้งนั้นและก็แน่นอน อาชีพของหญิงในคาบาเร่ต์โดยมากก็มักจะลงเอยด้วยการถูกซื้อด้วยเงินเพื่อเป็นวัตถุบำบัดความใคร่ของนายทุนพ่อค้าต่อไป

ตัวอย่างที่เกิดขึ้นล่าสุดของการล้มละลายของหญิงชาวนาและจำเป็นต้องขายตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิตก็คือ ความอดอยากครั้งใหญ่ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๐๐ อันเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในภาคอีสาน ในครั้งนั้นหญิงสาวจำนวนไม่น้อยจำต้องนำเรือนร่างอันบริสุทธิ์ของเธอเข้าแลกกับเงิน แล่นอนาคตต่อไปของพวกเธอก็คือโสเภณี วัตถุบำบัดความใคร่ที่มีราคาถูกลงกว่าราคาถุงเท้างามๆ ของพวกนายทุนพ่อค้าแม่เพียงข้างเดียว

ขณะเดียวกันกับที่หญิงไทยถูกสภาพชีวิตในสังคมบังคับให้ขายตัว และขณะที่ชนชั้นกลางนิยมซื้อความสำราญทางกามอย่างตกตื้นนั้น เหล่านักแสวงผลประโยชน์ก็พากันหยิบฉวยเอาสภาพเช่นนี้

มาเป็นเครื่องแสงกำไร ช่องโสเภณีเถื่อน ช่องโสเภณีอิทธิพล
เกิดขึ้นแทบทุกแหล่งทุกตำบล มีทั้งชั้นต่ำ ชั้นกลาง ชั้นสูง ชั้น
พิเศษ เด็กสาวผู้ไร้ความหวังและผู้ดิ้นรนหาทางอยู่รอด ได้ถูกล่อ
ลวงมาขายตัวตามแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้แทบไม่เว้นแต่ละวัน

ทางฝ่ายพวกนายทุนอภิสิทธิ์ นายทุนขนานผู้มีอิทธิพลทาง
การเมืองและเศรษฐกิจ รวมทั้งนายทุนผูกขาดและนายทุนนายหน้า
พวกเหล่านี้ มีรายได้จากการขูดรีดร่วมกับจกพรตินิยมอย่างเหลือ
เฟื้อ การแสวงหาความสำราญทางกามของเขาเหล่านี้ จึงเป็นไปใน
ระบบเมียเก็บ เขานิยัดจ่ายเงินจำนวนมหาศาล เพื่อซื้อเด็กสาวทุกคน
ที่เขาพึงปรารถนา การใช้อิทธิพลในอำนาจหน้าที่บังคับข่มขืนคร่า
เด็กสาวจากอกพ่อแม่ เยี่ยงเจ้าขุนมูลนายในยุคศักดินาได้เกิดขึ้นอีก
ครั้ง การแสวงหาความดีความชอบโดยการนำเด็กสาวใส่พานไป
ถวายได้เกิดขึ้นอีกอย่างกว้างขวาง ระบบการถวาย *ตัวอ่อน* ได้ระบาด
ไปจนเป็นปัญหาประจำวัน การประกวดนางงามหรือเทพี
ต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์สัดส่วนในเรือนร่างของหญิง และ
เพื่อระดมเก็บเด็กสาวร่างกายเพื่อแบ่งปันกัน หลังการ
ประกวดได้ดำเนินไปอย่างสุดเหวี่ยง

โฉมหน้าท้ายสุดของการค้า *กามบริโศก* ที่เพิ่งหลังไหลเข้ามาจากกลุ่มประเทศจักรพรรดินิยมเมื่อต้นปี^{๒๕} ก็คือการตั้งสถานอาบน้ำแบบทันสมัย ผู้อาบน้ำเปลือยร่างและทำหน้าที่ถูเหงื่อไคลให้ก็คือหญิงสาว บทสรุปของการอาบน้ำคืออะไร ไม่ใช่สิ่งยากเย็นจนเหลือเท่า

โดยสรุปแล้ว ฐานะของหญิงไทยภายหลังการปฏิวัติประชาธิปไตยของชนชั้นกลาง ก็ยังคงเป็น *วัตถุบำบัดความใคร่* อยู่ เช่นเดียวกับที่เคยเป็นมาแล้วในยุคศักดินา และดูเหมือนจะเลวร้ายยิ่งขึ้นกว่าเดิมอีกหลายเท่าตัว

ในด้านการเป็น *ทาสรับใช้ในครัวเรือน* ซึ่งถูกกีดกันไว้จากการศึกษา การแสดงความสามารถทางปัญญา, ทางเศรษฐกิจ, การเมืองและสังคม ฐานะของสตรีในตำแหน่งที่เลวลงและกระตือรือร้น

สิ่งแรกของสตรีไทยที่ได้รับหลังจากการปฏิวัติประชาธิปไตยของชนชั้นกลางก็คือ สิทธิทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งและรับเลือกตั้ง แต่สิทธิอันนี้ ก็ดูเหมือนจะเป็นยาหอมชะโลมใจที่ไม่มีผลทางปฏิบัติเท่าใดนัก ทั้งนี้เนื่องมาจากสตรีส่วนมากยังคงถูกทอดทิ้งให้อยู่ห่างไกลจากการศึกษา การจัดการศึกษาให้

สตรี และการปลุกวิญญาณของสตรีที่ถูกเหยียดย่ำมานับด้วย
ศตวรรษยังหาได้มีการรณรงค์กันอย่างจริงจัง เพื่อเป็นพื้นฐานใน
การใช้สิทธิแต่อย่างใด

จริงอยู่ การศึกษาในยุคนหลังการปฏิวัติประชาธิปไตยของชน
ชั้นกลางได้เปิดโอกาสให้สตรีอย่างกว้างขวาง แต่มันก็เป็นเพียงการ
เปิดให้แก่ชนชั้นกลางผู้มีบจยพอที่จะเข้าถึงได้เท่านั้น สตรีในชน
ชั้นกลางและสตรีของชนชั้นศักดินาได้มีโอกาสศึกษาเท่าเทียมกับชาย
แต่มวลสตรีชั้นไพร่เดิมซึ่งถูกขูดรีดอย่างหนักหน่วงยังคงถูกทอดทิ้ง
ให้อยู่ห่างไกลจากการศึกษาอยู่เช่นเดิม การศึกษาในยุคทุนนิยมเป็น
การศึกษาที่เสรี แต่เป็นเสรีที่อยู่ภายใต้ระบบการค้า การศึกษา
คือการค้าโดยตรง ผู้ที่มีเงินเท่านั้นจึงจะสามารถซื้อการศึกษาได้
แล้วสตรีส่วนข้างมากผู้ทำงานแล้ว เธอจะซื้อการศึกษาได้อย่างไร

การจัดตั้งองค์การสตรีชนเพื่อปลุกวิญญาณของหญิง
ไทยผู้เคยถูกเหยียดย่ำ ได้ปรากฏขึ้น แต่ทว่ามันไม่ใช่องค์
การของสตรีส่วนข้างมากของสังคม ตรงข้ามมันเป็นเพียง
องค์การที่พวกสตรีชั้นสูง สตรีอภิสิทธิ์มาชุมนุมกันเพื่อ
แสดงแบบเสือเดินเล่น เสือนอน การแสดงการจัดโต๊ะ
อาหาร แสดงการทำแซนด์วิชต์ ตับห่าน.... ในขณะเดียว

กันกับทศตรส่นข้างมากไม่มีแม่เพียงจะกินเข้าไปเพื่อ
ความอยู่รอดของชีวิต

พร้อมกันกับการปฏิวัติประชาธิปไตยของชนชั้นกลาง สิ่งที
ปรากฏขึ้นใหม่ในสังคมไทยก็คือ เสรีภาพส่วนบุคคล ทุกคนพากัน
เรียกร้องหา เสรีภาพ—Liberty ชนชั้นกลางได้พากันชื่นชมกับ
เสรีภาพอย่างสุดเหวี่ยง เขาต้องการเสรีภาพอย่างสุดเหวี่ยง คือการ
ต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจในการปกครอง ทั่วยุโรปเหนือและเงินตรา
เขาต้องการเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ คือการช่วงชิงแข่งขันกันแสวง
หาผลประโยชน์ในทุกทาง มือใครยาวสาวได้สาวเอา.... ฯลฯ...และ
ในที่สุดเสรีภาพ—Liberty นั้นก็เลยล่องมาถึง เสรีภาพในการใช้ชีวิต
ทางกาม Libertinisme วิวัฒนาการของเสรีภาพของชนชั้นกลางได้
คลี่คลายจาก Liberty อันหมายถึงเสรีภาพ มาสู่ Libertinisme อัน
หมายถึงเสรีภาพทางกามและความฟุ่มเฟือย !

เด็กหนุ่มและเด็กสาว ของชนชั้นกลางได้พากันใช้ชีวิตเป็น
หนุ่มสาวเจ้าสำราญลั กษณะเช่นนี้เคยปรากฏมาแล้วในสังคมฝรั่งเศส
ภายหลังการปฏิวัติของชนชั้นกลาง เมื่อ ค.ศ. ๑๗๘๙ เด็กหนุ่มสาว
ของชนชั้นกลางในฝรั่งเศสในยุคนั้นได้เรียกร้อง เสรีภาพ Liberté
(Liberty) และก็ได้เลยเข้าไปสู่พวงของ เสรีภาพในทางกาม

Libertinage (Liberitnisme) ทุกคนได้พากันใช้ชีวิตอันฟุ่มเฟือยแบบหนุ่มเจ้าสำราญ ซึ่งเรียกกันเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า Jeunesse Dorée “หนุ่มสาวรูปทอง”

เด็กสาวและสตรีทั่วไปของชนชั้นกลางได้พ้นจากสภาพการเป็นทาสรับใช้ในครัวเรือนแล้วในยุคนั้น ทุกคนได้รับเสรีภาพส่วนบุคคล แต่ก็น่าอนาถที่เสรีภาพนั้นมันเป็นเสรีภาพที่บ่อนทำลายอนาคตของตนเองและของชาติอย่างไม่ต้องพิสูจน์ให้เสียเวลา

เสรีภาพส่วนบุคคลอันเอนเอียงไปในทางกามนี้เอง ได้เป็นสะพานสำคัญที่ทำให้หญิงชนชั้นกลางรับเอารูปแบบชีวิตของหญิงในค่ายจักรพรรดินิยมเข้ามาชื่นชมอย่างพิสมัย

ในสังคมจักรพรรดินิยมอันตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ลัทธิตัวใครตัวมัน (Individualism) ทุกคนหาความสำราญให้แก่ตนเองอย่างเต็มที่ สตรีจักรพรรดินิยมทั่วไปจะลดตัวเองลงเป็นวัตถุบำบัดความใคร่ด้วยความเต็มใจ และขณะเดียวกันเธอก็ถือว่า ชายคือวัตถุบำบัดความใคร่ของเธอด้วย การแลกเปลี่ยนรสสวาทเป็นไปโดยเสรีและกว้างขวาง ซึ่งแน่ละ นั่นคืออนาธิปไตยทางกามารมณ์

สตรีจักรพรรดินิยมยังคงได้รับการเยินยอต่อไปว่า เป็นดอกไม้ของชาติ เป็น ดาวประดับฟ้า และพวกเธอก็พึงพอใจในคำ

เย็นยอชมเชยเช่นนั้น ทุกคนพยายามแต่งกายบำรุงสัสด์ส่วนให้งดงาม เพื่อที่จะเป็นดอกไม้ให้ใคร ๆ ก็ได้หมายปองเพียงชั่วครู่ยาม การสรรเสริญเย็นยอรูปโฉมความงามของสตรีของเด็กสาวระบาคไปอย่างไฟไหม้ป่า เมื่อคตินิยมเช่นนั้นแพร่มาถึงสังคมไทย สตรีและเด็กสาวแห่งชนชั้นกลางส่วนใหญ่ดูเหมือนจะเคลิบเคลิ้มไปกับมนต์ขลังของจักรพรรดินิยมอย่างไม่ลืมหูลืมตา เด็กสาวจำนวนมากคงจะเป็นดารารายานตร์คนนั้นคนนั้นก็แน่นอน

ในประเทศจักรพรรดินิยม คุณค่าของสตรีมิได้อยู่ที่ความสามารถในการทำงานและในทางปัญญา หากอยู่ที่จิตอัน *เร่ร่ำ* *โฉบฉวย* *ไร่เคียงสา* อยู่ที่ *ทรวงอก* ที่ *สะโพก* และที่สำคัญก็คือ กล้าวโดยสรุป อยู่ที่ *ขนแต่สวย* ภาพยนตร์ที่แสดงแบบอย่างของเด็กสาวเช่นนั้นเกิดขึ้นเรื่องแล้วเรื่องเล่า และก็ได้เข้ามาแสดงแบบอย่างแก่สตรีไทยเรื่องแล้วเรื่องเล่าเช่นกัน เด็กสาวของไทยในหมู่ชนชั้นกลางได้พากันคลั่งไคล้ที่จะเป็น *ขนแต่สวย* กันอย่างสุดซึ้งหัวใจ และบัดนี้ อิทธิพลนี้ได้เริ่มระบาคออกไปแล้ว แม้เด็กสาวในชนชั้นอื่นที่ได้รับกลิ่นไอของมันก็เริ่มหวนไหวไปด้วยแทบทั่วถึงกัน

การเคลื่อนไหวอย่างจริงจังเพื่อกอบกู้สภาพของหญิงไทย จึงเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำอย่างรีบด่วนและด่วนที่สุด

ในด้านการขูดรีดทางชนชั้น หญิงไทยส่วนข้างมากทั้งมวล
ยังได้รับการขูดรีดทวิคูณขึ้นทุกขณะ การล้มละลายทางเกษตรซึ่ง
ล่าช้า ได้ผลักดันให้หญิงในชนบท ในไร่นา ผู้ซึ่งเคยทำงาน
เย็บปักถักร้อยในยุคศักดินา ต้องมุ่งเข้าสู่นครหลวงอันเป็นจุดใหญ่
แห่งอุตสาหกรรม และโรงงานอุตสาหกรรมอื่นๆ ในต่างจังหวัดเธอ
ได้กลายเป็นเครื่องจักร ทำงานเหมือนเครื่องจักรเพื่อสร้างเสริม
ความมั่งคั่งให้แก่บรรดาชนชั้นกลาง งานโยธา งานแบกหาม งาน
สร้างถนน สะพาน งานในโรงงานทอผ้า ทอกระสอบ บั่นด้าย ฯลฯ
ได้กลายเป็นงานสามัญของหญิงไทยผู้ประสบชะตากรรมทั้งมวล
หลายต่อหลายแห่งเลือกจ้างแต่กรรมกรหญิง ทั้งนี้เพราะเขา ได้งาน
ที่ปรารถนาและค่าแรงถูกกว่า เช่น โรงงานทอผ้าไหม ทอผ้าด้าย
บั่นด้าย ทอกระสอบ มวนบุหรี่ และในขณะเดียวกันนี้เองเขาก็
อธิบายอย่างเอะอะโครมครามว่า ค่าแรงของหญิงต้องต่ำกว่าชาย
เพราะหญิงเป็นเพศอ่อนแอ ทำงานไม่ได้เหนียว สมรรถภาพไม่ดี
 ฯลฯ

เธอมีทางเลือกหรือไม่ในเมื่อเธอได้ค่าแรงอันแสนต่ำ เช่น
 ได้ค่าแรงเพียงวันละ ๕—๑๐ บาท ในโรงงานทอผ้าไหม เธอไม่มี
 ทางเลือก^๕ หนึ่งเพราะคนล้นงาน เธอไม่มีทางอื่นที่จะไป และยิ่งที่
 อพยพมาจากภูมิภาคที่แห้งแล้งแล้ว เธอจะกลับไปอดตายหรือ ทาง
 เดียวคืออดทน และกัดฟันทำงานต่อไป แม้จะการกัดฟันทนย่อม
 มีขอบเขตของมัน เธอจะถูกสภาพชีวิต และความเจ็บปวดของชีวิต
 สอนให้ต่อสู้ รวมพลังกันต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมและผลที่ควร
 ได้ หญิงไทยในโรงงานหลายแห่งได้เริ่มการต่อสู้ของเธอ...เริ่มการ
 ต่อสู้เพื่อกอบกู้ฐานะทางเศรษฐกิจของเธอแล้ว และนั่นแหละ
 คือวิถีทางเดียวที่จะนำเธอไปสู่ชัยชนะ ในการต่อสู้เพื่อฐานะอัน
 ดีกว่าของประชาชนผู้ทำงานในสังคมนั้น เราต้องการวีรสตรีหญิง
 จำนวนมากมายเช่นเดียวกับวีรบุรุษ

ส่วนสตรีที่ว่างงาน ที่ต้องอดอยากหิวโหย และที่จำต้องขาย
 ตัวเล่า เป็นหน้าที่ของเธอที่จะมวลตัวมิใช่หรือที่จะต่อสู้เพื่อเลิกลั
 นนโยบายสงครามของรัฐบาล ผลักดันให้รัฐหันมาดำเนินนโยบาย
 สันติภาพ บำรุงและสร้างสรรค์เศรษฐกิจแห่งชาติ เริ่มการอุตสาหกรรม
 ของชาติขึ้น โดยวิธีทางนี้เท่านั้น เธอจึงจะพ้นจากสภาพการ
 ว่างงาน และไม่ต้องพบกับสภาพที่บังคับให้เธอต้องขายตัวอีกต่อไป

การต่อสู้ของเธอในค่ายนี้ คือการต่อสู้ขั้นริบควันทที่สุด ที่ต้องผจญ
 หนักกับหญิงทุกค่ายงาน.....ทั้งกรรมกรหญิงที่มีงานทำแล้ว และทั้ง
 หญิงผู้ไร้ความหวังของชีวิต จักต้องผนึกกำลังเข้าด้วยกันสร้าง
 สัมพันธภาพอย่างเหนียวแน่นขึ้นกับชายผู้ทำงานทั้งมวล โดยพลัง
 การต่อสู้ของทุกเพศและทุกชั้นที่ผลประโยชน์ร่วมกันเท่านั้น
 นโยบายสันติภาพอันจะยังความมั่นคงของชีวิตสตรีให้เกิดขึ้นจึงจัก
 บรรลุซึ่งชัยชนะ ! และโดยการได้มาซึ่งนโยบายสันติภาพอันมุ่งแก้
 ปัญหาการล้มละลายของชาวนาอันเนื่องมาจากการเกษตรล้มหลังควบ
 คุมไปด้วยนี้แหละ หญิงไทยอีกจำนวนล้าน ซึ่งยังคงถูกกดขี่ขูดรีด
 อย่างหนักตามชนบทไร่นาในแบบเดียวกับยุคศักดินาจึงจักได้รับการ
 ปลดปล่อยให้พ้นจากการขูดรีดทางชนชั้นอย่างแท้จริง !

คราวนี้ขอให้เราลองหันมาพิจารณาถึงการขูดรีดกดขี่ทางเพศ
 ในยุคสมัยเสรีประชาธิปไตยภายใต้เอกจักรพรรดินิยม ซึ่งสตรีส่วน
 หนึ่งมีเสรีภาพส่วนบุคคลจนล้นเหลือดังกล่าวนั้น หญิงไทยอีก
 เป็นจำนวนนับล้านที่ยังตกอยู่ภายใต้การกดขี่ทางเพศโดยไม่เปลี่ยนแปลง
 เธอยังคงเป็นเพศที่ถูกข่มขืนว่า อ่อนแอเป็นช้างเท้าหลัง
 เป็นเพศที่ควรอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ยังมีอีกเป็นจำนวนมากที่ถูก
 กีดกันจากการศึกษาเพียงด้วยเหตุผลเก่า ๆ ที่ว่า เรียนไปทำไมลูก

ผู้หญิง เดียวกันจะมีผิวแล้วไม่ได้ใช้ความรู้อะไร ความคิดเหล่านี้ เป็นความคิดทรากเดนของสังคมศักดินาที่ยังฝังรากลึกอยู่ทั่วไป แม้ในหนังสือ “มหาวิทยาลัย” ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฉบับ พ.ศ. ๒๔๙๖) อันเป็นมหาวิทยาลัยที่นับว่าทันสมัยแห่งหนึ่งยังลงพิมพ์ข้อความของ “เสถียร โกเศศ” (พระยาอนมานราชชน) บทความนั้นมีชื่อว่า “ดวงดาวเป็นกาพย์กลอนของท้องฟ้า” ตอนหนึ่ง “เสถียร โกเศศ” ได้กล่าวอบรมไว้ว่า...

“เมื่อจะนอนให้กราบเท้าสามี่เสียก่อน นี่ดีมาก แสดงว่า หญิงรู้จักหน้าที่ของผู้หญิง หรือรู้คุณท่าน คือ สามี่ เพราะผู้ชาย เป็นพ่อบ้านไม่ใช่แม่เรือน มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่างกัน พ่อ บ้านเท่ากับแนวหน้าหรือข้างเท้าหน้า แม่เรือนเท่ากับแนวหลัง หรือข้างเท้าหลัง...”

ทรากเดนของความคิดศักดินาเช่นนั้น ไม่เป็นของแปลก ประหลาดอะไรที่จะยังคงมีอยู่ได้ในสังคมกึ่งศักดินากึ่งทุนนิยม ทั้งนี้ เพราะ สภาพของสังคมยังมีได้เปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิงในชั้น พื้นฐาน

สตรีไทยอีกนับ จำนวนล้านที่ยังตกอยู่ภายใต้การ กดขี่ทางเพศ เธอยังต้องถูกบังคับให้ตามต้อยพ่อแม่ใน ปัญหาการแต่งงาน และตามต้อยสามีภายหลังการแต่งงาน

เพื่อนสตรีไทยทั้งหลายเป็นภาระอันรับผิดชอบของท่านทั้ง
 วลที่จะต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิอันชอบธรรมในชีวิต
 สมรสอันอิสระ

...การสมรสจักต้องดำเนินไปโดยความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย และ
 แต่ละฝ่ายจักต้องได้รับการรับรองอย่างแท้จริงในสิทธิในการเลือก
 คู่ครอง

...สามีและภรรยามีสิทธิเท่าเทียมกันในชีวิตครอบครัว

...บิดาและมารดามีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในปัญหาการศึกษา
 และบำรุงเลี้ยงบุตร

...ทั้งสองฝ่ายมีสิทธิที่จะร้องขอหย่าขาดจากกันตามความปรารถนา
 ของตน ในทุกกรณี

...สินทรัพย์ซึ่งหามาได้ร่วมกัน ในระหว่างชีวิตการสมรสจักต้องแบ่ง
 ปันกันในเมื่อมีการหย่าร้างในลักษณะที่จะป้องกันมิให้ภรรยาและ
 บุตรจะต้องถูกทอดทิ้งโดยมิได้รับการเอาใจใส่เลี้ยงดู

...สิทธิในการทำนิติกรรมทุกประการ จักต้องเป็นสิทธิร่วมกันของ
 คู่สมรส มิใช่สิทธิผูกขาดของชายแต่ฝ่ายเดียว

...สิทธิในการมีคู่ครองตามระบบผัวเดียวเมียเดียวจักต้องได้รับประ
 กันอย่างเคร่งครัด โดยชายจะมีสิทธิส่งสมนางบำเรอไม่ได้ไม่ว่า
 ในกรณีใด

สิทธิในการทำงานที่สตรีไทยทั้งหมดจะต้องต่อสู้ โดยไม่
ระย่อบย่อเพื่อให้ได้มากที่สุด

...สิทธิในการทำงาน และในการมีงานทำ (คือพ้นจากสภาพการ
ว่างงาน)

...สิทธิในการเลือกประเภทอาชีพหรือประเภทของงานอย่างอิสระ
โดยไม่มีข้อจำกัดหวงห้าม

...สิทธิในการได้รับเลือกเข้าปฏิบัติงานฝ่ายบริหารทุกประเภทและ
ตำแหน่งหน้าที่รวมทั้งงานด้านอื่น ๆ ทุกด้านโดยเท่าเทียมกับชาย
ในอันที่จะก้าวหน้าในสายงานนั้น ๆ

...สิทธิในการได้รับค่าแรงตอบแทนเท่ากับชายในผลงานที่เท่ากัน

...สิทธิในการได้รับบริการทางสังคม (Social Facilities) ทั้งหมด
เท่าเทียมกับชาย

...สิทธิในการได้รับในการป้องกันและพิทักษ์แม่และเด็กจากรัฐ ได้
รับเงินอุดหนุนโดยเต็มที่และเพียงพอทั้งก่อนและหลังการคลอด
บุตร ได้รับการตรวจตราและประทับประคองจากสถานบริบาล
แม่และเด็ก หรือ โรงพยาบาล ทั้งในเมืองและในชนบทอย่าง
ทั่วถึง

...สิทธิของชาวนาสตรีที่จะได้เป็นเจ้าของผืนนาที่ตนไถ และเป็น
เจ้าของผลิตผลที่ตนทำได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

เหล่านี้คือภารกิจทางประวัติศาสตร์ของมวลสตรีไทยที่เธอ
ทั้งปวงจักต้องต่อสู้ให้บรรลุถึงชัยชนะอันปลายสุด ทั้งนเพื่อ
กอบกู้ฐานะอันตกต่ำนับด้วยศตวรรษมาแล้วนั้นให้กลับคืนขึ้นมา
อย่างบรรเจิดงดงาม

ภารกิจอันยิ่งใหญ่เหล่านี้ จะมีหนักหน่วงเกินไปหรือสำหรับ
วีรสตรีร่างน้อยๆ ของประชาชนไทย หามิได้ ไม่มีสิ่งใดรอกภายใต้
ฝ่าฝ่าสีครามนี้ที่สตรีไทยจะท้อแท้และทำไม่ได้ ในสายตาของ
ชนชั้นศักดินาและชนชั้นกลาง เธอเป็นเพศที่อ่อนแอ แต่นั่นเป็น
เพียงการกล่าวหาและเหยียบย่ำดูถูก ช่างเถิด แม้ใครจะดูถูก แต่
เธอทั้งมวลอย่าหลงเมามัวด้วยคำเหยียบย่ำดูถูกนั้น และทอดทู่
ตัวลงอย่างท้อแท้ให้เขาเหยียบย่ำ!

เราได้เคยกล่าวถึงสหยาสุตีสมาณแห่งอินโดเนเซียมาแล้วครั้ง
หนึ่ง เราได้คาดคะเนไว้ว่า ที่หญิงต้องถูกเหยียดย่ำลงเป็นเพศที่
อ่อนแอ นั้นอาจจะเป็นด้วยเหตุผลง่าย ๆ คือ ทุกคนมองเห็นว่า
เธออ่อนแอ ใฝ่ใถ่ต่อความยากลำบาก แต่, เขากล่าว โดย
แท้จริงแล้ว การร้องไห้จำเป็นต่อหมายถึงความถึงความ
อ่อนแอเสมอไป หากมันหมายถึงอารมณ์รู้สึกอันละเอียด
อ่อนของหญิงที่มีพิเศษและละเอียดอ่อนกว่าชาย

สหายสุกีสมานกล่าวต่อไปว่า

“ความละเอียดอ่อน เป็นลักษณะอันมั่นคงอันหนึ่งของหญิง ซึ่งทำให้เธอมีความสามารถที่จะอดทนต่อความทุกข์ยากลำบากได้ดี ในท่ามกลางความทุกข์ยากลำบากนั้น ความรักในมวลผู้ได้รับทุกข์ยากด้วยกันย่อมจะเกิดขึ้น เป็นความรู้สึกที่จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นทีละน้อย ๆ และกลายเป็นความสามารถที่จะต่อสู้กับปรากฏการณ์แห่งความทุกข์ยากทั้งมวล จากการต่อสู้เหล่านั้นแหละ ความชัดเจนเชี่ยวชาญของสตรีที่จะเกิดขึ้นและมีบทบาทในการปลดแอกพวกเธอทั้งมวล เพื่อช่วงชิงสิทธิทั้งปวงของเธอมา ความละเอียดอ่อน, พลังของ ความอดทนต่อความทุกข์ยาก, ความรักและความสามารถเชี่ยวชาญเหล่านั้นคือลักษณะอันถาวรของสตรีทั้งมวล”

คุณลักษณะอันถาวรอีกประการหนึ่งของสตรี ก็คือ ความผูกพันระหว่างแม่กับลูก ทั้งนี้เพราะเธอต้องรับหน้าที่บำรุงเลี้ยง ทารกมาตั้งแต่แรกเกิด หน้าที่ของแม่นั้น ได้ก่อให้เกิดความรักของแม่ (Motherlove) ที่มีต่อลูกขึ้น นางอุตมี สุรชการมา (Utami Surajdarma) กล่าวไว้อย่างถูกต้องอย่างยิ่งในสุนทรพจน์ของเธอ เนื่องในงานสัปดาห์เด็กปีที่แล้ว (๑๙๕๖) ว่า : “ในสังคมประชาธิปไตยหนึ่ง ๆ ประชาชนอาจจะแตกต่างกันได้โดยรูปร่างหน้าตา,

ต่างกันโดยความคิดเห็น, ต่างกันโดยศาสนา, ต่างกันโดยแนวคิด
แต่เด็กคือจุดรวมของความแตกต่างทั้งมวลเหล่านี้ และดังนั้นจึงเป็น
สิ่งที่มีเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน และเป็นพื้นฐานของจุดรวมแห่ง
ความรักที่มีต่อเด็กทั้งปวง”

“สหายทั้งหลาย, ความรักที่มีต่อเด็กทำให้สตรี
ทั้งมวลมีความสนใจอย่างสุดซึ้งในการพิทักษ์รักษาชีวิตลูก
ของเธอ ในการพิทักษ์สิทธิทุกประการของเด็ก และใน
การพิทักษ์สันติภาพ”

นี่คือคุณค่าของความรู้สึกอันละเอียดอ่อนของสตรี ซึ่งได้ถูก
ตีความอย่างเหี้ยมหยามมานานเท่านานว่าเป็นความอ่อนแอ

ความรู้สึกอันละเอียดอ่อน อันเป็นคุณสมบัติพิเศษของสตรี
นั้นมีใช้หรือที่ทำให้เธอทั้งหลายเข้าใจในความทุกข์ยากทั้งมวลได้อย่าง
ซาบซึ้งทุกส่วนย่อย และความเข้าใจนี้แหละคือพื้นฐานอันมั่นคงที่
จะสร้างวิญญูณแห่งการต่อสู้อันไม่ไหวหวั่นขึ้นในเรือนร่างของเธอ

ความรู้สึกอันละเอียดอ่อน อันเป็นคุณสมบัติพิเศษของสตรี
นั้นมีใช้หรือที่ทำให้เธอทั้งหลายมีความรักอันผูกพันกระชับแน่นใน
ลูกน้อยของเธอทั้งมวล และความรักอันนี้แหละคือพื้นฐานอัน

มันคงที่จะสร้างวิญญานแห่งการต่อสู้เพื่อพิทักษ์ชีวิตลูกน้อยของเธอ
พิทักษ์สิทธิทั้งปวงของลูกอันเป็นที่รัก และคัดค้านสงครามที่จะคร่า
ชีวิตของเด็กบริสุทธิ์เหล่านั้นโดยการต่อสู้หรือดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ

สตรีไทยผู้รักและแสวงหาในความก้าวหน้าและความผาสุกของ
ชีวิตทั้งหลาย การต่อสู้เพื่อสันติภาพ คือการต่อสู้บนพื้นฐานที่จะ
นำมาซึ่งสภาพชีวิตอันดีงามกว่าและสดใสกว่า ทั้งของเพศเธอ ทั้ง
ของลูกน้อยของเธอและของมวลมนุษยชาติ

มาตามเออชนี กอตต็อง (Mme Eugenie Cotton) ประ-
ธานแห่งสหพันธ์สตรีประชาธิปไตยสากล (Womens International
Democratic Federation) ได้กล่าวสุนทรพจน์แก่แม่ทั่วทั้งผืนโลก
อันกลมกว้าง เนื่องในการประชุมแม่ทั่วโลก (The World Congress
of Mother) ณ นครโลซานน์แห่งสวิสเซอร์แลนด์ เมื่อเดือน
กรกฎาคม ๑๙๕๕ ว่า

“...ความปรารถนาอันหนึ่งกำลังได้รับการกระชับมันขึ้น
ใหม่ทุกเมื่อเชิ่ววัน นั่นคือความปรารถนาของชายและหญิง
นับจำนวนล้าน ผู้ไม่ยอมรับนับถือความคิดที่จะสร้างเสริมรื้อฟื้น
สงครามโดยการสร้างความขัดแย้งระหว่างชาติต่าง ๆ ขึ้น

.....การประชุมที่นครบันดุง ได้นำผู้แทนจาก ๒๙ ประเทศ
แห่งแอฟริกาและเอเชียมาพบกัน และหลักการอยู่ร่วมกันโดยสันติ
ซึ่งทุกคนได้เห็นว่ามียุทธผลลุล่วงไปทั่วทุกผืนทวีปก็ได้ก่อกำเนิดขึ้น

.....แต่แม้ทั้งหลายก็ยังคงได้มองเห็นด้วยความรู้ร้อนใจว่า
วัสดุจำนวนมหึมามหาศาล, พลังแรงงานของประชาชนนับจำนวน
ล้านยังคงท่วมเทเพื่อสงครามอยู่ต่อไป, เขาทั้งหลายยังเห็นว่าเงินทุน
จำนวนมหาศาลได้จมหายไปเพื่อการสร้างเสริมกำลังอาวุธและเพื่อบำรุง
เลี้ยงกำลังรบอันล้นหลาม และการผลิตระเบิดปรมาณูในขณะที่เรา
ควรจะได้กำลังสร้างโรงเรียน, บ้านพัก, โรงพยาบาล, ห้องทดลอง
ขึ้นเป็นจำนวนล้าน ๆ แห่งผลิตครู แพทย์ นักวิทยาศาสตร์ผู้ซึ่ง
สามารถเอาชนะโรคมะเร็ง, วรรณโรค, ไข้เขตร้อนและเชื้อโรคอื่น
อันร้ายกาจ และสร้างความผาสุกให้มากยิ่งขึ้นในทุกแห่งที่ส่งเสริม
ความก้าวหน้าและวิทยาศาสตร์.....”

แม่ และเพื่อนสตรีไทยผู้ปรารถนาจะไข่มุ่งถึงความผาสุก
ของชีวิตทั้งหลาย สันติภาพคือ นิมิตรหมายอันพึงใจยิ่งนัก แม่ และ
สตรีทั้งหลายแห่งความเลวร้ายทั้งมวล.....”

จงจำมั่นไว้ภายในดวงใจอันเป็นที่รักของเธอทั้งหลายไว้ว่า
สันติภาพที่แท้จริงนั้นมิได้มีความหมายอันง่ายและแคบเพียง การว่าง

สงคราม สงครามเป็นเพียงการสำแดงออกซึ่งท้ายสุดของความขัดแย้งในข่ายแห่งการชู้ตและกดคนลงเป็นทาสเท่านั้น การว่างสงครามในระยะแห่งยุคสังคมนั้น มิได้หมายความว่าความขัดแย้งในข่ายการชู้ตจะหมดสิ้นไป หากมันมีความหมายเพียงว่า ความขัดแย้งนั้นยังมีได้พอจนตัวชนจนถึงขั้นแตกหักเท่านั้น สันติภาพที่แท้จริงคือความผาสุกของชีวิตของมวลมนุษย์, ก็แล้วในระหว่างการว่างสงครามแต่ทว่าเพียบแปรไปด้วยความขัดแย้ง, การชู้ต, การเหยียบย่ำคุณค่าของคนลงเป็นทาสเช่นนั้น เราจะเรียกมันได้ละหรือว่านั่นคือสันติภาพ? โดยเหตุนี้แหละ การต่อสู้เพื่อสร้างสรรค์สันติภาพจึงต้องผูกพันอยู่อย่างที่ไม่อาจจะแยกออกได้จากการต่อสู้เพื่อจัดการกดขี่ การชู้ต และความอดอยากหิวโหย

การต่อสู้เพื่อสร้างสรรค์สันติภาพ ย่อมหมายถึงการต่อสู้เพื่อขจัดการกดขี่ชู้ต ความอดอยากหิวโหย และแน่นอน การต่อสู้เพื่อขจัดการกดขี่ ชู้ต ความอดอยากหิวโหย ก็คือการต่อสู้เพื่อคัดค้านสงครามและสร้างสรรค์สันติภาพ

สงครามคือปรากฏการณ์ทางสังคมอันร้ายแรงที่สุดที่จะทำลายสันติภาพ ฉะนั้นเมื่อเธอทั้งหลายจักพิทักษ์สันติภาพ เธอจักต้องคัดค้านสงคราม

สงครามคือปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยน้ำมือของมนุษย์ ฉะนั้นมันย่อมจักถูกยับยั้งได้โดยมีอันตรงพลังของมวลมนุษย์ สงครามคือปรากฏการณ์ของความขัดแย้งขั้นแตกหักในสังคมที่มีการขูดรีด ฉะนั้นการคัดค้านและยับยั้งสงครามจึงมีพื้นฐานอยู่ที่การต่อสู้เพื่อคัดค้านและขจัดการกดขี่ขูดรีด

การขูดรีดและกดขี่ที่เกิดขึ้นโดยน้ำมือของมนุษย์ ฉะนั้นมันย่อมจักถูกขจัดเสียได้โดยมีอันผสวนเข้าด้วยกันอย่างเหนียวแน่น และทรงพลังของมวลมนุษย์ผู้เปี่ยมด้วยความสำนึก

ในด้านเศรษฐกิจ การขูดรีดคือการครอบครองผลิตผลจากแรงงานของผู้อื่น โดยวิธียึดครองกรรมสิทธิ์ในปัจจัยแห่งการผลิต (Exploitation is the appropriation of the results of other people's labour by the owner of the means of production)

ในด้านการเมือง การขูดรีดคือการครอบครองกลไกการบริหารไว้เป็นเครื่องมือ รับใช้ชนชั้นผู้ครอบครองปัจจัยแห่งการผลิต ทั้งนี้โดยความมุ่งหมายที่จะรักษาอำนาจการจัดสรรผลิตผลจากแรงงานให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของชนชั้นตน

ในด้านวัฒนธรรม การขูดรีดคือการเหยียบย่ำคุณค่าของชนชั้นผู้ทำงาน, การเหยียบย่ำสตรีเพศ, การกีดกันชนชั้นผู้ทำงาน

และสตรีเพศไว้ ให้อยู่ภายนอกชีวิตทางสังคมทางการศึกษาตลอดจน ศิลปและวรรณคดี

สตรีไทยทั้งหลาย เธอได้รับการกดขี่ขูดรีดอย่างหนักหน่วง ทั้งในก้นครัวธุรกิจ, การเมืองและวัฒนธรรม ยิ่งไปกว่านั้น เธอ ยังได้รับการขูดรีดถึงสองชั้น นั่นคือการขูดรีดทางชนชั้นและทาง เพศ เธอจึงต้องต่อสู้เพื่อปลดแอกการขูดรีดอันทบทวนนี้ และการ ต่อสู้เพื่อคัดค้านและขจัดการกดขี่ขูดรีดเช่นนี้แหละ คือการต่อสู้ชนชั้น พื้นฐานอันจะนำไปสู่ความเสมอภาคของสตรี และท้ายที่สุด คือ สันติภาพ

การต่อสู้เพื่อสิทธิและความเสมอภาคทางเพศของสตรี, การ ต่อสู้เพื่อคัดค้านและขจัดการขูดรีด, การต่อสู้เพื่อคัดค้านสงคราม และเพื่อสร้างสรรค์สันติภาพ เหล่านี้ คือการต่อสู้ที่มีความสัมพันธ์ กันอย่างใกล้ชิดและไม่สามารถจะแยกกันออกได้

ต้นขุ่นเกิด ลูกขุ่นเกิด จงผสานพลังอันไพศาลของ เธอทั้งมวลเข้าด้วยกันอย่างกระชับแน่น จงเปล่งเสียงของ เธอออกมาตามท่วงลีลา จงยืนมอทั้งสองของเธอออกมา เพื่อต่อสู้และช่วงชิง สันติภาพสักไม่มีวันได้มาด้วยการรอ

คอย หากเธอต้องเข้าต่อสู้ช่วงชิง สิทธิอันเท่าเทียมชาย
ที่เธอทั้งมวลปรารถนา และการปลดแอกอันหนักอึ้งเหนือ
บาปทั้งสองของเธอจักไม่มีวันได้มาโดยการหยิบบ้นจากผู้ใด!

จงท่องจำไว้เสมือนเป็นมนต์บทศักดิ์สิทธิ์เถิดว่า อนาคต
อันสถลไสถลที่เป็นยอดปรารถนาของเธออยู่ในฝ่ามือเธอเอง

สตรีไทยผู้ต้องดำเนินชีวิตอยู่ภายในห้วงแห่งความทุกข์ร้อนทศ
ทั้งหลาย เธอได้ถือกำเนิดมาแล้วเหนือผืนดินในฐานะของ “คน”

คนคำนี้ เธอย่อมรู้ซึ่งอยู่มิใช่หรือว่ามันมีกังวานอันทรง
เพียงไหน? ในประวัติศาสตร์อันยาวนานของคน เคยปรากฏสัก
ครั้งหนึ่งบ้างไหมว่า คน ได้วางชะตาชีวิตของเขาไว้ในอุ้งมือของ
สรวงสวรรค์ ตรงข้าม คน ได้เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตและสร้างอนาคต
ของเขาด้วยพลังของเขาเสมอมา

ต้นขุ่นเกิด ลูกขุ่นเกิด จงสร้างอนาคตอันสถลไสถลด้วยมืออันมี
พลังของเธอเองในฐานะที่เธอเป็นคน และแน่นอนในการสร้างสรรค์
อนาคตของเธอทั้งมวลนั้น สิ่งที่เธอจักต้องเผชิญหน้าอย่างหลีกเลี่ยง
ไม่ได้ก็คืออุปสรรคและศัตรู จงจำคำขวัญอันศักดิ์สิทธิ์ของ กอว์กีย์
ไว้เสมอไปเถิดว่า “ถ้าศัตรูไม่ยอมแพ้ มันจะต้องถูกทำลาย”

(If the enemy does not surrender, he must be destroyed)

เพื่อนสตรีทั้งหลาย

ในขบวนการของคนอันยาวเหยียดนั้น หลายคนได้ถือกำเนิดมาเพียงเพื่อที่จะเป็น “คอยักๆ สักแต่ว่าคน” เท่านั้น การใช้ชีวิตของคนประเภทนี้ นอกจากจะไม่ใช่เป็นประโยชน์ต่อคนทั้งมวลร่วมกันแล้ว ยังเป็นเสมือนหน้ำคาก็แอบแฝงเสียดแทรกแย่งอาหารพืชไร่ และคอยทิ่มตำฝ่าตีนอันเปลือยเปล่าของคนที่ปรารถนาจะบำเพ็ญหน้าที่รับใช้คนทั้งมวลในสังคมโดยการสร้างสรรค์ชีวิตใหม่ที่ดีกว่าอีกด้วย

มหาปราชญ์ของมวลชนผู้ทำงานได้กล่าวว่า

“สภาพอันสูงส่งที่สุดของคนก็คือคน ดังนั้น ความสัมพันธ์และเงื่อนไขทั้งมวลที่ทำให้คนมีสภาพเป็นสัตว์ที่ต้องถูกเหยียดหยามต้องตกเป็นทาส และได้รับการดูถูกเหยียดหยามอย่างจกต้องถูกทำลายให้สิ้นไป”

ฉะนั้น การกิจอันสูงส่งของชีวิตคน จึงมิได้อยู่ที่การโถมทุ่มตัวเข้าทำงานเพื่อสร้างสรรค์สันติสุขและอนาคตอันสดใสแต่ประการเดียว หากจกต้องอยู่ที่การเข้าทั้งถอนรากเหง้าของคนประเภทหน้ำคาค

หรือ “คอยัก ๆ สักแต่ว่าคน” ผู้บ่อนทำลายความสุขของมนุษย์
ให้สูญสิ้นไปอย่างไม่มีหวนคืนอีกด้วย

คนงานในไร่นาไม่อาจปลูกพืชโดยมิได้ทั้งถอนราก
เหง้าของหญ้าคานั่นใด

คนงานในสังคมก็ไม่อาจปลูกพืชแห่งความสุขอัน
ถาวรได้ โดยมิได้ถอนทั้งรากเหง้าของคนประเภทคอยัก
คอยักสักแต่ว่าคนหรือคนประเภทหญ้าคานั่นนั้น

โดยการบำเพ็ญภารกิจของชีวิตโดยครบถ้วน
แหละ คำว่าคนที่เขาได้รับเรียกจึงจกมีก่งวานอันทรนง

สตรีไทยทั้งหลาย การกอบกู้คุณค่าแห่งความเป็น
คนของเพศเรอนั้น ต้องการสตรีไทยที่มีคุณค่าเป็นคน...
...เป็นคนอย่างน่าทรนง เช่นนมไม้หรือ ?

หนังสืออ้างอิง

๑. คัดจาก “พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ” ฉบับรวบรวมพิมพ์ครั้งที่ ๒ ของหอสมุดวชิรญาณ, โรงพิมพ์ไท พ.ศ. ๒๔๖๔ หน้า ๔๓-๕๔
๒. คัดจาก “จดหมายเหตุนครราชสีมา” หอสมุดแห่งชาติจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๕๗ หน้า ๒๕๗
๓. คัดจาก “ประกาศเรื่องพระยาพิพิธฤทธิเดช” ผู้สำเร็จราชการเมืองตราดส่งหญิงเข้ามาถวาย ๓ คน บีมะเมีย สัมฤทธิ์ศึก จุลศักราช ๑๒๒๐ ในประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๖
๔. คู่มือหลักฐานในพระนิพนธ์กรมหมื่นจรัสพรปฏิภาณ ในหนังสือจดหมายเหตุนครราชสีมา ที่อ้างอิงมาข้างต้น
๕. พระเจ้ากรุงสยาม โดย ส. ธรรมยศ หน้า ๕๗๐
๖. ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๖ ประกาศเรื่อง พระยาพิพิธฤทธิเดช ฯ ฉบับเดียวกับที่อ้างอิงมาแล้ว
๗. ประกาศพระราชบัญญัติลัทธิพา ลงวันจันทร์ เดือนยี่ ขึ้นหนึ่งค่ำ ปีฉลู สัปตศก จุลศักราช ๑๒๒๗ (พ.ศ. ๒๔๐๘) ในประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๗ หน้า ๑๖๕-๑๗๕
๘. ประวัติวีรกรรมของอำแดงเหมือน ทั้งหมดที่เล่าในบทความนี้ เก็บความมาจากประกาศพระราชบัญญัติลัทธิพา ฉบับที่ได้อ้างอิงถึงมาตั้งแต่ต้นทั้งสิ้น
๙. การปฏิบัติของพวกกระฎุมพี คือการปฏิบัติประชาติปไตยของชนชั้นกลางอันเปลี่ยนจากระบบศักดินามุ่งสู่ทุนนิยม-สมชาย ฯ

๑๐. หมอซุน คือ คร. ชุนยัตเซิน หรือ คร. ชุนจุงซาน ผู้นำในการปฏิวัติ
ประชาธิปไตยของชนชั้นกลางในประเทศจีน เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๑ - สมชาย ฯ
๑๑. ลำเพ็ง เป็นภาษาเขมร แปลว่า โสเภณี ในสมัยอยุธยามีโสเภณีตั้งชื่อง่องอยู่
ภายใต้การควบคุมของออกญาแมน ผู้ผูกขาดภาษีโสเภณี บริเวณที่ตั้งชื่อนั้น
เรียกกันว่า ย่านลำเพ็ง ครั้นย้ายเมืองหลวงมากรุงเทพฯ การค้าโสเภณีก็ย้าย
ตามลงมา และยังเรียกตามชื่อเดิมว่า “ลำเพ็ง” จนมาภายหลังจึงได้เปลี่ยน
สถานที่ไป

เทพีที่ประชาชนปรารถนา

ศิลป์ พิกัดชน

“หยาดเหงื่อและแรงงานที่หลั่ง
เปรียบดังกระแสน้ำกว้างใหญ่
ที่หล่อเลี้ยงชีวิตมวลประชาไทย
และพัฒนาโลกให้รุดเร็วมา
นำขบวนการสังคมไม่หวาดหวั่น
เป็นกองทัพหน้าสำคัญที่ฟันฝ่า.....”

เสียงเพลงมาร์ชกรรมกรอันทรงพลังดังกระหึ่มกังวาน และ
ก็ก้าวไปตามความยาวของถนน ผู้ร้องก็คือมวลกรรมกรผู้เข้าร่วม
เดินขบวนฉลองปีใหม่ เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๙ ขบวน
ยาวเหยียดของเขาถูกล้ำกับกระแสน้ำอันกว้างใหญ่และเร็วแรงที่ทั้ง

หล่อเลี้ยงสังคมและทั้งเป็นกองทัพหน้าในการสร้างสรรค์สังคมใหม่
 ขบวนการของเขาในวันนี้คล้ายกับกระแสน้ำอันกว้างใหญ่ และดู
 คล้ายกับกองทัพหน้าอันเกรียงไกร.....ช่างเหมาะเจาะกับเนื้อเพลงที่
 เขาร้องเสียนี่กระไร !

ท่ามกลางขบวนการของมวลชนผู้ขายแรงงานนี้เอง ที่ประชาชน
 ได้มองเห็นคำขวัญบนผืนผ้าที่มีความว่า “สันติภาพจงเจริญ” และ
 “ต้นเกิดสตรีไทย จงก้าวมาเคียงบ่าเคียงไหล่กับชาย” โดยเฉพาะ
 คำเรียกร้องความตื่นตัวของสตรีนี้ เป็นคำเรียกร้องที่เชิดชูมาใน
 ขบวนการกรรมกรหญิง....เคยปรากฏบ้างไหมหนอที่ปัญญาชนผู้ชอบถือ
 ตนว่าสูงกว่า และฉลาดกว่ากรรมกร ได้เดินขบวนเพื่อเรียกร้อง
 ความตื่นตัวของสตรีไทย เช่นเดียวกับกรรมกรหญิง...วีรสตรีน้อยๆ
 ของประชาชนไทย....ได้จัดขึ้นในวันนั้น ?

แน่นอน, ในคืนวันที่ ๓๑ ธันวาคม สหประชาคมและสโมสร
 ของปัญญาชนหลายแห่ง ได้เปิดรายการเต้นรำโต้รุ่ง ปัญญาชน
 หญิงหลายต่อหลายคนยินดีที่จะได้ตกอยู่ในอ้อมกอดของเพื่อนชาย
 และรำเริงร่าด้วยกันด้วยความร่าเริง แต่ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม
 นั้นเองทางด้านกรรมกรหญิงได้จัดขบวนเรียกร้องความตื่นตัวของ
 สตรีไทยซึ่งปรากฏการณ์อันนี้ได้พิสูจน์ถึงคุณค่าของกรรมกรหญิง

แล้วว่ามียู่มากมายกว่าปัญญาชนหญิงผู้หลงระเหิรในวัฒนธรรมของ
จักรพรรดินิยมเหล่านั้น ยิ่งกว่านั้นยังได้พิสูจน์อีกด้วยว่า กรรมกร
หญิงของเราฉลาดรอบรู้ในความเคลื่อนไหวของชีวิตมากกว่าปัญญา
ชนหญิง ผู้ถือตนว่าฉลาดกลุ่มนั้น เขารู้จักที่จะทำในสิ่งที่เป็
นประโยชน์แก่ชีวิตของประชาชนแทนการเดินร่ำ ร่ำ ร่ำ อันรังแต่
จะทำลายจริยธรรมและรูปแบบชีวิตของสังคมไทย

ติดมากับป้ายคำเรียกร้องความตื่นตัวของสตรีที่กล่าวถึง ก็คือ
“เทพีสันติภาพ”รถคันงามสง่านั้นค่อยเคลื่อนมาอย่างช้าๆ บน
รถมีลูกโลกขนาดใหญ่ตั้งอยู่ และเหนือโลกขึ้นไปก็คือ เทพีสันติ
ภาพในชุดขาวผุดผาดและสดใส บนศีรษะของเธอก็คือมงกุฎอัน
เป็นสัญลักษณ์ แสดงว่าเธอ—สันติภาพ—คือผู้ทรงศักดิ์ และ
คุณานุภาพเหนือสรรพปรากฏการณ์อันพึงมีได้บนโลกมนุษย์ ในมือ
ของเธอคือไม้และดวงดาว.....ลูกโลกสันติภาพคือดวงดาวที่จรรโลง
โลกและที่นำทางให้มวลมนุษย์ ผู้ชมซานหนี่สงครามไปสู่ความสุข
อันแท้จริง สองข้างของรถก็คืออักษรขนาดเขื่องที่เขียนไว้ว่า

“เทพีสันติภาพ”

“สันติภาพจงสถาพร”

รถของเทพีสันติภาพยังเคลื่อนไปอย่างช้าๆ ท่ามกลางสายตาอันจับจ้องอย่างตะลึงพรึงเพริดของประชาชน เทพีสันติภาพยืนสงบนิ่งเป็นสง่าและน่าชื่นชม...แน่นอนเธอไม่ใช่ผู้ดีในคดีหาสน์... เธอคือคนงานหญิงคนหนึ่ง ใบหน้าและเรือนร่างของเธองามเรียบ ๆ แบบคนงานหญิงของไทย ผมของเธอยาวสลวยประบ่า มันเป็นความงามที่ยิ่งใหญ่และน่าจับใจที่สุดในรอบปี ๒๕๔๙ ที่กำลังจะสิ้นไป

เทพีสันติภาพ....เธอคือเทพีของมวลชนอย่างแท้จริง

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ คือ ความรู้สึกจากภาพที่ข้าพเจ้าเห็นในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ เทพีแห่งสันติภาพทำให้ข้าพเจ้าหวนนึกไปถึงเทพีอีกนางหนึ่งก็คือ **“เทพีลุมพินี”** ซึ่งปรากฏโฉมในชุดนุ่งน้อยห่มน้อยบนเวทีประกวดเทพี ในงานฉลองรัฐธรรมนูญ และแสดงสินค่านานาชนิดในระหว่างสัปดาห์ต้นและกลางเดือนที่เพิ่งผ่านไปสด ๆ

การประกวด “เทพีลุมพินี” ก็น่า หรือการประกวดความงามเพื่อเป็นนางสาวไทยนางสาวโลกอะไรทำนองนั้นก็ดี เป็นเกมกีฬาที่บ่มารุงจิตใจทางการมรณอย่างหนึ่ง ของชนกลุ่มน้อยผู้นั่งกินนอนกิน โดยไม่ต้องออกแรงทำงานเพื่อผลิตสิ่งที่มีคุณค่า ในระบบ

สังคมศักดินา การละเล่นเพื่อบำเรอกามารมณ์ แบบนี้จะมีอยู่ภายในฮาเร็มของราชสำนักต่าง ๆ และตามสำนักของเจ้าขุนมูลนายผู้ยิ่งใหญ่ ซึ่งลักษณะของมันก็คือการยกเอาอาจารย์ขึ้นเป็นศิลปิน และผูกขาดไว้สำหรับบำเรอกามารมณ์พวกตนในราชสำนักและขุนนางสำนักต่อมาเมื่อระบบการผลิตเปลี่ยนมาเป็นระบบผลิตแบบทุนนิยมที่ชนชั้นกลางผู้ลงทุนเป็นฝ่ายกุมอำนาจ ศิลปินหรือนักร้องนักร้องในฮาเร็มก็ถูกดึงออกมารับใช้ชนชั้นกลางผู้ลงทุน และชนชั้นกลางผู้แสวงกำไรบางคน ก็เลยถือเอาการจัดบำเรอกามารมณ์เป็นการค้าหากำไรไปเสียเลย การประกวดความงาม หรือนักร้องหนึ่งการประกวดเนื้อหนังมังสาที่ปกปิดน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ ก็แพร่หลายและมันรับใช้ผู้ค้ากำไร และผู้มั่งคั่งมากในกามารมณ์ เพียงสองพวกเท่านั้นเอง

หญิงสาวหลายต่อหลายคนหลงมัวเมาไปกับศิลปะประเภทนี้ ลมหนักดังศกตัสร์ของความเป็นหญิง และยอมตัวเป็นเครื่องเล่น เครื่องเร้ากามารมณ์ ของชายลามกบางกลุ่มอย่างไร้ความอาย

นี่คือความรู้สึกที่ข้าพเจ้ามีต่อ “เทพิลุมพิน” และข้าพเจ้าก็ได้ประจักษ์อย่างแท้จริงในวันที่ ๓๑ ธันวาคมนั้นเองว่า เทพีที่

ประชาชนไทยทั้งมวลต้องการ และเรียกร้องภายใต้การนำของกรรมกรผู้เป็นท้าวหน้า ก็คือ “เทพีแห่งสันติภาพ” ส่วน “เทพีนงน้อย ห่มน้อย” นั้นถ้าเธอเป็น “เทพี” ก็คงจะเป็นเพียงเทพีของมนุษย์ผู้กินแรงคนด้วยกันบางคนเท่านั้น .และแม้จะได้เป็น “เทพี” ของพวกเขา ก็หาได้เป็นเทพีที่พวกเขายกย่องบูชาไม่ หากเป็น “เทพีแห่งการบำเรอกามารมณ์ และผลกำไร” ของเขาเท่านั้นเอง!

จงตื่นเถิดมวลสตรีไทย ไม่ว่าท่านจะเป็นปัญญาชนหรือ
~~ใครก็ตามที่ กรรมกรหญิงได้ตนแล้ว~~ และก้าวนำหน้าไปแล้ว
 ถ้าท่านมัวหลงหลับใหลอยู่ ท่านย่อมจะถูกทอดทิ้งให้จมอยู่กับ
 การเป็นเทพีของสังคมเก่าอย่างไม่มีปัญหา!!

๔๘
“มอัสตรนนวนามหาศาล”

ก่อนนี้.....

“เป็นสตรีสุดดีแต่เพียงผัว”

อยู่กันครัวเถิดนางสำอางโฉม

ทุกคำเข้าเฝ้าตะบอยคอยประโลม

ชีวิตโทรมสาหัสกักฟันทน

เดี๋ยวนี้.....

เสียงดนตรีลีลาศวางให้ฝัน

เขากอดกันเป็นคู่ตลับสน

อ้างานบุญสุนทรทานเกื้อจานปน

สงเคราะห์คนอนาถา.....? บ้าราฟ !!!

ที่แท้.....

ทั้งสองสมัยมากเลศไร้เหตุผล

ล้วนเล่ห์กลกุมทาสไว้ไม่ปล่อยปลະ

ปรารถนาปราโมทย์โศกพิพพะ

สัมผัสสนาเรีเปรมปรีดีกาม

หญิงคือแม่แม่แขนอ้อมเขาล้อมโลก
 ให้พันโคกภัยเพ็ญทุกข์เข็ญขาม
 เฝ้าถนอมกล่อมอยู่ทุกข์ยาม
 ควรเทอดนามนารีกว่านี้แน่!

มือสตรีนั้นนามหาศาล

แม้สมานสามัคคีอย่างมีหลัก

มือที่เหวี่ยง.....เสียงที่ส่ง.....คงพิทักษ์

สิทธิศักดิ์สตรีผ่องผ่องภิญโญ.

“นายสาว”

ปีติภูมิ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๗

๑๐ มีนาคม ๒๔๙๙